

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

«ΕΝΔΟΚΛΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΜΕΓΕΘΩΝ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΚΛΑΔΩΝ. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ:
Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΑΛΕΞΙΑ, ΑΜ: 2003009

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΜΑΚΡΗΣ ΗΛΙΑΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΕΝΙΚΑ.....	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο.....	7
ΚΛΑΔΟΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ.....	7
1.1 Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ.....	7
1.2 Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ.....	12
1.3 ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ.....	14
1.4 ΤΟ ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο.....	17
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ.....	17
2.1 Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.....	17
2.2 ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ&ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ- ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΕΣ ΤΑΣΕΙΣ.....	20
2.3 ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ&ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ-ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΕΣ ΤΑΣΕΙΣ.....	23
2.4 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ.....	29
2.5 ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ 2007-2008.....	30
2.6 ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ 2009.....	30
2.7 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΣΚΟΠΟ ΤΟΥΣ.....	31
2.8 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ.....	32
2.9 ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΤΙΜΕΣ.....	33
2.10 ΤΙΜΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ.....	35
2.11 ΤΙΜΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ&ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ.....	37
2.12 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο.....	43
Η ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο.....	47
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ.....	47
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	47
4.2 ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ&ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ.....	48

4.3	Η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.....	53
4.4	ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΟ 2008.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο.....		59
ΕΝΔΟΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ.....		59
5.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΚΛΑΔΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ.....	59
5.2	Η ΕΡΕΥΝΑ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΗΘΗΚΕ.....	59
5.3	Η ΕΝΔΟΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ.....	60
5.4	ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ-ΚΛΑΔΟΥ(%).....	64
5.4.1	Η μεταβολή των υποχρεώσεων στις μικρές εταιρείες την περίοδο 2000-2004.....	67
5.4.2	Η μεταβολή των παγίων&του συνόλου ενεργητικού στις μικρές εταιρείες την περίοδο 2000-2004.....	68
5.4.3	Η μεταβολή των στοιχείων Αποτελεσμάτων Χρήσης(πωλήσεις-μικτά&καθαρά κέρδη) στις μικρές εταιρείες την περίοδο 2000-2004.....	70
5.4.4	Συμπέρασμα για την εξέλιξη των μικρών εταιρειών την περίοδο 2000-2004.....	73
5.4.5	Η μεταβολή των υποχρεώσεων στις μικρομεσαίες εταιρείες την περίοδο 2000-2004.....	74
5.4.6	Η μεταβολή των παγίων&του συνόλου ενεργητικού στις μικρομεσαίες εταιρείες την περίοδο 2000-2004.....	75
5.4.7	Η μεταβολή των στοιχείων Αποτελεσμάτων Χρήσης στις μικρομεσαίες εταιρείες την περίοδο 2000-2004.....	77
5.4.8	Συμπέρασμα για την εξέλιξη των μικρομεσαίων εταιρειών την περίοδο 2000-2004.....	80
5.4.9	Η μεταβολή των υποχρεώσεων στις μεσαίες-μεγάλες εταιρείες την περίοδο 2000-2004.....	81
5.4.10	Η μεταβολή των παγίων&του συνόλου ενεργητικού στις μεσαίες-μεγάλες εταιρείες την περίοδο 2000-2004.....	83
5.4.11	Η μεταβολή των στοιχείων Αποτελεσμάτων Χρήσης στις μεσαίες-μεγάλες εταιρείες την περίοδο 2000-2004.....	85
5.4.12	Συμπέρασμα για την εξέλιξη των μεσαίων-μεγάλων εταιρειών την περίοδο 2000-2004.....	88
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....		89
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....		93

ΓΕΝΙΚΑ

Σκοπός του παρόντος κειμένου εργασίας είναι η ανάλυση βασικών δεδομένων, οι εξελίξεις και οι προοπτικές της ευρωπαϊκής, αλλά κυρίως της ελληνικής βιομηχανίας τροφίμων και ποτών, τόσο στο σύνολό της όσο και στους επιμέρους κλάδους της σε πιο μακροχρόνια βάση και στο πλαίσιο βασικών εξελίξεων και προκλήσεων.

Η ανάλυση αυτή έχει πρόσθετο ενδιαφέρον σε μια περίοδο που χαρακτηρίστηκε από ισχυρές αυξητικές τάσεις του πληθωρισμού, έντονη άνοδο της τιμής του πετρελαίου και των πρώτων υλών διεθνώς, ενώ γίνεται σε ένα περιβάλλον έντονης χρηματοπιστωτικής κρίσης που η διάρκειά της δεν έχει αποσαφηνιστεί ακριβώς.

Όπως συνολικά η παγκόσμια βιομηχανία έτσι και ο ελληνικός κλάδος τροφίμων-ποτών αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις που επηρεάζουν την πορεία του, όπως η ανάπτυξη των βιοκαυσίμων και η άνοδος του κόστους παραγωγής. Παράλληλα η έντονη ζήτηση για αγροτικές πρώτες ύλες και μεταλλεύματα από τις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες πυροδότησε μια σειρά ανατιμήσεων που μετακυλύθηκαν στο σύνολο της οικονομίας και διαχύθηκαν στην Ευρώπη και στην Ελλάδα.

Οι παράγοντες αυτοί, σε συνδυασμό με την αλλαγή του καταναλωτικού προτύπου-την μεταστροφή δηλαδή του καταναλωτή προς πιο υγιεινό και ασφαλή τρόπο ζωής-διαμορφώνουν ένα πλαίσιο πίεσης για τους παραγωγούς που ωθεί τις τιμές προς τα πάνω.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εγχώρια βιομηχανία αποτελεί τον κυριότερο μοχλό ανάπτυξης της μεταποίησης, μιας και συνεισφέρει το 2,8% του ΑΕΠ, παράγει το 25,2% της συνολικής προστιθέμενης αξίας και απασχολεί το 22,2% των απασχολούμενων σε αυτή. Γενικά άλλωστε η ευρωπαϊκή Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της βιομηχανικής δραστηριότητας στην Ευρώπη, αποτελώντας το μεγαλύτερο κλάδο της μεταποίησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε όρους κύκλου εργασιών (12,9% του συνόλου της μεταποίησης), προσφοράς θέσεων εργασίας (4,6 εκατ. εργαζόμενοι) και συνεισφοράς στο ΑΕΠ (περίπου το 1,8% του ΑΕΠ της Ε.Ε.-25).

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του ευρωπαϊκού κλάδου τροφίμων είναι ο δυϊσμός του, δηλαδή η δραστηριοποίηση σε αυτόν πλήθους πολύ μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με ταυτόχρονη παρουσία πολυεθνικών κολοσσών. Αντίστοιχη πάντως είναι και η εικόνα στην Ελλάδα, με πολυάριθμες επιχειρήσεις να λειτουργούν «δορυφορικά» σε μεγάλες βιομηχανίες, συνεισφέροντας στα διάφορα στάδια της αλυσίδας της αξίας τους.

Ο κλάδος τροφίμων και ποτών φιλοξενεί κάτι παραπάνω από 1000 εταιρείες, οι οποίες στην πλειοψηφία τους όμως είναι μικρές ή μεσαίες επιχειρήσεις και είναι χαρακτηριστικό πως μια ομάδα το πολύ 50 εταιρειών αριθμεί τζίρο στα ίδια επίπεδα με τον κύκλο εργασιών άλλων 600 και πλέον εταιρειών.

Σύμφωνα με στοιχεία του IOBE στον κλάδο δραστηριοποιούνται 303 πολύ μικρές επιχειρήσεις(0-10 άτομα) με τον συνολικό τους τζίρο να διαμορφώνεται σε 505 εκατ.€. Οι μικρές επιχειρήσεις(11-50 άτομα) φτάνουν τις 460 με τον τζίρο τους να ανέρχεται σε περίπου 1,40 δις.€. Ακολουθούν 184 μεσαίες επιχειρήσεις (51-250 άτομα) με τζίρο περί τα 2,8 δις.€ και μόλις 49 μεγάλες επιχειρήσεις(περισσότερα από 250 άτομα) με συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 4 δις.€. Συνολικά ο τζίρος της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών ανέρχεται σχεδόν στα 10 δις.€.

Σε ότι αφορά την συγκέντρωση του κλάδου τροφίμων και ποτών, από πλευράς ενεργητικού η Coca-Cola 3^E σύμφωνα με έκθεση του IOBE συγκεντρώνει το 17,5% των συνολικών στοιχείων όταν το αντίστοιχο μερίδιο της 2^{ης} σε ενεργητικό επιχείρησης είναι μόλις 4,9%.

Από πλευράς πωλήσεων πάλι η ίδια εταιρεία κατέχει την 1^η θέση πραγματοποιώντας το 5,5% των συνολικών πωλήσεων, ενώ μαζί με τις υπόλοιπες εννέα(9) μεγαλύτερες σε πωλήσεις επιχειρήσεις του κλάδου σημειώνουν πάνω από το 26% των συνολικών εσόδων.

Γενικά, τον κλάδο τον απαρτίζουν εννέα(9) τομείς εκ των οποίων οι τέσσερις(4) είναι οι σημαντικότεροι. Κατ'αρχάς ο υποκλάδος "αρτοσκευάσματα-σνακ-ζαχαρώδη-ζυμαρικά" με τζίρο 2,4δισ.€ και κέρδη προ φόρων 162 εκατ.€. Ο τομέας των "γαλακτοκομικών-παγωτού" με κύκλο εργασιών 1,83δισ.€ και κέρδη προ φόρων 74,5 εκατ.€, ο υποκλάδος των ποτών με τζίρο 1,8 δισ.€ και καθαρά κέρδη προ φόρων 211,35 εκατ.€ και τέλος η κατηγορία "φρούτα-λαχανικά" με πωλήσεις 1,3 δισ.€ και ζημιές 8,5 εκατ.€.

Ανθεκτικές στην κρίση όμως εμφανίζονται οι εγχώριες βιομηχανίες τροφίμων – ποτών. Σύμφωνα με μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) παρά την επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών εξαιτίας της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης η εγχώρια παραγωγή του κλάδου τροφίμων – ποτών εμφανίζει το 2008 αύξηση κατά 1,2%, όταν το σύνολο της μεταποίησης εμφανίζει πτώση της τάξης του 4,2%.

Η τρέχουσα κρίση δε επηρέασε πάντως σημαντικά τη βιομηχανία τροφίμων-ποτών τουλάχιστον κατά το 2008, παρά τη σημαντική συμβολή της στην ευρωπαϊκή και εγχώρια πραγματική οικονομία. Καταγράφεται όμως ραγδαία επιδείνωση του επιχειρηματικού κλίματος στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, που επηρεάζει, όπως είναι φυσικό, και τις βιομηχανίες τροφίμων – ποτών, ωστόσο, οι εκτιμήσεις – προβλέψεις των επιχειρήσεων του κλάδου είναι λιγότερο απαισιόδοξες σε σύγκριση με τους υπόλοιπους κλάδους της μεταποίησης.

Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής και το ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού του κλάδου, αν και μειώθηκαν το

2008, παραμένουν σε υψηλό επίπεδο, στους 4,2 μήνες και 74,6% αντίστοιχα, όσο περίπου ήταν και το 2006. Έτσι η υποχώρηση της πραγματικής παραγωγικής διαδικασίας είναι ήπια και οι δυσμενείς προβλέψεις έχουν ενδεχομένως επηρεαστεί και από το γενικότερο κλίμα απαισιοδοξίας.

Από την άλλη πλευρά όμως, από τις εξαμηνιαίες έρευνες επενδύσεων στη Βιομηχανία που διεξάγει το IOBE προκύπτει ότι οι επενδύσεις του κλάδου τροφίμων-ποτών μειώθηκαν σημαντικά το 2008 (-23%), εκτίμηση που έχει επηρεαστεί σαφώς από το απαισιόδοξο κλίμα και την αναμενόμενη επιβράδυνση της ζήτησης. Για το 2009 οι πρώτες προβλέψεις είναι επίσης αρνητικές, αλλά ηπιότερες, καθώς προβλέπεται μείωση κατά 3,3% σε σχέση με το 2008.

Σε ότι αφορά την απασχόληση στον κλάδο, το 2008 καταγράφεται κάμψη άνω του 5% μετά από μια τριετία όμως σημαντικής ανόδου κατά 4% ετησίως. Πάντως και σε αυτή την περίπτωση οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης το 2009, όπως διατυπώνονται από τις επιχειρήσεις της βιομηχανίας τροφίμων – ποτών, είναι ηπιότερες σε σχέση με το σύνολο της βιομηχανίας.

Σε όρους τιμών το 2008 καταγράφεται σημαντική αύξηση των τιμών στη βιομηχανία τροφίμων, της τάξης του 6,9%, επίδοση όμως αισθητά χαμηλότερη της αύξησης των τιμών, κατά 11,4%, που καταγράφεται στο σύνολο της εγχώριας μεταποίησης. Η σημαντική αύξηση των τιμών το 2008 οφείλεται και σε εξωγενείς παράγοντες, κυρίως στην έντονη αύξηση των τιμών των πρώτων υλών και την ταυτόχρονη, εκρηκτικά ανοδική πορεία της τιμής του πετρελαίου. Ήδη πάντως, από τον Οκτώβριο του 2008 η εικόνα έχει αρχίσει να αντιστρέφεται, καθώς, η ισχύς των παραγόντων που δημιουργούσαν πληθωριστική πίεση έχει αρχίσει να εξασθενεί έντονα.

Σε κάθε περίπτωση πάντως η εγχώρια βιομηχανία τροφίμων-ποτών αντιμετωπίζει πλήθος προκλήσεων, καθώς δέχεται σημαντικές πιέσεις από τον παγκόσμιο ανταγωνισμό, αλλά και από τις εξελίξεις της εποχής. Το καταναλωτικό πρότυπο μεταβάλλεται, επηρεάζοντας τη ζήτηση για συγκεκριμένα είδη τροφίμων και ποτών, οι τεχνολογικές εξελίξεις που επηρεάζουν

τις διαδικασίες παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων είναι ταχύτερες και η ανάγκη για καινοτομία όχι μόνο από τις μεγάλες επιχειρήσεις ενισχύεται. Η βιομηχανία τροφίμων – ποτών πρέπει να αντιδρά εγκαίρως ώστε να προχωρά σε αναδιοργάνωση της παραγωγής και του τρόπου διάθεσης των προϊόντων της και κυρίως να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητά της στο διεθνές περιβάλλον. Η παραγωγή υψηλής ποιότητας προϊόντων, που προσελκύει το ενδιαφέρον της παγκόσμιας αγοράς πρέπει να αποτελέσει βασικό άξονα στρατηγικής των ελληνικών επιχειρήσεων τροφίμων – ποτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ

1.1 Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ

Η βιομηχανία τροφίμων-ποτών αποτελεί το μεγαλύτερο κλάδο της ευρωπαϊκής μεταποίησης, από άποψη πωλήσεων αλλά και απασχόλησης. Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων του κλάδου είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, δηλαδή με προσωπικό μέχρι 250 άτομα. Με μερίδιο περίπου 14% στο συνολικό κύκλο εργασιών, η βιομηχανία τροφίμων και ποτών αποτελεί το μεγαλύτερο κλάδο της ευρωπαϊκής μεταποίησης, πραγματοποιώντας πωλήσεις ύψους 836 δις.€ και απασχολώντας περίπου 4 εκατ. εργαζόμενους (3,8% του συνόλου των απασχολούμενων στη βιομηχανία).

Παράλληλα, στον κλάδο δραστηριοποιούνται και μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις με καθιερωμένη οργάνωση της παραγωγής και ευρεία γκάμα προϊόντων, οι οποίες παίζουν σημαντικό ρόλο στην επίδοση του κλάδου διεθνώς.

Η βιομηχανία τροφίμων-ποτών διακρίνεται σε εννέα βασικούς υποκλάδους προϊόντων. Τέσσερις από αυτούς ξεχωρίζουν από άποψη οικονομικής σημαντικότητας: τα «αρτοσκευάσματα, σνακ, ζαχαρώδη, ζυμαρικά», το «κρέας και προϊόντα κρέατος», τα «ποτά» και τα «γαλακτοκομικά προϊόντα». Οι υποκλάδοι αυτοί αντιπροσωπεύουν συνολικά περίπου το 77% των συνολικών πωλήσεων και το 84% του συνολικού αριθμού των απασχολουμένων στην ευρωπαϊκή βιομηχανία τροφίμων-ποτών.

Ο κεντρικός ρόλος του κλάδου στην ευρύτερη οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης γίνεται εμφανής και από το γεγονός ότι σε εθνικό επίπεδο και σε όρους κύκλου εργασιών, ο κλάδος τροφίμων και ποτών περιλαμβάνεται μεταξύ των τριών μεγαλύτερων βιομηχανιών της μεταποίησης σε πολλές χώρες κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ισπανία αποτελούν τους κύριους παραγωγούς της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τροφίμων-ποτών, καθώς αθροιστικά πραγματοποιούν πάνω από το 70% των συνολικών πωλήσεων. Περίπου το ήμισυ της προστιθέμενης αξίας που συνεισφέρει ο κλάδος στο σύνολο της βιομηχανίας της ΕΕ-25 προέρχεται από την Γερμανία (18,4%), το Ηνωμένο Βασίλειο (15,3%) και την Γαλλία (15,3%). Ωστόσο σε επίπεδο εγχώριας οικονομίας των τριών αυτών κρατών-μελών, τα τρόφιμα-ποτά δεν συνεισφέρουν σημαντικό μερίδιο της συνολικής προστιθέμενης αξίας της εγχώριας βιομηχανίας (στη Γερμανία μόλις 7,8%). Σε αντίθεση, ο κλάδος τροφίμων-ποτών είναι πολύ σημαντικός σε χώρες όπως η Κύπρος (25,2% της προστιθέμενης αξίας του συνόλου της εγχώριας βιομηχανίας και 32,4% του συνόλου των απασχολούμενων) και η Λιθουανία (20,3% της συνολικής προστιθέμενης αξίας και 19,6% των απασχολούμενων).

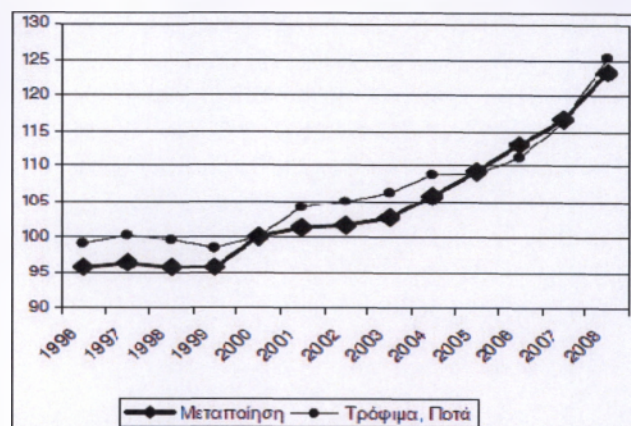
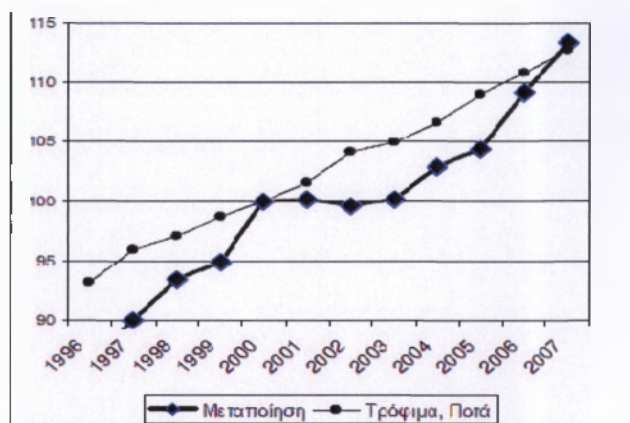
Ο ευρωπαϊκός κλάδος τροφίμων-ποτών εμφανίζει σταθερά θετικό ρυθμό μεγέθυνσης της παραγωγής (Διάγραμμα 1.1) την τελευταία δεκαετία και μάλιστα με μικρότερες διακυμάνσεις από την εξέλιξη της συνολικής βιομηχανικής παραγωγής (ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της βιομηχανικής παραγωγής την περίοδο 1996-2006 είναι 1,5%). Στον αντίποδα, η απασχόληση παρουσίασε σταθερή μείωση κατά την ίδια δεκαετία, παρ'όλο που η μέση ετήσια πτώση του 0,6% ήταν σχεδόν η μισή της αντίστοιχης πτώσης για το σύνολο της βιομηχανίας (1,3% ετησίως). Επομένως, η μείωση των θέσεων εργασίας σε αυτόν τον κλάδο –που

εντάσσεται στην γενικότερη τάση μείωσης της απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα της οικονομίας- είναι ηπιότερη σε σχέση με άλλους κλάδους της μεταποίησης.

Διάγραμμα 1.1

Δείκτης Παραγωγής

Δείκτης Τιμών Εγχώριας Παραγωγής

Πηγή: ΙΟΒΕ, Επεξεργασία στοιχείων Eurostat

Σε ότι αφορά τώρα στην παραγωγικότητα της εργασίας, ο κλάδος υπολείπεται σημαντικά σε επίδοση έναντι άλλων βιομηχανιών(Πίνακας 1.5), ενώ και οι ακαθάριστες επενδύσεις σε ευρωπαϊκές βιομηχανίες τροφίμων-ποτών παρουσίασαν μικρή κάμψη σε ορισμένες χώρες-μέλη τα τελευταία χρόνια (Ολλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία). Σε άλλα πάλι κράτη μέλη όπως Ουγγαρία, Ισπανία και Μεγάλη Βρετανία, παρατηρήθηκε αντίθετη εξέλιξη. Σε κάθε περίπτωση πάντως, στον κλάδο τροφίμων και ποτών κατευθύνει ένα από τα μεγαλύτερα μερίδια επενδύσεων μεταξύ των βιομηχανιών.

Πίνακας 1.5
Παραγωγικότητα της Εργασίας στους Κλάδους της ΕΕ-15 μεταποίησης

Σε χιλ. €	2000	2001	2002
Υφαντουργία	28,7	29,2	28,8
Τρόφιμα-Ποτά	36,8	40,2	40,2
Μεταποίηση (μέσος όρος)	44,6	45,1	45,3
Αυτοκινητοβιομηχανία	52,4	56,2	54,5
Χημικά	83,7	84,1	-

Πηγή: CIAA, Benchmarking report, 2006

Χαρακτηριστικό της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών αποτελεί το γεγονός ότι σε αυτήν δραστηριοποιούνται από πολύ μικρές επιχειρήσεις (<10 ατόμων), μέχρι πολυεθνικοί κολοσσοί. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν όμως την συντριπτική πλειονότητα του 99,1% των εταιρειών. Αυτές οι περίπου 282.600 επιχειρήσεις παράγουν το 61,3% του εργατικού δυναμικού του κλάδου. Οι μεγάλες επιχειρήσεις αντιπροσωπεύουν μόνο το 0,9%, αλλά παράγουν το 52,2% του κύκλου εργασιών, το 53,8% της προστιθέμενης αξίας και συνεισφέρουν το 38,7% της απασχόλησης.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) του κλάδου (<250 ατόμων) παρήγαγαν το 2006 σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό προστιθέμενης αξίας(44,1%) από ότι παρήγαγαν συνολικά οι ΜΜΕ σε ολόκληρη τη μη-χρηματοπιστωτική οικονομία(57%). Η διαφορά αυτή οφείλεται κυρίως στη συμβολή των πολύ μικρών επιχειρήσεων(<10 άτομα). Οι επιχειρήσεις αυτές συνέβαλαν κατά 20,2% στην προστιθέμενη αξία της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας, αλλά μόνο 7,7% στον κλάδο τροφίμων-ποτών. Επομένως, γίνεται σαφές ότι οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις διαδραματίζουν σημαντικότερο ρόλο στον εξεταζόμενο κλάδο, από ότι σε άλλες βιομηχανίες, όπου ο ρόλος των μικρότερων επιχειρήσεων είναι αυξημένος.

Όσον αφορά την απασχόληση, μικρότερο ποσοστό εργαζομένων απασχολήθηκε από μικρομεσαίες επιχειρήσεις στον κλάδο τροφίμων-ποτών(62%) σε σύγκριση με το ποσοστό των απασχολούμενων από μικρομεσαίες επιχειρήσεις στο σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας. Ως αποτέλεσμα, η παραγωγικότητα της εργασίας (€29.700 ανά εργαζόμενο) των επιχειρήσεων αυτών του κλάδου ήταν σημαντικά χαμηλότερη σε σχέση με τον μέσο όρο της οικονομίας (€34.900 ανά εργαζόμενο).

Πίνακας 1.6

Οι 10 μεγαλύτερες σε παγκόσμιες πωλήσεις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις τροφίμων-ποτών

2005	Χώρα	Βασικά προϊόντα	Πωλήσεις (δισ. €)
Nestlé	CH	Διάφορα προϊόντα τροφίμων	17,8
Unilever Plc	NL/UK	Διάφορα	16,2
Heineken N.V.	NL	Μπίρα	8,2
Groupe Danone	FR	Γαλακτοκομικά	8,2
Danish Crown Amlba	DK	Κρέας	6,5
Diageo Plc	UK	Αλκοολούχα Ποτά	5,6
Tate & Lyle	UK	Ζάχαρη, Έτοιμα Φαγητά	5,4
Sudzucker	DE	Ζάχαρη, Διάφορα	5,3
Associated British Foods	UK	Ζάχαρη, Αμυλούχα Τρόφιμα	5,2
InBev SA	BE	Μπίρα, Αλκοολούχα Ποτά	5,1

(1) Συνολικές πωλήσεις Πηγή: CIAA, <http://www.ciaa.be>

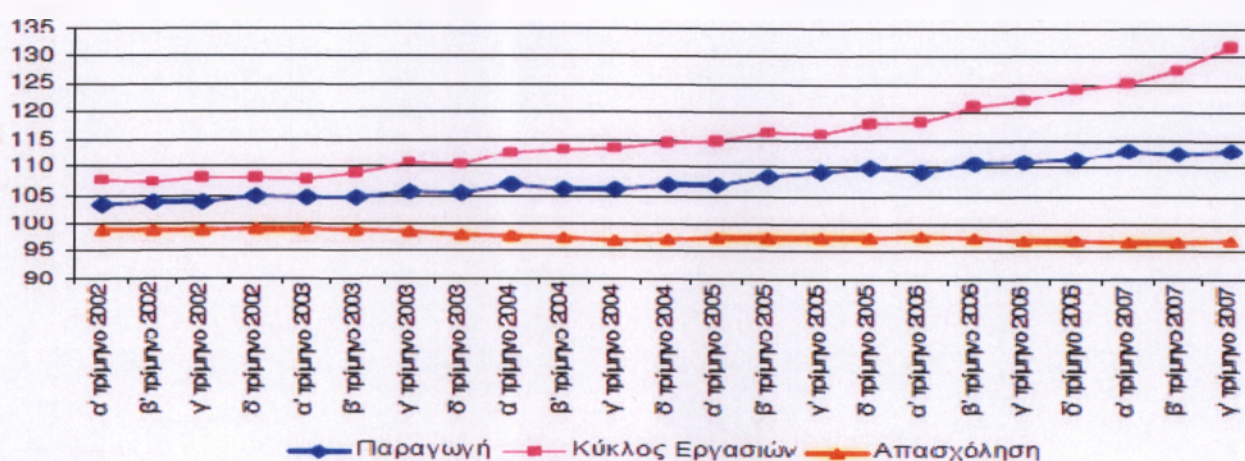
Η παραπάνω ανάλυση καταδεικνύει ένα μάλλον υψηλό βαθμό συγκέντρωσης του κλάδου σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις, όπως αυτές φαίνονται στον Πίνακα 1.6, έχουν καθετοποιημένη οργάνωση της παραγωγής και παράγουν μια ευρεία γκάμα προϊόντων επηρεάζοντας σημαντικά την επίδοση του κλάδου παγκοσμίως, παρά τον μικρό αριθμό τους. Από την άλλη πλευρά, η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων του κλάδου χαρακτηρίζονται ως μικρομεσαίες και λόγω των περιορισμών που επιβάλλει το μέγεθός τους, έχουν τη δυνατότητα να ειδικεύονται σε μία ή δύο κατηγορίες προϊόντων και να δρουν σε τοπικό ή και περιφερειακό επίπεδο. Πολλές από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις παράγουν προϊόντα για λογαριασμό των μεγάλων βιομηχανιών, λειτουργώντας ως «δορυφόροι» στα όρια της παραγωγικής αλυσίδας των μεγάλων επιχειρήσεων.

1.2. Η Δραστηριότητα του Κλάδου

Ο όγκος παραγωγής της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών στην ΕΕ-27 παρουσίαζε ανοδική πορεία την τελευταία εξαετία, με βραδείς ωστόσο ρυθμούς. Η άνοδος της παραγωγής το 2007 σε σχέση με το 2006 ήταν της τάξης του 2,2% που αποτελεί τον ταχύτερο ρυθμό αύξησης. Την ίδια εικόνα εμφανίζει και ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων του κλάδου, ο οποίος την περίοδο 2002-2007 αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής 3,7% (Διάγραμμα 1.2). Το 2007 οι πωλήσεις αυξήθηκαν κατά 6,5% που αποτελεί και την υψηλότερη επίδοση των τελευταίων ετών. Στον αντίποδα, τα αποτελέσματα της απασχόλησης δεν είναι τόσο ενθαρρυντικά: πέρα από μικρές εποχικές επιδράσεις, η γενικότερη τάση την τελευταία εξαετία είναι σαφώς αρνητική. Σωρευτικά, από το 2002 μέχρι σήμερα, η απασχόληση στον ευρωπαϊκό κλάδο έχει μειωθεί κατά 1,8%.

Εξετάζοντας την πορεία του δείκτη παραγωγής στους βασικούς υποκλάδους την τελευταία τετραετία (Πίνακας 1.9) παρατηρούνται τα εξής:

Διάγραμμα 1.2
Εξέλιξη Δεικτών Παραγωγής, Κύκλου Εργασιών και Απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή (ΕΕ-27) Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών (2000=100) (εποχικά εξομαλισμένα στοιχεία)

Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων Eurostat

Η παραγωγή σε όλους τους υποκλάδους αυξάνεται σταθερά ακολουθώντας κατά μέσο όρο το ρυθμό αύξησης της παραγωγής του συνόλου της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών (1,9%). Πιο συγκεκριμένα, η παραγωγή «Αρτοσκευασμάτων, σνακ, ζαχαρωδών και ζυμαρικών» αυξάνεται με μέσο ετήσιο σταθερό ρυθμό 1,9%, όσο δηλαδή και το σύνολο του κλάδου. Η μεγαλύτερη αύξηση στην παραγωγή «κρεάτων» σημειώνεται το 2005 (2,8%), ενώ και τα επόμενα δύο έτη, ο ρυθμός αύξησης της παραγωγής «γαλακτοκομικών» ήταν 4,2%. Η καλύτερη σε όρους παραγωγής χρονιά για τα «ποτά», από την άλλη πλευρά, ήταν μακράν το 2006, καθώς η αύξηση έφτασε το 3,8%. Το 2007, αν και ξεκίνησε με εξαιρετικές προοπτικές, τα δύο τελευταία τρίμηνα οι ρυθμοί μεταβολής είναι αρνητικοί, γεγονός δηλαδή που υποδικνύει ότι η παραγωγή μειώθηκε.

Πίνακας 1.9
Δείκτες Βιομηχανικής Παραγωγής Τροφίμων-Ποτών στην ΕΕ-27
(εποχικά εξομοιωμένα στοιχεία, 2000=100)

	2004	2005	2006	2007	Μεταβολή (%)		
					'05/'04	'06/'05	'07/'06
Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών (15)							
α' τρίμηνο	107,0	107,1	109,4	113,2	0,1	2,2	3,5
β' τρίμηνο	106,3	108,6	110,8	112,7	2,2	2,0	1,8
γ' τρίμηνο	106,2	109,4	111,1	113,1	3,0	1,5	1,8
δ' τρίμηνο	107,0	110,0	111,5	112,7	2,8	1,4	1,1
Μ.Ο. Έτους	106,6	108,8	110,7	112,9	2,0	1,8	2,0
Κρέας & Προϊόντα Κρέατος (151)							
α' τρίμηνο	105,8	106,4	108,5	111,6	0,6	2,0	2,9
β' τρίμηνο	105,2	107,7	109,9	112,2	2,4	2,0	2,1
γ' τρίμηνο	105,2	109,1	110,5	112,5	3,7	1,2	1,8
δ' τρίμηνο	105,5	110,2	111,4	112,5	4,5	1,1	1,0
Μ.Ο. Έτους	105,4	108,3	110,1	112,2	2,8	1,6	2,0
Γαλακτοκομικά Προϊόντα (155)							
α' τρίμηνο	102,2	102,5	104,4	107,8	0,2	1,9	3,3
β' τρίμηνο	101,8	103,9	104,1	108,4	2,1	0,1	4,2
γ' τρίμηνο	101,1	103,8	105,9	108,2	2,7	2,0	2,2
δ' τρίμηνο	102,2	105,3	105,7	107,4	3,1	0,4	1,6
Μ.Ο. Έτους	101,8	103,9	105,0	108,0	2,0	1,1	2,8
Αρτοσκευάσματα, Σνακ, Ζαχαρώδη, Ζυμαρικά (158)							
α' τρίμηνο	106,4	107,7	110,7	112,6	1,2	2,8	1,7
β' τρίμηνο	106,4	109,6	111,4	112,4	3,1	1,6	0,9
γ' τρίμηνο	107,4	110,8	109,6	114,4	3,1	-1,0	4,4
δ' τρίμηνο	108,0	111,2	110,1	113,8	3,0	-1,0	3,4
Μ.Ο. Έτους	107,0	109,8	110,5	113,3	2,6	0,6	2,6
Ποτά (159)							
α' τρίμηνο	108,1	105,2	106,6	114,6	-2,7	1,4	7,5
β' τρίμηνο	105,7	105,8	109,4	112,6	0,1	3,4	2,9
γ' τρίμηνο	104,7	107,1	113,1	108,8	2,3	5,6	-3,8
δ' τρίμηνο	106,0	107,1	112,2	110,7	1,0	4,8	-1,3
Μ.Ο. Έτους	106,1	106,3	110,3	111,7	0,2	3,8	1,2

Πηγή: ΙΟΒΕ, Επεξεργασία στοιχείων Eurostat

1.3. Το Εξωτερικό Εμπόριο της Ευρωπαϊκής Βιομηχανίας

Σε ότι αφορά το εξωτερικό εμπόριο της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τροφίμων-ποτών, η ΕΕ-25 αποτελεί το μεγαλύτερο εισαγωγέα τροφίμων παγκοσμίως και το δεύτερο μεγαλύτερο εξαγωγέα, αμέσως μετά τις ΗΠΑ. Το εμπορικό ισοζύγιο μειώθηκε κατά 46% σε σύγκριση με το 2006, πτώση που οφείλεται στην σημαντικότερη αύξηση των εισαγωγών (9%) σε σχέση με τις εξαγωγές (5%)

Όσον αφορά στις καταναλωτικές τάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, παρατηρείται μείωση της συμβολής της δαπάνης για τρόφιμα και ποτά στο σύνολο των δαπανών των νοικοκυριών διαχρονικά, γεγονός που οφείλεται κυρίως στην αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος. Έτσι, καθώς το εισόδημα αυξάνει, η δαπάνη για είδη διατροφής αυξάνεται αναλογικά λιγότερο, με αποτέλεσμα να μειώνεται η συμμετοχή της τελευταίας, ως ποσοστό, στις συνολικές δαπάνες. Το 2002, τα ευρωπαϊκά νοικοκυριά διέθεσαν κατά μέσο όρο το 13% των δαπανών τους σε τρόφιμα και μη αλκοολούχα ποτά.

Τέλος, σε ό,τι αφορά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος τροφίμων-ποτών, αξίζει να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια καταγράφεται μια συνεχώς αυξανόμενη ευαισθητοποίηση των πολιτών για την προστασία του περιβάλλοντος και στροφή προς πιο υγιεινές μορφές διατροφής. Έτσι, οι προτιμήσεις και οι συνακόλουθες απαιτήσεις των καταναλωτών για ποιότητα, ευκολία, ποικιλία, ασφαλή και υγιεινά προϊόντα με σταθερή παραγωγή – και παράλληλα σε προσιτή τιμή- υπογραμμίζουν τις κατευθύνσεις της έρευνας και τις ευκαιρίες για καινοτομία και διαφοροποίηση από μέρους των επιχειρήσεων.

Επιπλέον, ο αυξανόμενος ανταγωνισμός από χώρες χαμηλού κόστους παραγωγής εκτός ΕΕ κάνει επιτακτική την ανάγκη παραγωγής ποιοτικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, που ενσωματώνουν τις νέες τεχνολογίες, προκειμένου η ευρωπαϊκή βιομηχανία τροφίμων-ποτών να διατηρήσει και να ενισχύσει τα μερίδια αγοράς της. Για να προχωρήσει η ευρωπαϊκή βιομηχανία τροφίμων προς αυτή την κατεύθυνση απαιτούνται στρατηγικές κινήσεις που θα ενισχύσουν την καινοτομική συμπεριφορά των επιχειρήσεων και την ανάπτυξη συνεργασιών

μεταξύ των βιομηχανικών μονάδων αλλά και με τους προμηθευτές πρώτων υλών και τα δίκτυα διανομής.

1.4. Το Ενδοκοινοτικό Εμπόριο

Το 2007 οι ενδοκοινοτικές εξαγωγές τροφίμων-ποτών, έφτασε σχεδόν τα €182 δις. Πάνω από το 1/3 του ποσού αυτού εξήχθηκε από την Γερμανία και τη Γαλλία (16,8% και 16,2% αντίστοιχα) .Στην πλευρά των εισαγωγών, η Γερμανία πραγματοποιεί το μεγαλύτερο ποσοστό των εισαγωγών από άλλα κράτη της Ε.Ε., ακολουθούμενη από την Μ.Βρετανία, ενώ στον αντίποδα βρίσκεται η Ουγγαρία που πραγματοποιεί μόλις το 1,2% των συνολικών εισαγωγών.

Πίνακας 1.13
Εξέλιξη ενδοκοινοτικού εμπορίου στην Ε.Ε.-27, 2005-2007

(σε € εκατ.)	2005	2006	Μεταβολή 2006/05	2007	Μεταβολή 2007/06
Εξαγωγές	150.621,6	163.199,0	8,4	181.853,9	11,4
Εισαγωγές	147.402,1	159.845,3	8,4	177.226,5	10,9
Ισοζύγιο	3.219,5	3.353,7	1,2	4.627,4	38,0

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Eurostat

Συγκρίνοντας τις εκτός ΕΕ με τις ενδοκοινοτικές εξαγωγές, διαφαίνεται η σημασία των εμπορικών ροών στην εσωτερική αγορά της Ε.Ε. Οι ενδοκοινοτικές εξαγωγές αποτελούν το 76,5% των συνολικών εξαγωγών, ενώ οι εισαγωγές από άλλα κράτη-μέλη αντιστοιχούν στο 75% του συνόλου.Επομένως, οι εμπορικές συναλλαγές με τις υπόλοιπες χώρες της Ένωσης έχουν θεμελιώδη σημασία στην οικονομία του κάθε κράτους-μέλους, αφού οι ενδοκοινοτικές εξαγωγές αποτελούν το 60%-85% των συνολικών πωλήσεων σε καθένα από τα κράτη-μέλη.Επίσης, οι εισαγωγές τροφίμων και ποτών, ιδιαίτερα των παρασκευασμένων και διατηρημένων φρούτων και λαχανικών από την Τουρκία και την Κροατία έχουν αυξηθεί

σημαντικά τα τελευταία 7 χρόνια. Μάλιστα, οι εισαγωγές από την Τουρκία αυξήθηκαν μέχρι και 80%, ενώ κατά την ίδια περίοδο, οι εισαγωγές τροφίμων και ποτών έφταναν παγκοσμίως στο ρυθμό ανάπτυξης 24%.

Πίνακας 1.14
Εσωτερικό Εμπόριο Τροφίμων-Ποτών-Κιπνού* μεταξύ των μελών της ΕΕ-27, 2007

Κράτη-Μέλη	Εξαγωγές		Εισαγωγές	
	Αξία (εκ. €)	% του συνόλου	Αξία (εκ. €)	% του συνόλου
Ελλάδα	1.559	0,86	3.883	2,19
Βέλγιο	18.754	10,31	13.544	7,64
Τσεχία	2.257	1,24	3.183	1,80
Δανία	8.908	4,90	5.067	2,86
Γαλλία	24.639	13,55	21.303	12,02
Γερμανία	30.621	16,84	30.150	17,01
Ουγγαρία	2.199	1,21	2.168	1,22
Ιρλανδία	6.480	3,56	4.034	2,28
Ιταλία	12.882	7,08	16.864	9,52
Ολλανδία	29.521	16,23	13.860	7,82
Πολωνία	6.501	3,57	4.142	2,34
Αυστρία	5.056	2,78	5.272	2,97
Πορτογαλία	1.883	1,04	4.269	2,41
Ισπανία	12.002	6,60	10.275	5,80
Σουηδία	2.359	1,30	4.840	2,73
Μ. Βρετανία	10.795	5,94	22.835	12,88
Άλλα Κράτη-Μέλη	5.390	2,96	11.098	6,26
Σύνολο	181.854	100	177.226	100

* Τα τρόφιμα εδώ περιλαμβάνουν και ζώντα ζώα.
Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων Eurostat

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ

2.1. Η Θέση Του Κλάδου Τροφίμων-Ποτών στην Ελληνική Βιομηχανία

Η βιομηχανία τροφίμων-ποτών αποτελεί έναν από τους κινητήριους μοχλούς της ελληνικής μεταποίησης. Η συμβολή του κλάδου στα βασικά μεγέθη της μεταποίησης, όπως η προστιθέμενη αξία, ο αριθμός επιχειρήσεων και η απασχόληση είναι υψηλότερη ανάμεσα σε όλους τους μεταποιητικούς κλάδους, ενώ σε όρους πωλήσεων, ο κλάδος τροφίμων-ποτών έρχεται δεύτερος, μετά τα διυλιστήρια (παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα) όπως δείχνει και ο Πίνακας 2.1. Σύμφωνα με την ετήσια έκδοση του ΣΕΒ για τις ελληνικές επιχειρήσεις, το 2006 ο συγκεκριμένος κλάδος πραγματοποίησε πωλήσεις αξίας €11,3 δις. Συνεισφέροντας κατά 21,8% στις συνολικές πωλήσεις της μεταποίησης, ακολουθώντας κατά πόδας τον πρώτο σε κατάταξη κλάδο, τα παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα (συμβολή 22,5%)

Επιπλέον είναι ένας από τους πιο δυναμικούς κλάδους της ελληνικής βιομηχανίας, με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, καθώς αποτελείται από ιδιαίτερα εξωστρεφείς επιχειρήσεις, αρκετές από τις οποίες δραστηριοποιούνται με μεγάλη επιτυχία σε διεθνείς αγορές υψηλών απαιτήσεων.

Οι επιχειρήσεις του κλάδου υπερβαίνουν σε αριθμό το 20% του συνόλου των βιομηχανικών επιχειρήσεων. Στον κλάδο, δραστηριοποιούνται περίπου 1.400 επιχειρήσεις (24% περίπου του συνόλου της μεταποίησης) και κατά μέσο όρο εργάζονται 61 άτομα ανά επιχείρηση. Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων αυτών είναι μικρές, με προσωπικό μέχρι 50 άτομα, ωστόσο η συμμετοχή τους στις συνολικές πωλήσεις και στα καθαρά αποτελέσματα είναι μικρή.

Σύμφωνα με στοιχεία της Ετήσιας Βιομηχανικής Έρευνας 2005 της ΕΣΥΕ, η μείζων βιομηχανία τροφίμων-ποτών(>10 ατόμων) πραγματοποίησε πωλήσεις αξίας 6,6 δις.€, διατηρώντας το επίπεδο πωλήσεων της προηγούμενης χρονιάς, και συνεισφέροντας κατά 21,9% στις συνολικές πωλήσεις της μεταποίησης. Με την επίδοση αυτή κατατάσσεται μάλιστα στην 2^η θέση στη σχετική κατάταξη μετά τον κλάδο των παραγωγών πετρελαίου και άνθρακα.

Πίνακας 2.1
Η Ελληνική Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών στο Σύνολο της Μεταποίησης,* 2006

	Ποσοστιαία Συμμετοχή
Κύκλος Εργασιών	
Τρόφιμα-Ποτά (15)	21,8%
Παράγωγα Πετρελαίου και Άνθρακα (23)	22,5%
Βασική Μεταλλουργία (27)	8,8%
Μη Μεταλλικά Ορυκτά (26)	7,7%
Προστιθέμενη Αξία	
Τρόφιμα-Ποτά (15)	25,2%
Παράγωγα Πετρελαίου και Άνθρακα (23)	8,5%
Βασική Μεταλλουργία (27)	7,9%
Χημικά (24)	7,9%
Αριθμός Επιχειρήσεων	
Τρόφιμα-Ποτά (15)	24,6%
Μη Μεταλλικά Ορυκτά (26)	9,9%
Τελικά Προϊόντα Μετάλλου (28)	9,6%
Είδη Ένδυσης και Γουναρικά (18)	3,5%
Αριθμός Απασχολούμενων	
Τρόφιμα-Ποτά (15)	22,2%
Μη Μεταλλικά Ορυκτά (26)	5,4%
Χημικά (24)	5,2%
Κλωστοϋφαντουργικές Ύλες (17)	3,1%

* Σε παρένθεση οι κωδικοί των κλάδων βάσει ΣΤΑΚΟΔ-03
Πηγή: ΣΕΒ, Η Ελληνική Επιχείρηση το 2007

Όμοια ο κλάδος ευθύνεται για το 25,2% της συνολικής προστιθέμενης αξίας στη μεταποίηση, ενώ απασχολεί το 22,2% (124 χιλ.άτομα) του συνόλου των απασχολούμενων σε αυτήν. Συνεπώς, ο κλάδος διατηρεί την κυρίαρχη θέση του στην ελληνική μεταποίηση και

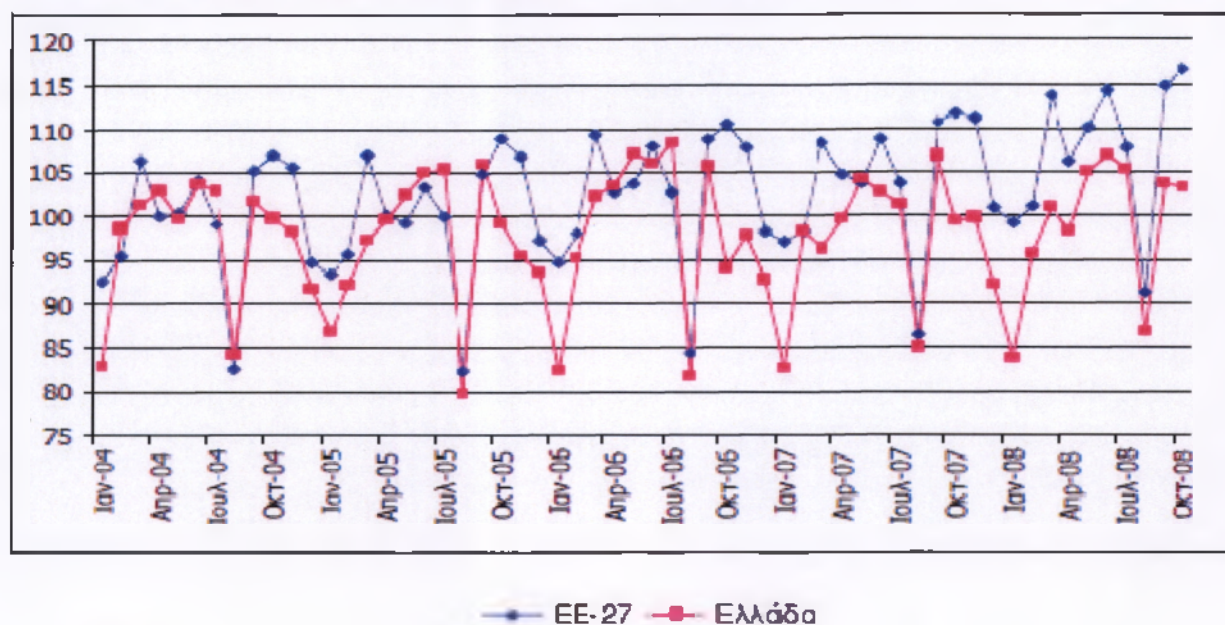
προσεγγίζει αρκετά πλέον και σε όρους κύκλου εργασιών τα διυλιστήρια, τον κλάδο δηλαδή με τις υψηλότερες πωλήσεις στην ελληνική μεταποίηση.

Η παραγωγή του κλάδου τροφίμων-ποτών φαίνεται να ακολουθεί γενικά τις τάσεις του αντίστοιχου ευρωπαϊκού κλάδου. Σε σχέση με το σύνολο της ελληνικής μεταποίησης ο κλάδος αναπτύσσεται ταχύτερα: Από το 1995 έως το 2005 η παραγωγή του κλάδου αυξήθηκε κατά 20,6% σε σύγκριση με άνοδο 11,7% του συνόλου της βιομηχανίας. Το 2005 η πορεία της παραγωγικής δραστηριότητας ήταν πτωτική, όπως άλλωστε και στο σύνολο της μεταποίησης. Το 2006 όμως ο κλάδος φαίνεται να ανακάμπτει, ενώ βελτιώνονται και οι προσδοκίες των επιχειρήσεων.

Τα τελευταία χρόνια ο κλάδος είναι στο σύνολό του κερδοφόρος. Ο αριθμός των κερδοφόρων επιχειρήσεων είναι περίπου διπλάσιος των ζημιωγόνων και συνεχώς αυξάνεται. Ανά κατηγορία μεγέθους οι χρηματοοικονομικές επιδόσεις διαφέρουν. Το μέγεθος της επιχείρησης παίζει μεν καθοριστικό ρόλο, ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι «πυρρήνες υγείας» υπάρχουν σε όλες τις κατηγορίες μεγέθους. Εντοπίζονται δηλαδή υποσύνολα επιχειρήσεων που έχουν σταθερά ικανοποιητική πορεία, είναι αποδοτικές και αποτελεσματικές, ανεξαρτήτως μεγέθους.

2.2 Εξελίξεις και Προοπτικές του Τομέα της Μεταποιητικής Βιομηχανίας – Μακροχρόνιες Τάσεις

Διάγραμμα 2.1
Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής της Μεταποίησης, Ελλάδα και ΕΕ-27 (2000=100)

Πηγή: ΕΣΥΕ

Η μεταποίηση παραμένει και το 2007 ο σημαντικότερος κλάδος του δευτερογενούς τομέα όσον αφορά στην απασχόληση και την αξία παραγωγής. Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο 2000-2006 η μεταποίηση συνεισφέρει κατά μέσο όρο το 82% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας παραγωγής του δευτερογενούς τομέα (πλην κατασκευών), ενώ στο σύνολο της οικονομίας η συμβολή αυτή ξεπερνά το 10% (10,3% το 2007). Επίσης, η μεταποίηση χαρακτηρίζεται από αύξηση της παραγωγής, με ταυτόχρονη μείωση της δραστηριότητας μπορεί να αποδοθεί σε αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας στον κλάδο.

Συγκρινόμενη με την ευρωπαϊκή, η ελληνική μεταποίηση συνεχίζει να καταγράφει χαμηλότερες επιδόσεις στα περισσότερα βασικά μεγέθη. Εντούτοις, έχει παρατηρηθεί ότι, σταδιακά η ελληνική μεταποίηση ενσωματώνεται στην ευρωπαϊκή βιομηχανία και επομένως, οι καθοριστικοί παράγοντες για την ανάπτυξη της τελευταίας επηρεάζουν και αφορούν πλέον και

την εγχώρια μεταποίηση. Από την άλλη πλευρά, το συμπέρασμα αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της ανταγωνιστικότητας για τις ελληνικές βιομηχανικές επιχειρήσεις, καθώς πλέον όλο και περισσότεροι «αντίπαλοι» θα εμφανίζονται στις διεθνείς αγορές, με αποτέλεσμα οι εξαγωγικές επιδόσεις της ελληνικής βιομηχανίας να δέχονται μεγαλύτερη πίεση.

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΟ 2008

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 2.2, ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα, μιας και η χαμηλότερη τιμή του καταγράφεται συνήθως το πρώτο τρίμηνο του έτους, ενώ αναστρέφεται η κατάσταση το επόμενο τρίμηνο, με το δείκτη να ανεβαίνει στα υψηλότερα ετήσια επίπεδα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του δ' τριμήνου του 2008, εμφανής είναι η τάση επιβράδυνσης σε σχέση με το 2007 και τα τρία τρίμηνα. Μάλιστα, ο δείκτης για την μεταποίηση είναι ήδη μειωμένος κατά 2,5%, η δεύτερη χειρότερη επίδοση των επιμέρους κατηγοριών αγαθών που συγκροτούν το Γενικό Δείκτη, μετά τα διαρκή καταναλωτικά αγαθά.

Με βάση ακόμα πιο πρόσφατα στοιχεία (διάστημα Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2008) σημειώνεται σημαντική μείωση παραγωγής στη μεταποίηση (κατά 2,4%), όταν την αντίστοιχη περίοδο του 2007 είχε σημειωθεί άνοδος 2%. Συνεπώς, κατά το 2008 έχουν αρχίσει να αποτυπώνονται σε αδρούς δείκτες οι ενδείξεις της επιβράδυνσης και οι συνέπειες της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που διοχετεύονται σταδιακά και στην ελληνική βιομηχανία.

Στην εικόνα αυτή συγκλίνουν άλλωστε και τα αποτελέσματα των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας του IOBE για το 2008, σύμφωνα με τα οποία οι προσδοκίες των επιχειρήσεων στο σύνολο της βιομηχανίας είναι εξαιρετικά απαισιόδοξες σε σύγκριση με το 2007. Πιο συγκεκριμένα, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία το διάστημα Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2008 κινείται εννέα μονάδες χαμηλότερα σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο, ενώ ταυτόχρονα βρίσκεται αρκετά κάτω από τον μακροχρόνιο μέσο όρο του. Από τον Μάιο του 2008, ο δείκτης καταγράφει σταθερά πτωτική πορεία και τον Νοέμβριο σημειώνει ιστορικό χαμηλό ρεκόρ της τελευταίας 15ετίας.

Πίνακας 2.2
Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής (2000=100)

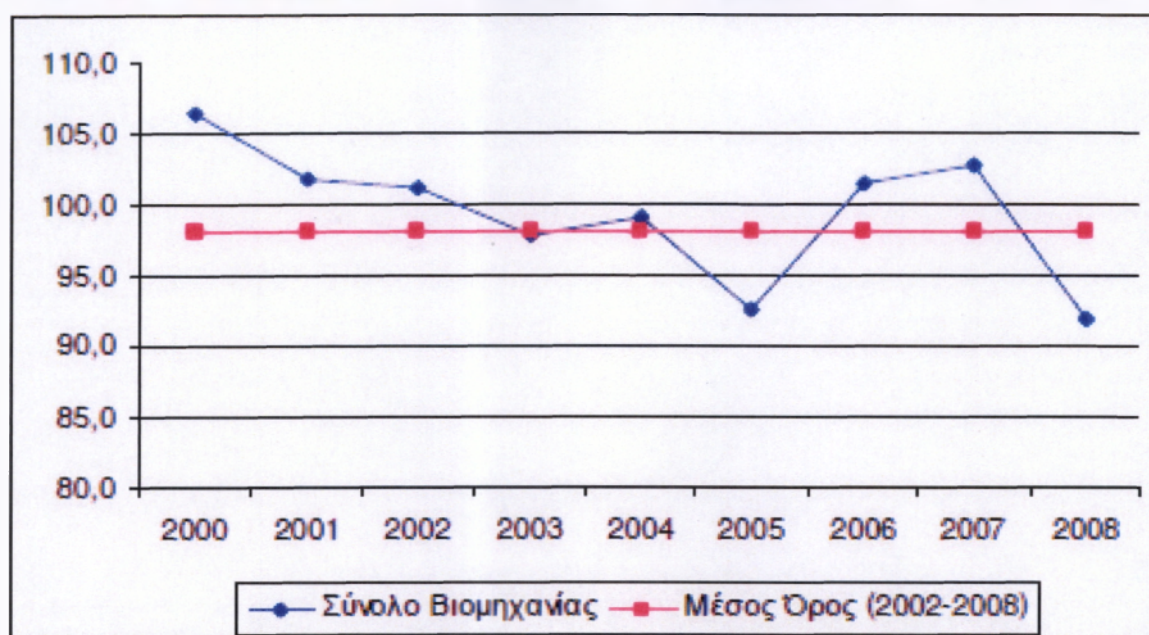
Μ.Ο. Τριμήνων					Ετήσια Μεταβολή (%)		
	2005	2006	2007	2008	2006/05	2007/06	2008/07*
Σύνολο Μεταποίησης							
α' τρίμηνο	92,4	93,8	97,0	94,4	1,5	3,4	-2,7
β' τρίμηνο	102,1	103,6	103,4	101,2	1,5	-0,2	-2,1
γ' τρίμηνο	97,8	98,6	99,6	96,8	0,8	1,0	-2,8
δ' τρίμηνο	97,1	98,8	99,6	-	1,8	0,8	-
Μ.Ο. Έτους	97,4	98,7	99,9	73,1	1,3	1,2	-2,5
Ενδιάμεσα Αγαθά							
α' τρίμηνο	95,9	96,9	103,4	94,8	-0,7	6,7	-8,3
β' τρίμηνο	107,6	107,5	90,5	101,3	-3,5	-15,8	11,9
γ' τρίμηνο	95,9	98,4	96,6	90,8	-1,9	-1,8	-6,0
δ' τρίμηνο	100,6	99,8	98,4	-	-0,3	-1,4	-
Μ.Ο. Έτους	100	100,7	100,92	95,6	-1,7	0,2	-1,2
Κεφαλαιουχικά Αγαθά							
α' τρίμηνο	74,9	74,6	71,1	70,3	-0,4	-4,7	-1,1
β' τρίμηνο	81	87,3	79,1	77,8	-9,4	-9,4	-1,6
γ' τρίμηνο	68,7	74,3	66,5	64,7	-10,0	-10,5	-2,7
δ' τρίμηνο	82,8	94,7	87,1	-	-0,2	-8,0	-
Μ.Ο. Έτους	76,8	82,7	75,93	70,9	-5,2	-8,2	-1,9
Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά							
α' τρίμηνο	68,6	69,5	73,4	69,9	11,9	5,6	-4,8
β' τρίμηνο	89,1	85,4	88,9	84,8	6,8	-4,1	-4,6
γ' τρίμηνο	73,9	78,7	76,0	68,0	6,3	-3,4	-10,5
δ' τρίμηνο	85	88,5	88,6	-	21,4	0,1	-
Μ.Ο. Έτους	79,1	80,5	81,7	74,2	11,3	1,5	-6,6
Μη Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά							
α' τρίμηνο	94,3	93,9	99,1	99,8	-2,1	5,5	0,7
β' τρίμηνο	109,5	106,9	109,9	112,1	-1,6	2,8	2,0
γ' τρίμηνο	112,1	109,3	115,7	115,1	0,7	5,9	-0,5
δ' τρίμηνο	97,3	98,2	101,2	-	-0,7	3,1	-
Μ.Ο. Έτους	103,3	102,1	106,5	109	-0,9	4,3	0,7

Πηγή: ΕΣΥΕ * σύγκριση 9/μηνου

Μειωμένες σε σχέση με την ίδια περίοδο με πέρυσι εμφανίζονται επίσης και οι εκτιμήσεις για το επίπεδο της παραγωγής και των πωλήσεων, παρόλο που η χρησιμοποίηση του εργοστασιακού δυναμικού παραμένει στα επίπεδα του 2007. Σημαντικά δυσμενέστερες όμως εμφανίζονται και τους τελευταίους μήνες του 2008 οι εκτιμήσεις για την απασχόληση του κλάδου. Επομένως, οι συνθήκες στην αγορά όχι μόνο έχουν χειροτερεύσει σε σχέση με πέρυσι, αλλά μένουν οι ίδιες και στις αρχές του 2009.

Διάγραμμα 2.2

Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006 = 100)

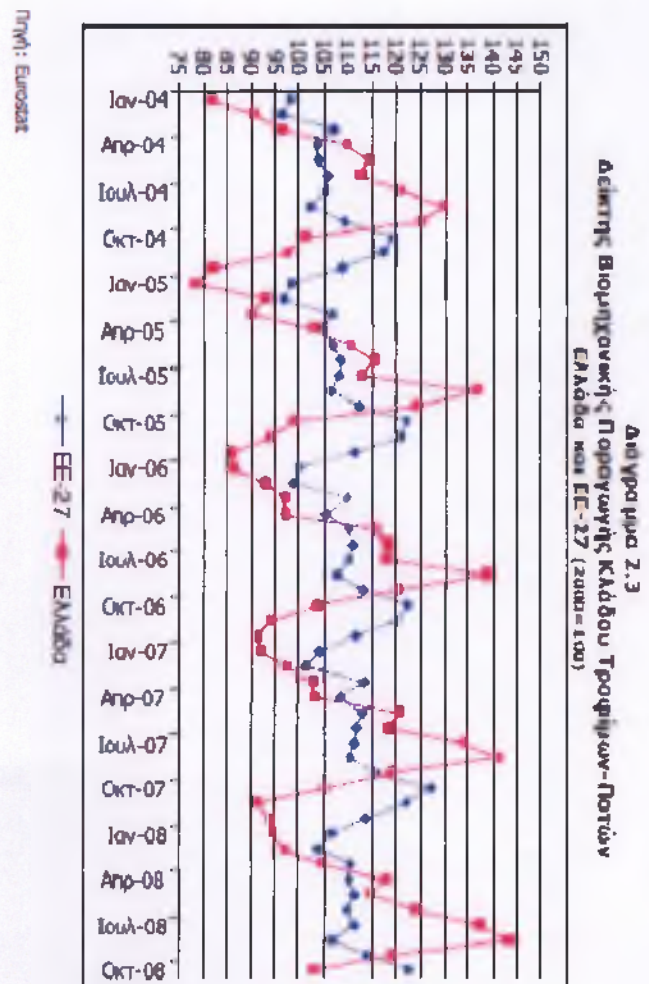
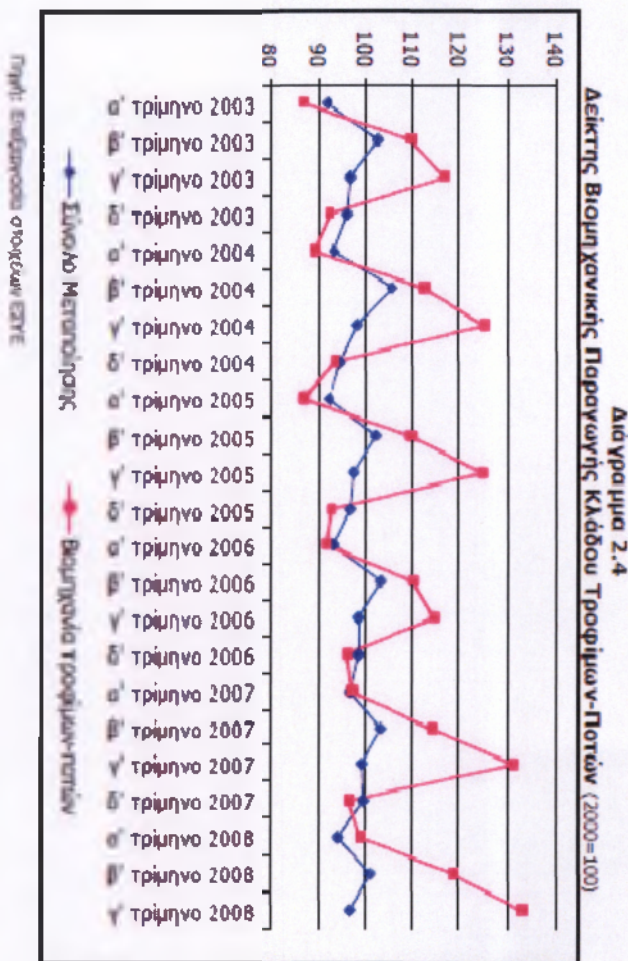
Πηγή : IOBE

2.3 Εξελίξεις και Προοπτικές της Βιομηχανίας – Μακροχρόνιες Τάσεις

Η βιομηχανική παραγωγή του εγχώριου κλάδου φαίνεται να ακολουθεί γενικά τις τάσεις του αντίστοιχου ευρωπαϊκού κλάδου, με σαφώς εντονότερες όμως διακυμάνσεις (Διάγραμμα 2.3). Ενώ μέχρι το 2002 η παραγωγή των τροφίμων-ποτών στην Ελλάδα αυξανόταν όσο και στην Ε.Ε.-27 (μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής της παραγωγής -0,2% για τα ελληνικά τρόφιμα-ποτά, έναντι 1,5% για τα ευρωπαϊκά).

Σε αντίθεση με την εξέλιξη του συνόλου της εγχώριας μεταποιητικής παραγωγής, μέχρι και τον Οκτώβριο του 2008 η παραγωγική δραστηριότητα των επιχειρήσεων της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών καταγράφει άνοδο περί του 2%, σε σύγκριση με το αντίστοιχο χρονικό

διάστημα του 2007. Μάλιστα, ο εγχώριος κλάδος κινείται αντίθετα από τον ευρωπαϊκό, ο οποίος καταγράφει οριακή πτώση. Όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 2.4., η παραγωγή υπήρξε υψηλότερη το 2008 από ότι την προηγούμενη χρονιά και για τα τρία πρώτα τρίμηνα. Μάλιστα, ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής άγγιξε το υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων έξι ετών (143 μονάδες). Σε τριμηνιαία κλίμακα, η μεγαλύτερη άνοδος του δείκτη παρατηρείται κατά το β' τρίμηνο (4,2%), όταν η μεταποίηση καταγράφει πτώση 2,1%. Επομένως, σε ένα περιβάλλον μείωσης της βιομηχανικής παραγωγής, η βιομηχανία τροφίμων-ποτών δείχνει να ανθίζει και να διευρύνει την παραγωγή της κατά ένα ποσοστό 2% που μπορεί να θεωρηθεί ιδιαίτερα σημαντικό υπό τις υπάρχουσες συνθήκες.

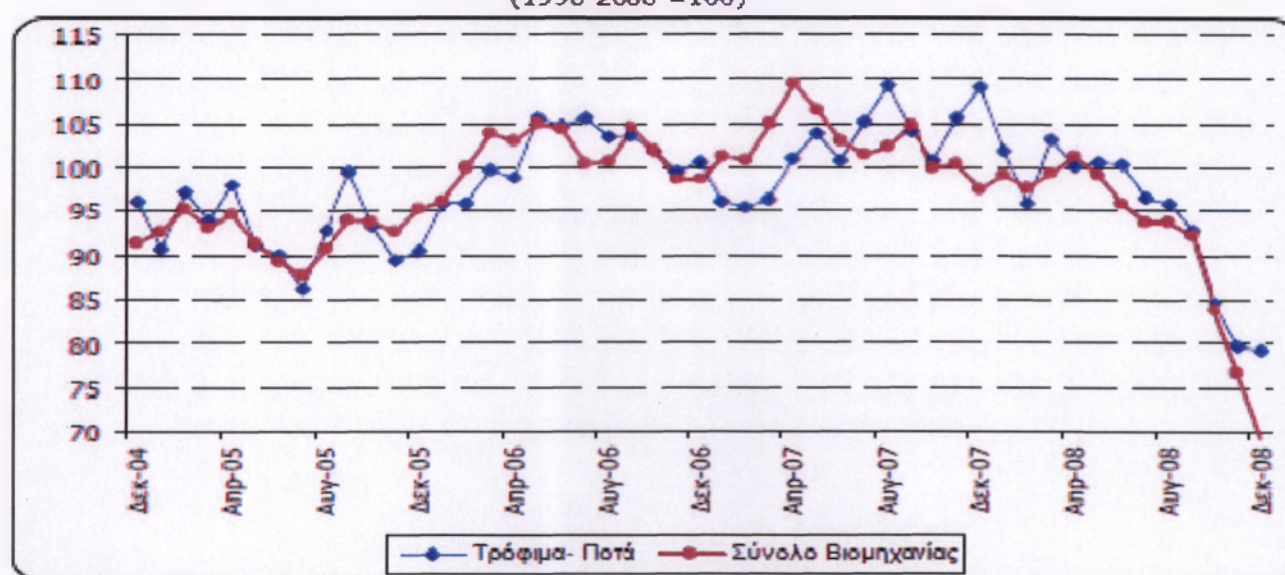
Πίνακας 2.3
Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής (2000=100)

Μ.Ο. Τριμήνων					Ετήσια Μεταβολή (%)		
	2005	2006	2007	2008	2006/05	2007/06	2008/07
Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών							
α' τρίμηνο	86,9	91,9	97,3	99,1	5,8	5,9	1,8
β' τρίμηνο	109,5	110,1	113,9	118,7	0,5	3,5	4,2
γ' τρίμηνο	124,6	125,5	132,0	133,1	0,7	5,2	0,8
δ' τρίμηνο	92,9	96,2	96,65	-	3,6	0,5	-
Μ.Ο. Έτους	103,5	105,9	109,8	117,0	2,3	3,7	2,3
Σύνολο Μεταποίησης							
α' τρίμηνο	92,4	93,8	97,0	94,4	1,5	3,4	-2,7
β' τρίμηνο	102,1	103,6	103,4	101,2	1,5	-0,2	-2,1
γ' τρίμηνο	97,8	98,6	99,6	96,8	0,9	1,0	-2,8
δ' τρίμηνο	97,1	98,8	99,6	-	1,8	0,8	-
Μ.Ο. Έτους	97,4	98,7	99,9	97,5	1,4	1,2	-2,5

Πηγή: ΕΣΥΕ

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας του ΙΟΒΕ προσφέρουν χρήσιμη πληροφόρηση και μπορεί να σημειωθεί ότι στους περισσότερους δείκτες οι εκτιμήσεις/προβλέψεις επιδεινώνονται μεν, αλλά πάντα ηπιότερα του συνόλου της Βιομηχανίας. Οι βασικές τάσεις για το 2008 συνοψίζονται στα εξής:

Διάγραμμα 2.5
Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών Βιομηχανίας Τροφίμων – Ποτών
(1996-2006 = 100)

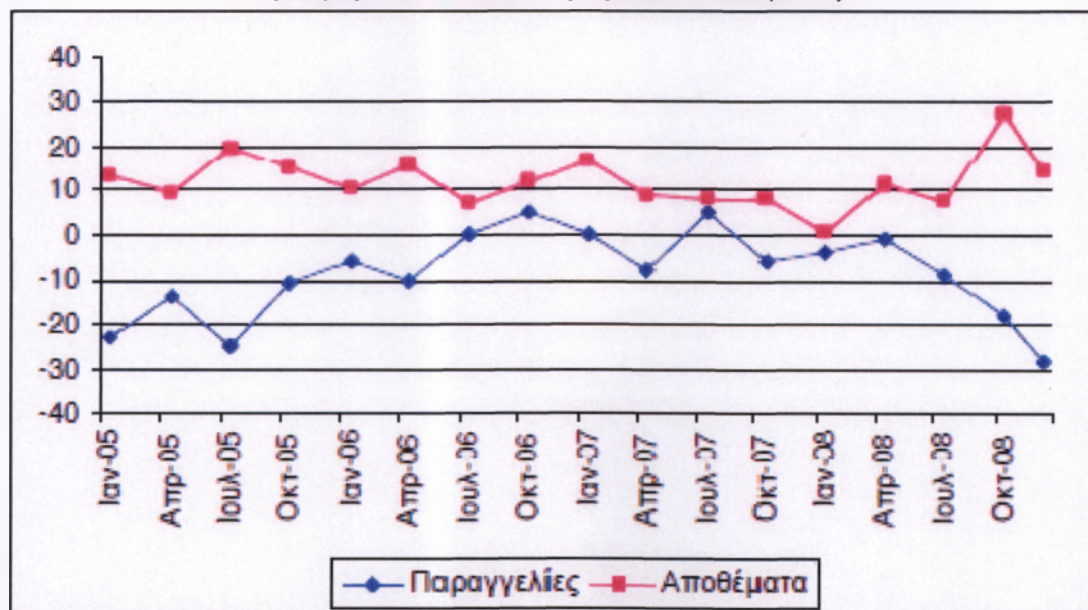

Πηγή: ΙΟΒΕ

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών καταγράφει πτωτική πορεία συνολικά- αφού έφτασε τον Δεκέμβριο του 2007 στο υψηλότερο σημείο από το 2004, το Δεκέμβριο του 2008 ο δείκτης άγγιξε τις 79,3 μονάδες, δηλαδή την χαμηλότερη είπωση από τον Ιανουάριο του 1998(Διάγραμμα 2.5).

- Όλα τα επί μέρους στοιχεία του δείκτη επιδεινώνονται, αναδεικνύοντας ένα εξαιρετικά δυσμενές κλίμα, το οποίο εντάσσεται στη γενικότερη απαισιοδοξία που επικρατεί σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες για την εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας το 2009. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκτιμήσεις για την πορεία της ζήτησης φτάνουν στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων ετών στο τέλος του 2008. Απαισιόδοξες όμως είναι και οι αντίστοιχες εκτιμήσεις για το πρώτο τρίμηνο του 2009, καθώς οι επιχειρήσεις προεξοφλούν την αρνητική πορεία της ζήτησης και την επιβράδυνση. Όπως όμως σημειώθηκε, σε όλες τις περιπτώσεις τα σχετικά ισοζύγια είναι καλύτερα του συνόλου της βιομηχανίας, δηλαδή οι επιχειρήσεις του κλάδου διατυπώνουν λιγότερο απαισιόδοξες εκτιμήσεις/προβλέψεις σε σύγκριση με τους υπόλοιπους κλάδους της βιομηχανίας.

Διάγραμμα 2.6
Εκτιμήσεις Επιπέδου Παραγγελιών και Αποθεμάτων
 (Διαφορά % θετικών - αρνητικών απαντήσεων)

Πηγή: ΙΟΒΕ

- Οι εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων, παρουσιάζουν αυξομειώσεις κατά τη διάρκεια του έτους. Κατά μέσο όρο όμως και εδώ οι εκτιμήσεις των επιχειρηματιών είναι δυσμενέστερες του 2007, μιας και ο σχετικός δείκτης αυξήθηκε κατά τρεις μονάδες το 2008.

Πίνακας 2.5
Λόγοι που παρεμποδίζουν την Παραγωγική Δραστηριότητα

Παράγοντες	2006				2007				2008			
	Ιαν.	Απρ.	Ιούλ.	Οκτ.	Ιαν.	Απρ.	Ιούλ.	Οκτ.	Ιαν.	Απρ.	Ιούλ.	Οκτ.
Δεν παρεμποδίζεται	55	71	61	64	68	67	74	69	54	73	70	44
Ανεπάρκεια:												
Ζήτηση	39	14	22	17	10	7	10	13	15	12	20	25
Εργατικού Δυναμικού	7	3	3	3	4	3	7	4	6	3	3	6
Κεφαλαιουχικού Εξοπλισμού	0	4	0	4	0	0	1	1	4	1	5	5
Κεφαλαίων Κίνησης	0	7	8	9	8	8	4	7	2	4	1	8
Άλλοι Λόγοι*	1	1	6	3	10	15	1	6	18	7	0	12

(ποσοστό του συνόλου των απαντήσεων) * Το ερώτημα αυτό προστέθηκε τον Οκτώβριο του 2004. Πηγή: ΙΟΒΕ

Πίνακας 2.4
Μήνες Εξασφαλισμένης Παραγωγής & Ποσοστό Χρησιμοποίησης Εργοστασιακού Δυναμικού

Μ.Ο. Τριμήνων	2005	2006	2007	2008
Μήνες Εξασφαλισμένης Παραγωγής				
Α' τρίμηνο	4,3	4,3	4,2	4,3
Β' τρίμηνο	4,6	4	4,4	4,4
Γ' τρίμηνο	4,2	4,2	4,7	3,8
Δ' τρίμηνο	4,2	4,5	4,3	4,3
Μ.Ο. Έτους	4,3	4,2	4,4	4,2
Ποσοστό Χρησιμοποίησης Εργοστασιακού Δυναμικού				
Α' τρίμηνο	67,3	72,5	72,9	73,8
Β' τρίμηνο	69,6	74	74,4	74,7
Γ' τρίμηνο	73	77	76,6	75,2
Δ' τρίμηνο	70,5	74,1	76,2	74,9
Μ.Ο. Έτους	69,8	74,4	75	74,6

Πηγή: ΙΟΒΕ

- Οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής με βάση τις διαθέσιμες παραγγελίες μειώθηκαν το 2008 σε σχέση με το προηγούμενο έτος, επιστρέφοντας στα επίπεδα του 2006 (4,2 από 4,4). Ο δείκτης αυτός είναι εξαιρετικά σημαντικός καθώς δείχνει τα πραγματικά μεγέθη δραστηριότητας και αποτελεί ισχυρότερη ένδειξη για την πορεία του κλάδου από ότι οι προβλέψεις, καθότι οι τελευταίες ενδεχομένως να επηρεάζονται από το γενικότερο κλίμα απαισιοδοξίας και από εξωγενείς, αστάθμητους παράγοντες. Η πορεία αυτού του δείκτη είναι εξαιρετικά ήπια το 2008 και δεν συμβαδίζει με την επιδείνωση όλων των εκτιμήσεων/προβλέψεων. Το γεγονός ότι οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής βρίσκονται το 2009 στο επίπεδο του 2006 υποδηλώνει ότι ο κλάδος δεν βιώνει κάτι τόσο δυσάρεστο.
- Στο ίδιο πλαίσιο το ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού το 2008 παρουσιάζει οριακή πτώση και κυμαίνεται στο 74,6% (Πίνακας 2.4) και παρατηρεί κανείς ότι το ποσοστό αυτό είναι σαφώς αυξημένο σε σύγκριση με το 2006.
- Αναφορικά με τους παράγοντες που παρεμποδίζουν την παραγωγή των επιχειρήσεων, το 2008 μειώνεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που θεωρούν ότι η παραγωγική τους δραστηριότητα δεν παρεμποδίζεται (44% τον Οκτώβριο). Αυτό οφείλεται στην αύξηση των επιχειρήσεων που θεωρούν ότι η ανεπάρκεια κεφαλαιουχικού εξοπλισμού και κεφαλαίου κίνησης που εμποδίζουν την επέκταση της αγοράς. Από την άλλη, η ανεπάρκεια ζήτησης, αν και αυξανόμενη σε σχέση με το 2007, δεν αποτελεί τόσο σημαντικό πρόβλημα όσο τα προηγούμενα έτη

2.4.Επενδύσεις στη Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών

Η ενότητα αυτή αφορά τα αποτελέσματα της Έρευνας Επενδύσεων στη Βιομηχανία που διεξάγει το IOBE σε εξαμηνιαία βάση. Η έρευνα αυτή παρέχει ενδείξεις για την πορεία της επενδυτικής δραστηριότητας στον κλάδο, κυρίως όμως αποδίδει με ιδιαίτερη σαφήνεια το κλίμα και την επενδυτική βούληση των επιχειρήσεων τη χρονική στιγμή που διεξήχθη η έρευνα. Για αυτό το λόγο, μεγάλη σημασία έχουν οι αναθεωρήσεις των επενδυτικών προγραμμάτων σε διαδοχικές έρευνες, οι οποίες σε μεγάλο βαθμό αντανακλούν τις αλλαγές του κλίματος σε δύο διαδοχικές περιόδους.

Η ανάλυση που ακολουθεί αφορά τις βιομηχανίες τροφίμων-ποτών και ενσωματώνει τα αποτελέσματα των ερευνών που διεξήχθησαν την περίοδο Μαρτίου-Απριλίου 2008 και η οποία περιλαμβάνει μια εκτίμηση για την επενδυτική δραστηριότητα το 2007, αλλά και του Οκτωβρίου-Νοεμβρίου 2008 η οποία αποτελείται από: α) μια πρώτη απολογιστική εκτίμηση για τις επενδύσεις που πραγματοποίησαν οι βιομηχανικές επιχειρήσεις το 2008, β) μια πρώτη εκτίμηση για την τάση των επιχειρήσεων προς επένδυση το 2009, γ) την κατανομή των επενδύσεων με βάση το σκοπό τους και δ) τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για παράγοντες ενδογενείς και εξωγενείς που επηρεάζουν την επενδυτική τους απόφαση.

Πίνακας 2.6
Επενδυτικά Σχέδια στη Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών (επίσης ποσοστιαίες μεταβολές)

2007		2008			2009
Εκτίμηση (Οκτ.- Νοέμ. 07)	Εκτίμηση (Μάρ.-Απρ. 08)	Πρόβλεψη (Οκτ.-Νοέμ. 07)	Πρόβλεψη (Μάρ.-Απρ. 08)	Εκτίμηση (Οκτ.-Νοέμ. 08)	Πρόβλεψη (Οκτ. - Νοέμ. 08)
-2,1	-10,3	-2,1	6,1	-22,9	-3,3

Πηγή: IOBE, Εξαμηνιαία Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία

2.5.Εκτιμήσεις για την πορεία των επενδύσεων 2007-2008

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έρευνας Επενδύσεων Μαρτίου-Απριλίου 2008, οι επιχειρήσεις εκτιμούν ότι η επενδυτική τους δαπάνη το 2007 μειώθηκε κατά 10,3% έναντι του προηγούμενου έτους. Όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 2.6., οι επιχειρήσεις ήδη από τα τέλη του 2007 εκτιμούσαν ότι η μείωση των επενδύσεων θα κυμαινόταν στο -2,1%. Ωστόσο η μείωση ήταν μεγαλύτερη από την αναμενόμενη.

Στην ίδια έρευνα, τον Μάρτιο-Απρίλιο 2008, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την πορεία των επενδύσεων ήταν θετικότερες από τα τέλη του 2007: 6,7% έναντι -2,7%. Στην β' έρευνα επενδύσεων οι επενδυτικές δαπάνες στη εγχώρια βιομηχανία τροφίμων και ποτών κατά το 2008 κατέγραψαν σημαντική μείωση (-22,9%) σε σχέση με το 2007.

2.6.Εκτιμήσεις για την πορεία των επενδύσεων το 2009

Οι εκτιμήσεις είναι αρνητικές θεωρώντας ότι οι επενδύσεις το 2009 είναι χαμηλότερες κατά 3,3% σε σχέση με το 2008 και αντανakλούν την επικρατούσα τάση τη χρονική στιγμή της έρευνας.

2.7.Κατανομή των επενδύσεων με βάση το σκοπό τους

Ανάλογα με το σκοπό τους, οι επενδύσεις χωρίζονται βάσει της κατεύθυνσης τους σε πέντε μεγάλες κατηγορίες και φυσικά αλληλοσυμπληρώνονται: α) αντικατάσταση υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, β) αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα, γ) διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για την παραγωγή νέων προϊόντων, δ) βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται, ε) εισαγωγή νέων μεθόδων παραγωγής και στ) άλλοι σκοποί.

Πίνακας 2.7
Κατανομή των Επενδύσεων ανάλογα με το Σκοπό τους

(Ποσοστό συνόλου επενδυτικών δαπανών, εκτός όσων αναφέρονται για το 2009)

Σκοποί Επένδυσης	2005	2006	2007	2008*	2009**
Αντικατάσταση Υφιστάμενου Κεφαλαιουχικού Εξοπλισμού	21,0	19,5	19,3	19,2	20,2
Αύξηση Παραγωγικής Δυναμικότητας για Ήδη Παραγόμενα Προϊόντα	26,2	26,4	29,2	22,3	17,3
Διεύρυνση Παραγωγικής Δυναμικότητας για την Παραγωγή Νέων Προϊόντων	17,9	17,1	17,1	16,9	16,2
Βελτίωση Μεθόδων Παραγωγής που Ήδη Εφαρμόζουν	18,7	19,1	16,8	17,5	17,3
Εισαγωγή Νέων Μεθόδων Παραγωγής	6,7	8,3	3,9	7,7	10,1
Άλλοι Σκοποί (Προστασία Περιβάλλοντος, Ασφάλεια κτλ)	9,5	9,6	13,7	16,4	18,9

* Προσωρινά στοιχεία, ** Προβλεπή Πηγή: ΙΟΒΕ, Εργαστήριο Έρευνας Επενδύσεων στη Βιομηχανία

Το 2009 όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 2.7, αλλάζει ο επενδυτικός προσανατολισμός στις ελληνικές βιομηχανίες τροφίμων. Πιο συγκεκριμένα, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επενδυτικών δαπανών κατευθυνόταν και το 2008 στην αύξηση παραγωγικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα, οι εκτιμήσεις για το 2009 περιορίζουν την εν λόγω κατηγορία στη δεύτερη σε σημασία για πρώτη φορά στα τελευταία χρόνια. Την πρώτη θέση λαμβάνει η αντικατάσταση υφισταμένου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού που φαίνεται πως αποτελεί την

βασική κατεύθυνση των επενδύσεων το 2009. Η αλλαγή αυτή δεν προκύπτει από την ενίσχυση των επενδύσεων, είναι αποτέλεσμα των ηπιότερων επενδύσεων στην κατεύθυνση που ήταν μέχρι και το 2009 κυρίαρχη.

Εξάλλου, η διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για την παραγωγή νέων προϊόντων υποχωρεί και το 2008 και το 2009. Τέλος, το ποσοστό των επενδυτικών δαπανών προς βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται, προβλέπεται να διαδραματίζει όλο και λιγότερο σημαντικό ρόλο στην κατανομή επενδύσεων, ενώ ενισχύεται η σημασία της εισαγωγής νέων μεθόδων παραγωγής: 10% των επενδύσεων προβλέπεται να αφιερωθεί σε αυτόν τον σκοπό.

2.8. Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις

Πίνακας 2.8
Παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα
στη Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών
 (συντελεστές σημαντικότητας, τελευταία διαθέσιμη επάντηση για τα έτη)^{*}

Παράγοντες	2007	2008 ^{**}	2009 ^{***}
Ζήτηση	53,00	52,64	47,37
Κέρδη	23,50	21,01	21,06
Διαθεσιμότητα και Κόστος Κεφαλαίων	17,50	2,64	0,00
Τεχνολογικές Εξελίξεις	46,50	43,42	38,16
Κίνητρα για Επενδύσεις	21,00	26,30	19,72
Φορολογία των Κερδών	18,50	-1,32	-3,95
Οικονομική Παλτική στο Σύνολό της	8,50	-2,63	-1,32
Άλλοι Λόγοι	2,00	-2,63	-2,63

^{*} Ο συντελεστής λαμβάνει τιμές στο διάστημα 1-100, όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν πολύ θετικά την επίδραση και -100 αντιστρόφως, ^{**} Εκτίμηση ^{***} Πρόβλεψη

Πηγή: ΙΟΒΕ, Εξαμηνιαία Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία

Από τις απαντήσεις των επιχειρήσεων στις έρευνες επενδύσεων προκύπτει ότι η προσδοκώμενη ζήτηση για τα παραγόμενα προϊόντα και οι τεχνολογικές εξελίξεις αποτελούν σταθερά τους κύριους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά τις επενδυτικές αποφάσεις των επιχειρήσεων. Ωστόσο, ο θετικός τους ρόλος φαίνεται να εξασθενεί σταδιακά, όπως άλλωστε και όλων των παραγόντων που εξετάζονται, οι οποίοι αξιολογούνται μετριοπαθέστερα σε σχέση με το 2007. Αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ όλοι οι παράγοντες είχαν θετική επίδραση το 2007, από το 2008 υπάρχουν παράγοντες που επηρεάζουν πλέον αρνητικά την επενδυτική απόφαση. Η πλέον εύγλωτη μεταβολή σχετίζεται με τη διαθεσιμότητα και το κόστος κεφαλαίων, η θετική σημασία της οποίας εξανεμίζεται το 2009. Αρνητική στην προώθηση των επενδύσεων εκτιμώνται η φορολογία των κερδών, η οικονομική πολιτική στο σύνολό της και άλλοι παράγοντες που σχετίζονται και με τις συνθήκες στους επιμέρους υποκλάδους της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών. Συνεπώς η μείωση των επενδύσεων που αποδίδεται ποσοτικά με τον τρόπο που προηγήθηκε φαίνεται να ερμηνεύεται από την επιδείνωση όλων των παραγόντων που συνήθως επηρεάζουν τις σχετικές αποφάσεις.

2.9. Εξελίξεις στις Τιμές

Ο Δείκτης Τιμών Παραγωγού (ΔΤΠ) στη Βιομηχανία αποδίδει σε μηνιαία βάση τη μεταβολή των τιμών των προϊόντων που παράγονται από διάφορους κλάδους της ελληνικής βιομηχανίας. Για τον υπολογισμό του δείκτη χρησιμοποιούνται οι τιμές πώλησης στην «πύρτα του εργοστασίου» (ex-factory), χωρίς ΦΠΑ, για τα προϊόντα που διατίθενται στην εγχώρια αγορά. Ουσιαστικά δηλαδή, μετρώνται τρεις δείκτες, ένας για τη εγχώρια αγορά, ένας για την εξωτερική αγορά και ένας σύνθετος δείκτης για τη συνολική αγορά.

Όλοι οι μεταποιητικοί κλάδοι έχουν συντελεστές στάθμισης ανάλογα με το ύψος των πωλήσεων που πραγματοποίησαν σε ένα έτος βάσης (2000), στην εγχώρια και εξωτερική

αγορά. Η βιομηχανία τροφίμων-ποτών, λόγω του μεγέθους της, αποτελεί σχεδόν το ¼ του δείκτη, καθώς συμβάλει κατά 24,86% στη διαμόρφωση του γενικού ΔΤΠ. Επιπλέον, υπάρχουν αντίστοιχοι συντελεστές με τη συμβολή κάθε υποκλάδου η οποία φαίνεται στον Πίνακα 2.9. Όπως διαπιστώνεται, μεγαλύτερη βαρύτητα στην τιμή του δείκτη έχουν τα ζωικά και φυτικά έλαια και λίπη ενώ ακολουθούν το κρέας και τα ποτά.

Πίνακας 2.9
Βαρύτητα Υποκλάδων στη Διαμόρφωση του ΔΤΠ του Κλάδου Τροφίμων-Ποτών

Κωδικός	Υποκλάδος	Συντελεστής Στάθμισης (%)
151	Κρέας & Προϊόντα Κρέατος	17,2
152	Παρασκευασμένα & Διατηρημένα Ψάρια & Προϊόντα Ψαριών	0,6
153	Παρασκευασμένα & Διατηρημένα Φρούτα & Λαχανικά	12,0
154	Ζωικά & Φυτικά Έλαια & Λίπη	21,3
155	Γαλακτοκομικά Προϊόντα & Παγωτό	12,6
156	Προϊόντα Μύλων Δημητριακών, Άμυλα & Αμυλώδη Προϊόντα	4,5
157	Παρασκευασμένες Ζωοτροφές	2,2
158	Αρτοσκευάσματα, Σνακ, Ζαχαρώδη, Ζυμαρικά	14,5
159	Ποτά	15,2

Πηγή: ΕΣΥΕ

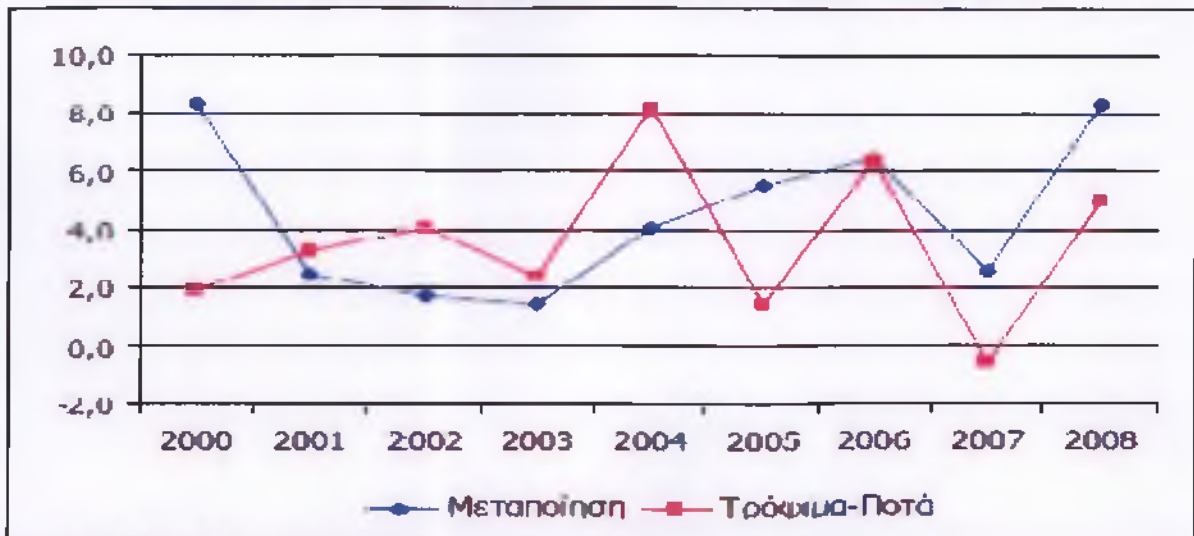
2.10 Τιμές παραγωγού

Στο διάγραμμα 2.7 παρουσιάζεται η μακροχρόνια εξέλιξη του σχετικού δείκτη. Διαπιστώνεται ότι μέχρι το 2003 οι διακυμάνσεις του δείκτη ήταν ήπιες και δεν είχαν ξεπεράσει το 4%. Γενικότερα κατά την περίοδο 1995-2003 οι τιμές παραγωγού του κλάδου τροφίμων-ποτών αυξάνονται κατά μέσο όρο περίπου όσο αυξάνονται και αυτές του συνόλου της μεταποίησης (περί το 4%). Η εικόνα όμως αλλάζει από το 2004 και μετά όταν η πορεία του δείκτη αρχίζει να παρουσιάζει έντονες διακυμάνσεις. Πιο συγκεκριμένα, το 2004 ο ρυθμός αύξησης των τιμών των τροφίμων ήταν διπλάσιος από τον αντίστοιχο της μεταποίησης, όμως την επόμενη χρονιά οι τιμές στον κλάδο αυξάνονται βραδύτερα από τη μεταποίηση και μόλις κατά 1,5%. Η ίδια αυξομείωση παρατηρείται τη διετία 2006-2007, όμως γενικά από το 2005 και μετά οι τιμές αυξάνονται πάντα λιγότερο από όσο αυξάνονται στο σύνολο της μεταποίησης. Μάλιστα, το 2007 οι τιμές παραγωγού στη βιομηχανία τροφίμων μειώθηκαν κατά 0,5% όταν το σύνολο της μεταποίησης αυξήθηκε κατά 3,3%.

Κατά το 2008, ένα έτος κατά το οποίο παρατηρήθηκε έντονη αύξηση των τιμών των πρώτων υλών των τροφίμων διεθνώς και ταυτόχρονα η εκρηκτική πορεία της τιμής του πετρελαίου, οι τιμές παραγωγού στη βιομηχανία τροφίμων αυξάνονται και πάλι με μικρότερο ρυθμό από ότι το σύνολο της βιομηχανίας (6,9% έναντι 11,4%). Η άνοδος δηλαδή του κόστους παραγωγής λόγω της αύξησης της τιμής του πετρελαίου και της ενέργειας γενικότερα έχει επηρεάσει σε μικρότερο βαθμό τον κλάδο των τροφίμων σε σχέση με άλλους κλάδους της βιομηχανίας. Με άλλα λόγια, ο συγκεκριμένος κλάδος έχει κατορθώσει να απορροφήσει την άνοδο του κόστους περισσότερο σε σχέση με τους υπόλοιπους.

Διάγραμμα 2.7

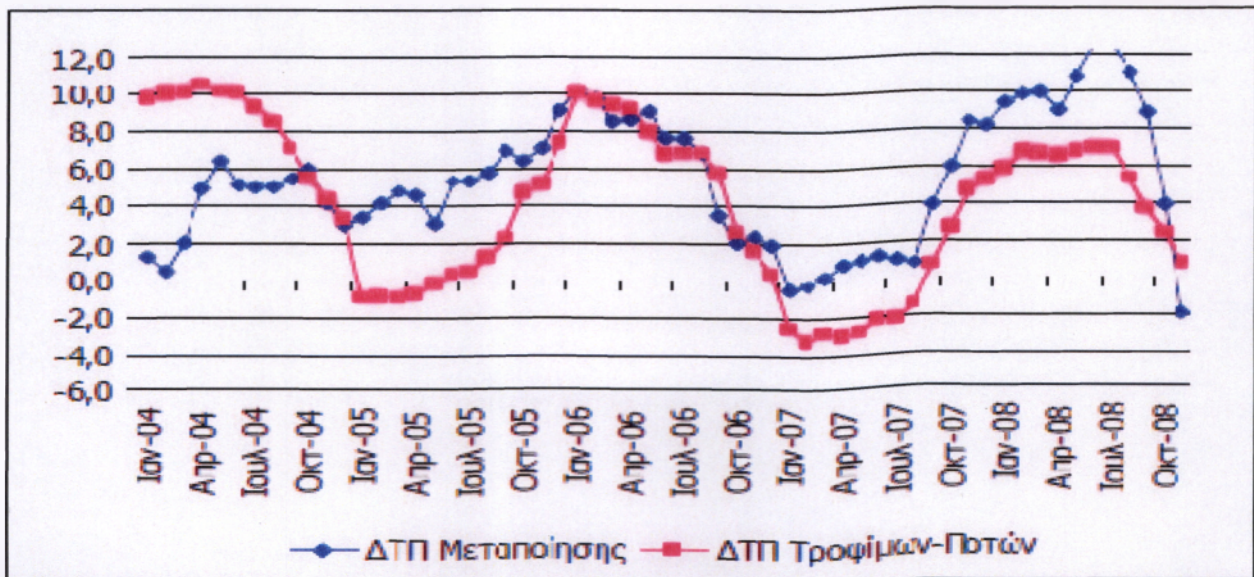
Δείκτης Τιμών Παραγωγού στη Μεταποίηση και στον Κλάδο Τροφίμων-Ποτών (Σύνολο Εγχώριας & Εξωτερικής Αγοράς) (ετήσια ποσοστιαία μεταβολή)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

Διάγραμμα 2.8

Εξέλιξη Δείκτη Τιμών Παραγωγού στη Μεταποίηση και στον Κλάδο Τροφίμων-Ποτών (μηνιαία ποσοστιαία μεταβολή)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

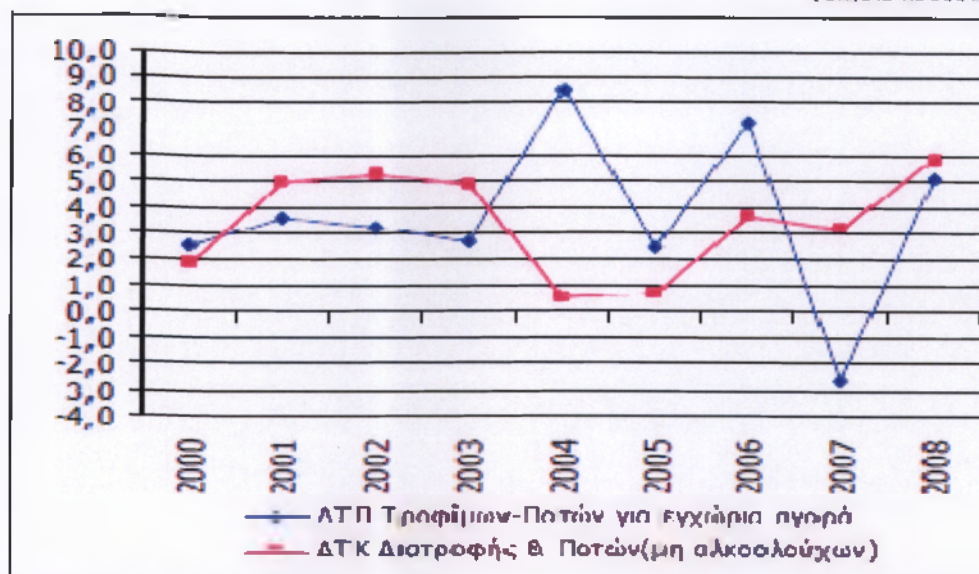
Επιπροσθέτως, το ίδιο το επίπεδο τιμών παραγωγού στη Βιομηχανία τροφίμων-ποτών έχει αυξηθεί κατά 37,4% σε σχέση με το έτος βάσης(2000),όταν στο σύνολο της βιομηχανίας έχει αυξηθεί κατά 43,4%.Όπως άλλωστε αποτυπώνεται και στο Διάγραμμα 2.7., όπου αποδίδεται η εξέλιξη του δείκτη σε μηνιαία βάση,ήδη από τον Οκτώβριο του 2008 η εικόνα έχει αρχίσει να αντιστρέφεται με μεγάλη ταχύτητα,καθώς η ισχύς των παραγόντων που δημιουργούσαν πίεση τους προηγούμενους μήνες έχει αρχίσει να εξασθενεί έντονα.

2.11 Τιμές παραγωγού και τιμές καταναλωτή

Ο αντίστοιχος κλαδικός δείκτης είναι ο Δείκτης Διατροφής και ποτών ο οποίος αποτελεί μια από τις 12 κλαδικές κατηγορίες του Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με συντελεστή στάθμισης 17,8%.

Από το Διάγραμμα 2.11 διαπιστώνεται ότι μέχρι το 2003 ο ΔΤΚ κινείται υψηλότερα του ΔΤΠ της βιομηχανίας.Συνολικά την περίοδο 1996-2003 οι τιμές λιανικής πώλησης αυξάνονται με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,4% όταν οι τιμές παραγωγού αυξάνονται με μέσο ρυθμό 3,8%.Την επόμενη τριετία όμως,η εικόνα αλλάζει και φαίνεται οι τιμές παραγωγού να αυξάνονται ταχύτερα,γεγονός που σημαίνει ότι στο επίπεδο της λιανικής υπάρχει τάση συγκράτησης της ανόδου των τιμών,ώστε να μη μετακυληθεί στους καταναλωτές.Το 2007 όμως η τάση αυτή αντιστρέφεται εκ νέου και ενώ οι τιμές παραγωγού της βιομηχανίας υποχωρούν κατά 3%,οι τιμές καταναλωτή αυξάνονται με θετικό ρυθμό 3,3%.

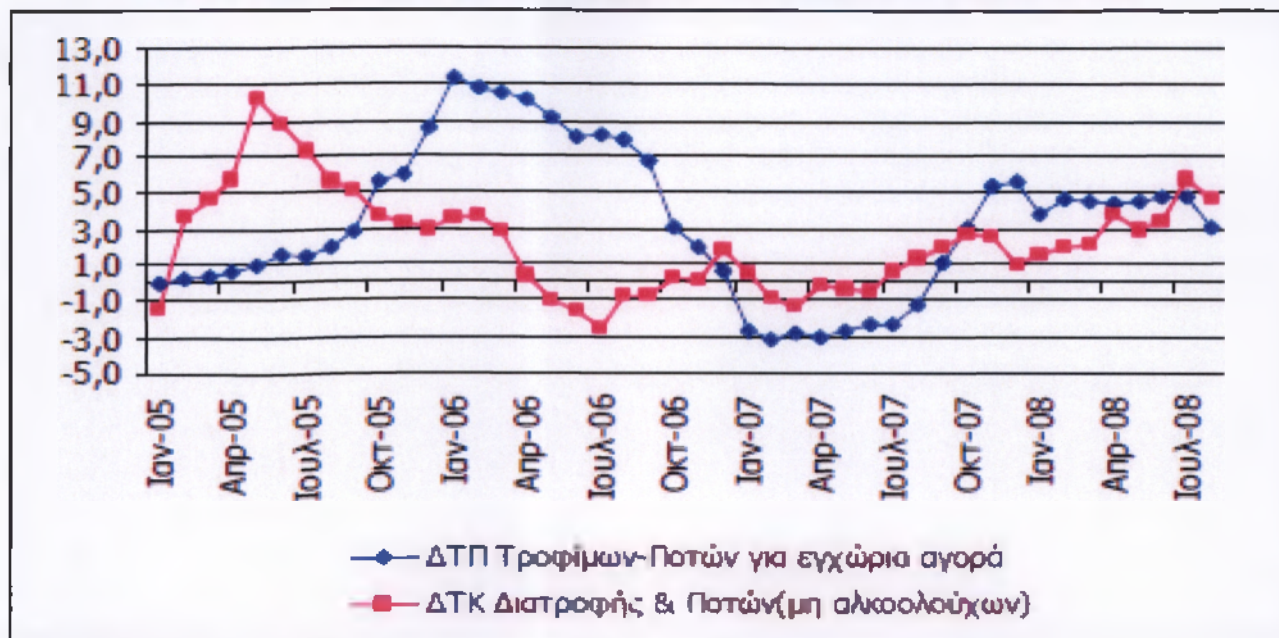
Διάγραμμα 2.11
Εξέλιξη Τιμών παραγωγού (Εγχώρια Αγορά) & Τιμών Καταναλωτή για Τρόφιμα-Ποτά
 (ετήσια ποσοστιαία μεταβολή)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

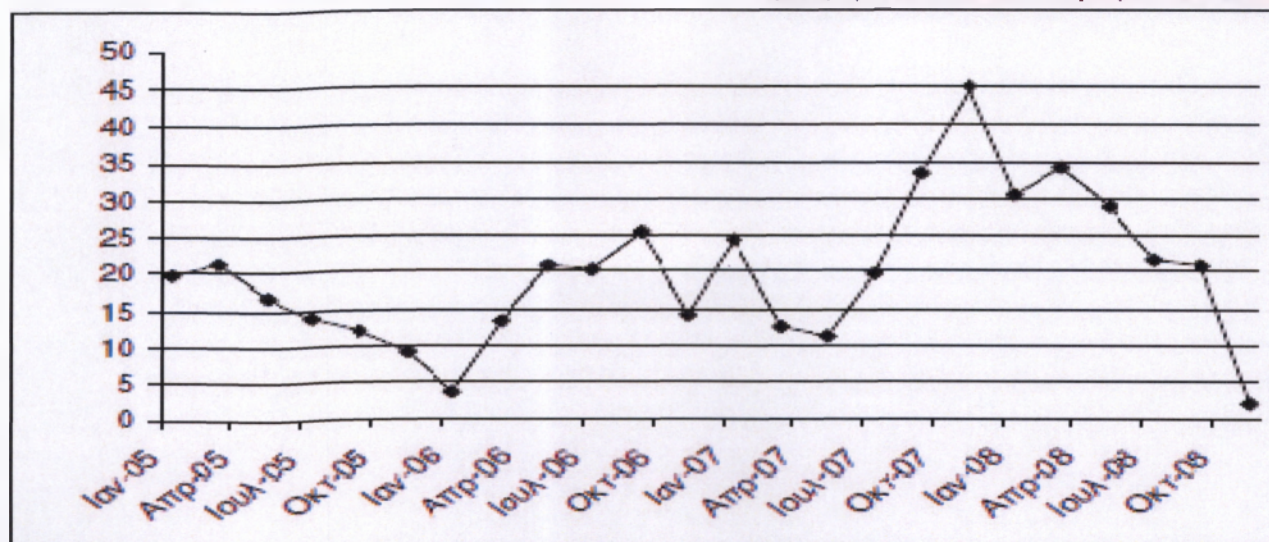
Για το 2008, όπως δείχνουν τα στοιχεία σε μηνιαία βάση (Διάγραμμα 2.12), η τάση αντιστρέφεται εκ νέου, ωστόσο η έξαρση του πληθωρισμού πιέζει σταδιακά το ΔΤΚ σε υψηλά επίπεδα παρόλο που ο ΔΤΠ συγκρατείται στα όρια του 5%. Προς τους τελευταίους μήνες του έτους πάντως και οι δύο δείκτες οδηγούνται σε αποκλιμάκωση, καθώς το κρίσιμο ζήτημα πλέον δεν είναι η εξέλιξη των τιμών, αλλά η επιβράδυνση της ζήτησης.

Διάγραμμα 2.12
Σχέση Βιομηχανικών Τιμών για την Εγχώρια Αγορά & Τιμών Καταναλωτή για Τρόφιμα-Ποτά (ετήσια ποσοστιαία μεταβολή)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

Διάγραμμα 2.13
Προσδοκίες Εξέλιξης των Τιμών για Τρόφιμα & Ποτά
 (διαφορά % θετικών & αρνητικών απαντήσεων)

Πηγή: ΙΟΒΕ

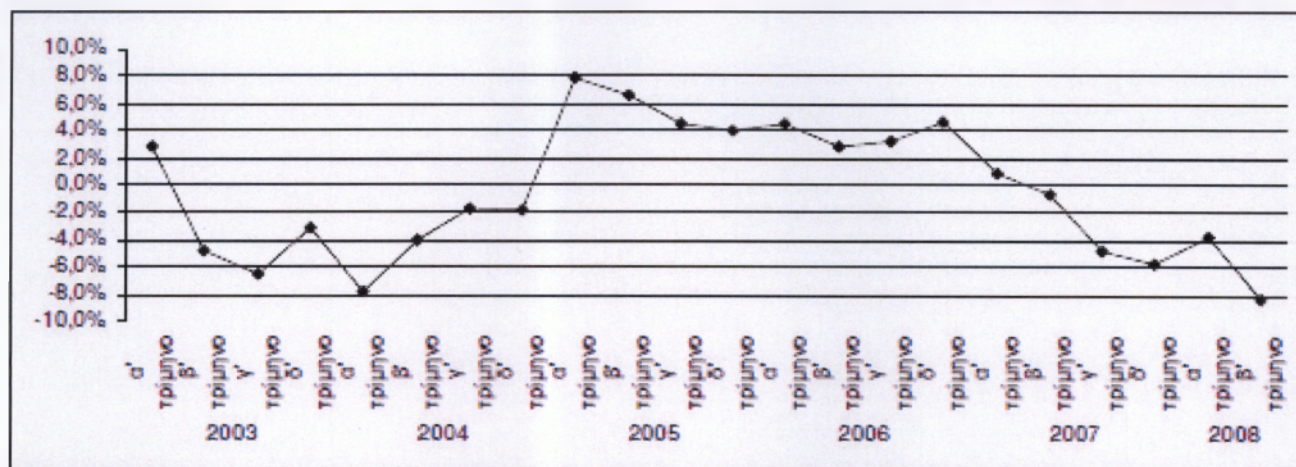
Η έντονη άνοδος των προβλέψεων των επιχειρήσεων του κλάδου τροφίμων-ποτών για την εξέλιξη των τιμών της πώλησης των προϊόντων τους που ξεκίνησε από τον Σεπτέμβριο του 2007 και η οποία άγγιξε τον Νοέμβριο του 2007 το υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων ετών (Διάγραμμα 2.13), αποκλιμακώνεται έντονα. Η γενική εικόνα πάντως για τη βιομηχανία είναι η τάση σταθεροποίησης των τιμών στο πρώτο τρίμηνο του 2009.

2.12. Απασχόληση στην Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών

Τα τελευταία πέντε χρόνια, η απασχόληση παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις, όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 2.15. Από το β' τρίμηνο του 2004 όταν η απασχόληση είχε παρουσιάσει μείωση -8% σε σχέση με το β' τρίμηνο του 2003, η τάση αλλάζει. Το β' τρίμηνο του 2005 η απασχόληση παρουσιάζει αύξηση 8% με αποτέλεσμα σε ετήσια βάση να διαμορφωθεί μία μέση αύξηση της τάξης του 5,7%. Σημαντικό ρόλο σε αυτήν την εξέλιξη διαδραμάτισε η αύξηση κατά 14,3% των βοηθών σε οικογενειακή επιχείρηση, παρόλο που αυτή η κατηγορία αποτελεί περίπου το 11% των συνολικών απασχολούμενων στον κλάδο. Το 2006 χαρακτηρίστηκε όμως, από βραδύτερη αύξηση της απασχόλησης (3,9%) όπως και το 2007, λόγω της έντονης αύξησης των βοηθών στις οικογενειακές επιχειρήσεις (κατά 21,4% σε σχέση με το 2006) και των αυτοαπασχολούμενων χωρίς προσωπικό (κατά 17,9%), αύξηση που αντισταθμίστηκε όμως από τη μείωση του αριθμού των αυτοαπασχολούμενων με προσωπικό (κατά 15,8). Επίσης οι μισθωτοί της βιομηχανίας που συνιστούν περίπου το 70% των απασχολούμενων στον κλάδο, όπως και το 2006, μειώθηκαν τα τρία πρώτα τρίμηνα του 2007 αλλά βραδύτερα από ότι το 2006.

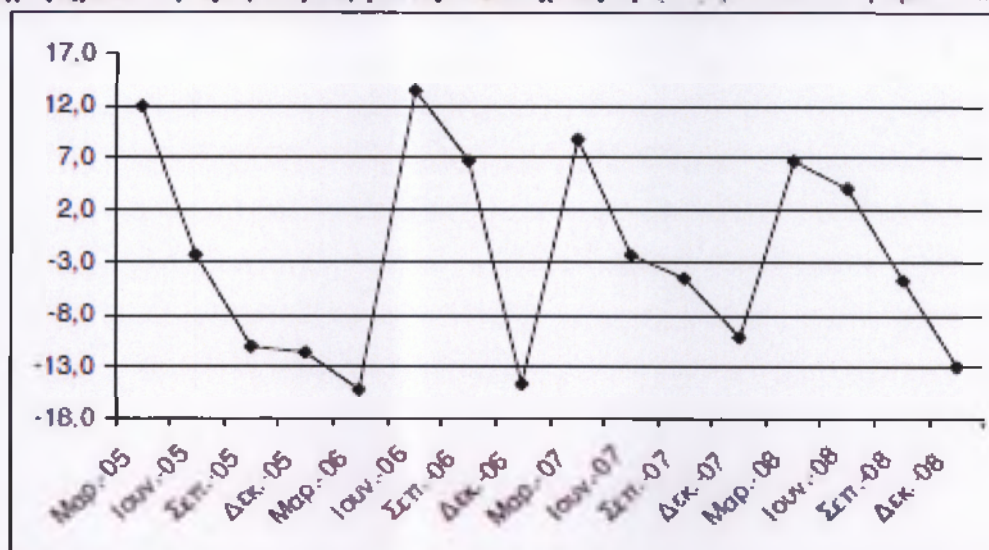
Διάγραμμα 2.15
Μεταβολή της Απασχόλησης στον κλάδο Τροφίμων-Ποτών
(α' τριμ. 2003 - β' τριμ. 2008)

(ετήσια ποσοστιαία μεταβολή)

Πηγή: ΕΣΥΕ

Διάγραμμα 2.16
Επιχειρηματικές Προβλέψεις για την Απασχόληση (διαφορά θετικών & αρνητικών απαντήσεων)

Πηγή: IOBE

Στα πιο πρόσφατα όμως στοιχεία, τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2008, δεν είναι ενθαρρυντικά καθώς διατηρείται η τάση επιβράδυνσης όπως φαίνεται στο σχετικό διάγραμμα: το α' τρίμηνο η απασχόληση μειώνεται κατά 3,7% ενώ το β' τρίμηνο η μείωση είναι ακόμα πιο έντονη και ξεπερνά το 8,3%. Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008, η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση

παρατηρείται στους βοηθούς οικογενειακών επιχειρήσεων (25,9%), οι οποίοι περιορίζονται ακόμα πιο έντονα κατά το β' τρίμηνο (-31,8%) αλλά και των αυτοαπασχολούμενων με προσωπικό 23,3%.

Οι δυσμενείς αυτές εξελίξεις για την απασχόληση το 2008 που παρατηρείται και για τις αρχές του 2009-επιβεβαιώνεται και από τα αποτελέσματα των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας του IOBE στη βιομηχανία τροφίμων-ποτών: από το 2005, οι προβλέψεις των επιχειρήσεων παρουσιάζουν έντονες διακυμάνσεις, ωστόσο από τον Σεπτέμβριο του 2006 η τάση ήταν ξεκάθαρα πτωτική. Τον Νοέμβριο του 2008 μάλιστα, διατυπώνονται οι πλέον απαισιόδοξες προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης στον κλάδο κατά το επόμενο τρίμηνο, με το ισοζύγιο να φτάνει τις -13 μονάδες, τη δεύτερη χαμηλότερη επίδοση τα τελευταία δύο χρόνια. Αυτό σημαίνει ότι η πτωτική τάση η οποία έχει διαμορφωθεί στα πραγματικά στοιχεία των ερευνών εργατικού δυναμικού της ΕΣΥΕ θα συνεχιστεί και θα αποτυπωθεί με έντονο τρόπο, όχι μόνο το γ' τρίμηνο και δ' τρίμηνο του έτους αλλά και το α' τρίμηνο του 2009, καθώς οι επιπτώσεις της κρίσης θα γίνονται όλο και πιο ορατές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ

Το παρόν κεφάλαιο αναλύει τη γενικότερη χρηματοοικονομική εικόνα του κλάδου τροφίμων-ποτών χρησιμοποιώντας ενδεικτικούς αριθμοδείκτες, οι οποίοι χωρίζονται στις εξής τέσσερις κατηγορίες: α) τη ρευστότητα των επιχειρήσεων, β) την αποτελεσματική τους λειτουργία, γ) την απόδοση των κεφαλαίων και των στοιχείων του ενεργητικού τους και δ) την κεφαλαιακή διάρθρωση και βιωσιμότητά τους. Η ανάλυση αναφέρεται σε ένα σύνολο 1534 επιχειρήσεων το 2006, αριθμός μειωμένος κατά 27 επιχειρήσεις το 2005, αλλά αυξημένος κατά 37 επιχειρήσεις το 2004.

Σύμφωνα με αυτά τα αποτελέσματα, ο κύκλος εργασιών του κλάδου ξεπερνά το €1 δις. Αυξανόμενος κατά 6,5% από το 2005. Τα μικτά κέρδη ενισχύονται κατά 12,1% ανακάμπτοντας μετά την πτώση 2% του 2005. Ως αποτελέσματα αυτών των τάσεων, τα καθαρά αποτελέσματα κινούνται ανοδικά στα €636,7 εκατ. Όσον αφορά στο σύνολο του ενεργητικού, όλα τα επιμέρους στοιχεία παρουσιάζουν αύξηση (τα καθαρά πάγια 6,7%, τα αποθέματα 3,6%, οι απαιτήσεις 11% και τα διαθέσιμα 33,2%). Οι μεταβολές αυτές οδήγησαν τελικά σε άνοδο του συνόλου ενεργητικού κατά 5%.

Στα στοιχεία του παθητικού, τα ίδια κεφάλαια κινούνται ταχύτερα από τα ξένα καθώς καταγράφουν άνοδο της τάξης του 7,6%, ενώ οι συνολικές υποχρεώσεις διογκώνονται κατά 6%. Γενικά πάντως τα κεφάλαια των βιομηχανικών επιχειρήσεων κατανέμονται σχεδόν ισοβαρώς μεταξύ των ιδίων και ξένων κεφαλαίων. Στην πλευρά των ξένων κεφαλαίων το 2006 αυξήθηκαν εντονότερα οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (7%) σε σχέση με τις μακροπρόθεσμες (1,5%), εξέλιξη που περιόρισε τη συμμετοχή των τελευταίων στο 30% του συνόλου. Πάντως, γενικά η διάρθρωση των υποχρεώσεων στον κλάδο μοιάζει με το σύνολο της

μεταποίησης,ωστόσο στο σύνολο της μεταποίησης τα ίδια κεφάλαια δεν ξεπερνούν το 43-44% των συνολικών.Άρα ο κλάδος δεν έχει προσπορίσει όσα ξένα κεφάλαια έχει κατορθώσει να προσπορίσει η μεταποίηση συνολικά,ενδεχομένως λόγω της μεγάλης συμμετοχής μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων στον κλάδο.

Από την ανάλυση επιλεγμένων αριθμοδεικτών προκύπτει οριακή μείωση της γενικής ρευστότητας το 2006,η οποία όμως παραμένει μεγαλύτερη της μονάδας,γεγονός που μεταφράζεται σε παρουσία μόνιμου κεφαλαίου κίνησης στις επιχειρήσεις του κλάδου.Η ειδική ρευστότητα αν και διατηρείται περίπου σταθερή κατά την εξεταζόμενη τριετία,είναι χαμηλότερη της μονάδας,υπογραμμίζοντας την έλλειψη επαρκών ρευστοποιήσιμων στοιχείων του ενεργητικού.Δεν γίνεται να θεωρηθεί όμως ότι η έκθεση των επιχειρήσεων σε κινδύνους κάλυψης βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων είναι μεγάλη,καθώς ο δείκτης δεν απέχει πολύ από τη μονάδα.

Επιπλέον,κατά την περίοδο 2004-2006, η μέση διάρκεια παραμονής των απαιτήσεων κινείται σταθερά στις 140 ημέρες περίπου.Η μέση διάρκεια παραμονής των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων όμως,διευρύνεται σχεδόν κατά 26 ημέρες το 2006.Ωστόσο ο λόγος των δεικτών (μέση διάρκεια παραμονής υποχρεώσεων / μέση διάρκεια παραμονής απαιτήσεων) είναι κατά μέσο όρο 1,83 την τελευταία τριετία,κάτι που σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις του κλάδου κατορθώνουν να εξοφλούν τους πιστωτές τους σε χρόνο σχεδόν διπλάσιο από εκείνον που απαιτείται για την είσπραξη των απαιτήσεών τους.

Ο δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας του ενεργητικού μειώνεται οριακά στο 0,7,όπως και ο δείκτης των ιδίων κεφαλαίων.Φαίνεται επομένως να υπάρχουν περιθώρια εντατικότερης εκμεταλλεύσεως των περυσιακών στοιχείων από τις επιχειρήσεις του κλάδου και βελτίωσης του τρόπου χρήσης και επένδυσης των ιδίων κεφαλαίων και των στοιχείων του ενεργητικού.Όσον αφορά στην κεφαλαιακή διάρθρωση της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών.όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως,ο λόγος των ξένων προς τα ίδια κεφάλαια

κινείται γύρω από το επίπεδο της μονάδας με αυξητικές τάσεις.Ειδικότερα,το 2006 η ταχύτερη άνοδος των δανειακών κεφαλαίων σε σχέση με τα ίδια κεφάλαια επέκτεινε τη δανειακή επιβάρυνση σε επίπεδο υψηλότερο της μονάδας (1,19).Ωστόσο,η δανειακή επιβάρυνση του κλάδου τροφίμων ποτών είναι χαμηλότερη από το σύνολο της μεταποίησης ενώ ο βαθμός παγιοποίησης ενισχύεται σε επίπεδα ανώτερα της μεταποίησης(55% έναντι 48%).Τέλος,ο κλάδος δουλεύει με μικτό περιθώριο κέρδους σχεδόν 36%,σημαντικά ανώτερο από το σύνολο της μεταποίησης(27%),ωστόσο το καθαρό περιθώριο κέρδους περιορίζεται το 2006 στο 4,5%,έναντι 5,2% το 2005, όσο περίπου και το σύνολο της μεταποίησης.

Σε επίπεδο μεγέθους-σε όρους απασχόλησης- διαπιστώνεται μια θετική σχέση του μεγέθους και των χρηματοοικονομικών επιδόσεων,με εξαίρεση ίσως την κατηγορία επιχειρήσεων που απασχολούν από 51-250 άτομα.Πιο συγκεκριμένα,καλή ήταν για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις η χρήση του 2006-τηρούμενων των αναλογιών-με περιορισμό ζημιών και αύξηση πωλήσεων,αλλά περιορίζεται η ρευστότητα και ο κύκλος του χρήματος.Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι γενικά πρόκειται για μια αρκετά ευμετάβλητη ομάδα επιχειρήσεων.Ακόμα πιο ικανοποιητική ήταν η χρήση του 2006 για τις μικρές επιχειρήσεις (11-50 ατόμων),καθώς ενισχύθηκε η κερδοφορία τους,παρόλο που η αποδοτικότητά τους υστερεί έναντι του συνόλου.Αντίθετα,η κατηγορία των μεσαίων επιχειρήσεων παρουσίασε προβλήματα το 2006,καθώς μειώθηκαν κατά 16% τα κέρδη,λόγω συσσώρευσης ζημιών σε σημαντικές επιχειρήσεις της κατηγορίας.Ουσιαστικά όμως πρόκειται για διόρθωση της μεγάλης ανόδου των καθαρών καρδών του 2005,καθώς σε επίπεδο αριθμοδεικτών η κατηγορία παρουσιάζει καλύτερες επιδόσεις από το σύνολο.Τέλος,οι μεγάλες επιχειρήσεις ανακάμπτουν από την πολύ κακή χρήση του 2005 και πλέον βελτιώνουν την κερδοφορία τους και τις επιδόσεις τους σε βασικούς δείκτες.

Η χρήση του 2007,όπως φαίνεται από τη δειγματοληπτική panel data ανάλυση δείγματος 880 επιχειρήσεων,φαίνεται να αποτελεί μια καλή χρονιά για τον κλάδο,καθώς καταγράφεται σημαντική άνοδος πωλήσεων και μικτών κερδών (σχεδόν 10%),ενώ η καλύτερη διαχείριση του

κόστους οδηγεί σε άνοδο των καθαρών κερδών κατά 16%.Αντίστοιχα βελτιώνονται και οι περισσότεροι αριθμοδείκτες.

Για τη χρήση του 2008,από την ανάλυση των αποτελεσμάτων 26 εισηγμένων εταιριών τροφίμων-ποτών στο Χ.Α.Α.,προκύπτει μια γενική επιδείνωση των αριθμοδεικτών του δείγματος, και ιδιαίτερα των περιθωρίου κέρδους,γεγονός που οφείλεται στην πτώση των καθαρών αποτελεσμάτων,παρά την άνοδο των πωλήσεων και του μικτού κέρδους.Η εξέλιξη αυτή προβληματίζει για την ικανότητα των επιχειρήσεων να διαχειριστούν το κόστος πωληθέντων.Από τα υπόλοιπα στοιχεία τα ίδια κεφάλαια αυξάνονται κατά 3,1% αλλά με ρυθμό κατά πολύ βραδύτερο από αυτόν των συνολικών υποχρεώσεων (17%).Η σημαντική αυτή αύξηση των υποχρεώσεων οδηγεί σε οξεία άνοδο της δανειακής επιβάρυνσης κατά 28,2%.Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι τάσεις αυτές είναι εντελώς ενδεικτικές και δεν είναι απαραίτητο ότι αντικατοπτρίζουν το σύνολο της αγοράς,καθώς το δείγμα των εισηγμένων είναι πολύ μικρό σε σχέση με το σύνολο των επιχειρήσεων του κλάδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ

4.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζεται η εξέλιξη των εμπορικών ροών και του εμπορικού ισοζυγίου στη βιομηχανία τροφίμων-ποτών. Σκοπός της ανάλυσης αυτής είναι η αποτύπωση της εικόνας των εξαγωγικών επιδόσεων των επιχειρήσεων του κλάδου τα τελευταία χρόνια, έτσι ώστε να προκύψουν-εκτός από τα ποσοτικά μεγέθη- και συμπεράσματα για την εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων του κλάδου στην εγχώρια και διεθνή αγορά. Μεθοδολογικά, η ταξινόμηση των προϊόντων στα τελωνειακά δασμολόγια γίνεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σύμφωνα με το σύστημα Κωδικών Συνδυασμένης Ονοματολογίας (ΚΣΟ). Επομένως, η παρακάτω ανάλυση του εξωτερικού εμπορίου της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών βασίζεται στην κωδικοποίησή αυτή. Ο Πίνακας 5.1. περιγράφει τις κατηγορίες προϊόντων, βάσει της ταξινόμησης, οι οποίες ανήκουν στο βιομηχανικό κλάδο των τροφίμων και ποτών.

Πίνακας 5.1
Η Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών με βάση το σύστημα
Κωδικών Συνδυασμένης Ονοματολογίας

Κωδικός	Ονοματολογία
02	Κρέατα και παραπροϊόντα σφαγίων, βρώσιμα
04	Γάλα και γαλακτοκομικά
11	Προϊόντα αλευροποιίας. Βύνη. Άμυλα κάθε είδους. Ίνουλίνη. Γλουτένη από σπάρι
15	Λίπη και λάδια ζωικά ή φυτικά. Προϊόντα της διάσπασης αυτών. Λίπη βρωσιμα επεξεργασμένα. Κερί ζωικής ή φυτικής προέλευσης
16	Παρασκευάσματα κρεάτων, ψαριών ή μαλακωστράκων, μαλακίων, άλλων σπινόνδουλων υδροβίων
17	Ζάχαρα και ζαχαρώδη παρασκευάσματα
18	Κεκάς και ημιμικευόμενα αυτού
19	Παρασκευάσματα με βάση τα δημητριακά, τα αλεύρια, τα άμυλα κάθε είδους ή το γάλα. Είδη ζαχαροπλαστικής
20	Παρασκευάσματα λαχανικών, καρπών και φρούτων ή άλλων μερών φυτών
21	Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής [†]
22	Ίστα, αλκοολούχα υγρά και εξίδι
23	Υγροίμαστα και σπορρίματα των βιομηχανικών ειδών διατροφής. Τροφές παρασκευασμένες για ζώα
-	Λοιπά βιομηχανίας τροφίμων ποτών (ψάρια και θαλασσινά, άλλα προϊόντα ζωικής προέλευσης, λαχανικά, καρποί και φρούτα, καφέ, τσάι, ρύζι κ.α.)**

[†] Περιλαμβάνονται προϊόντα με βάση τον καφέ, τσάι αλλά και σούπες, σάλτσες και ορισμένα είδη παγωτού

** Με βάση την ταξινόμηση ΣΤΑΚΟΛ-93 και ΚΣΟ

4.2. Ο Όγκος εμπορίου και το Εμπορικό ισοζύγιο

Η αξία των προϊόντων που υπήρξαν αντικείμενο εξωτερικού εμπορίου το 2007 ξεπέρασε τα €7,2 δις. Έχοντας σημειώσει αύξηση 5,8% έναντι του προηγούμενου έτους, σαφώς βραδύτερη από την αντίστοιχη αύξηση το 2006(14,7). Σωρευτικά, την τελευταία επταετία η σχετική αύξηση ήταν της τάξης του 46% (Πίνακας 5.2). Τα τρόφιμα και τα ποτά αποτελούν το 2007 το 9,9% της συνολικής εμπορικής ροής της χώρας, σημειώνοντας μόνο οριακή πτώση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Η υποχώρηση της συμμετοχής της βιομηχανίας τροφίμων-ποτών στο σύνολο του εξωτερικού εμπρίου οφείλεται στην ταχύτερη, σε σχέση με τα τρόφιμα ποτά

ποσοστιαία αύξηση του συνόλου των εμπρεύσιμων προϊόντων της χώρας το 2007 (8,4% έναντι 5,8%), το οποίο διαμορφώθηκε σε €72,8 δις. Από €67,2 δις. Το 2006.

Πίνακας 5.2
Εξέλιξη Εμπορικής Ραψ

Σε εκατ. €	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Σωρευτική Μεταβολή 00-07 (%)
Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών	4.945	5.330	4.905	5.278	5.223	5.952	6.825	7.222	46,3
Σύνολο Εξωτερικού Εμπορίου	48.971	48.417	44.400	51.483	54.721	57.644	67.193	72.840	48,7

Πηγή: ICBE. Επίσημοι στοιχεία ΕΣΥΕ

Πίνακας 5.3
Εμπορικό Ισοζύγιο

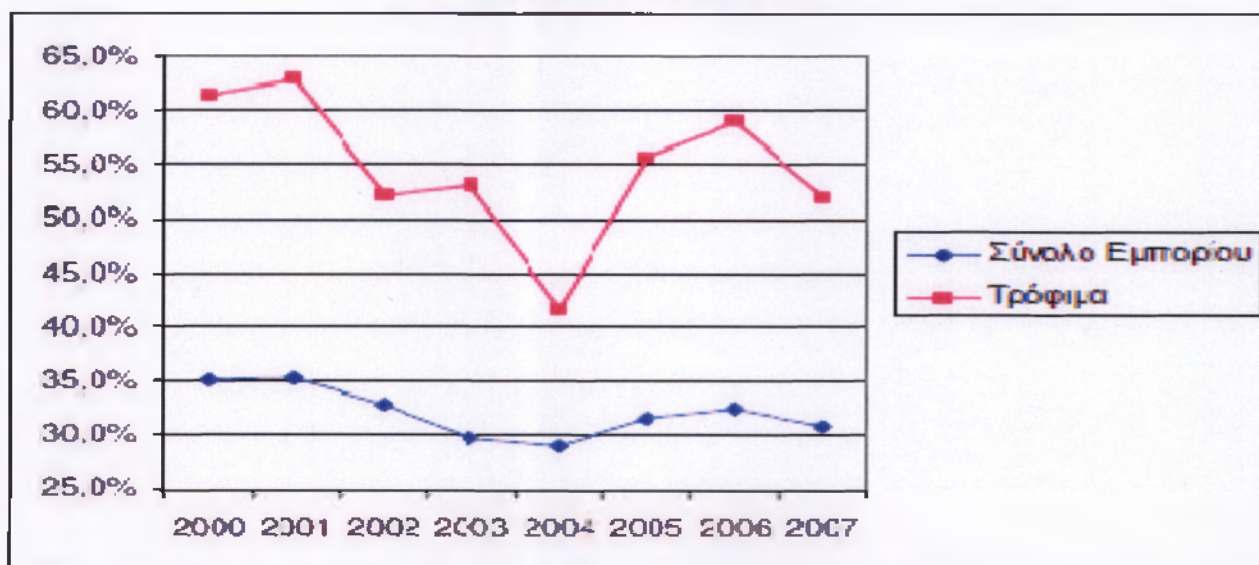
Σε εκατ. €	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Σωρευτική Μεταβολή 00-07 (%)
Εισαγωγικές Δαπάνες	3.063	3.271	3.225	3.447	3.687	3.821	4.292	4.752	55,1
Εξαγωγικές Εισπράξεις	1.882	2.059	1.681	1.831	1.536	2.130	2.533	2.470	31,2
Ισοζύγιο Εμπορίου Βιομηχανίας Τροφίμων-Ποτών	-1.181	-1.212	-1.544	-1.616	-2.151	-1.691	-1.759	-2.282	93,2
Ισοζύγιο Συνόλου Εξωτερικού Εμπορίου	-23.527	-23.067	-22.373	-27.820	-30.108	-29.867	-34.143	-38.429	53,3

Πηγή: ICBE. Επίσημοι στοιχεία ΕΣΥΕ

Το εμπορικό ισοζύγιο συνεχίζει και το 2007 να είναι ελλειματικό, όπως άλλωστε είναι σε ολόκληρη την εξεταζόμενη περίοδο. Με εξαίρεση το 2005 (όταν το έλλειμα βελτιώθηκε κατά 21,4%), σημαντική πτώση καταγράφηκε κάθε έτος, με χειρότερη επίδοση αυτή του 2007. Πράγματι, το έλλειμα το 2007 διογκώνεται κατά 29,7%, καθώς ενώ οι εισαγωγές αυξάνονται κατά 10,7%, οι εξαγωγές ακολουθούν αντίθετη πορεία και μειώνονται κατά 2,5%. Όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 5.3, σωρευτικά την περίοδο 2000-2008 οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 55%, ενώ οι εξαγωγές κατά 31,2% γεγονός που οδηγεί το δείκτη κάλυψης εισαγωγών (εξαγωγές/εισαγωγές) σε υποχώρηση έναντι του 2000 κατά επτά ποσοστιαίες μονάδες (Διάγραμμα 5.1).

Εντούτοις, ο δείκτης βελτιώνεται τα τρία πιο πρόσφατα έτη, καθώς την περίοδο 2005-2007 κινείται συνεχώς υψηλότερα σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη του συνολικού εμπορίου. Το 2007, οι εξαγωγές τροφίμων καλύπτουν πλέον καθαρά πάνω από το 50% των συνολικών εισαγωγών, ενώ το 2006 το ποσοστό αυτό έφτανε στο 49%. Το Διάγραμμα 5.2 υπογραμμίζει τη μικρή μείωση (σχεδόν κατά μία ποσοστιαία μονάδα) της συμμετοχής των εξαγωγών τροφίμων και

Διάγραμμα 5.1
Εξέλιξη Δείκτη Κάλυψης Εισαγωγών
 (Εξαγωγές / Εισαγωγές, %)

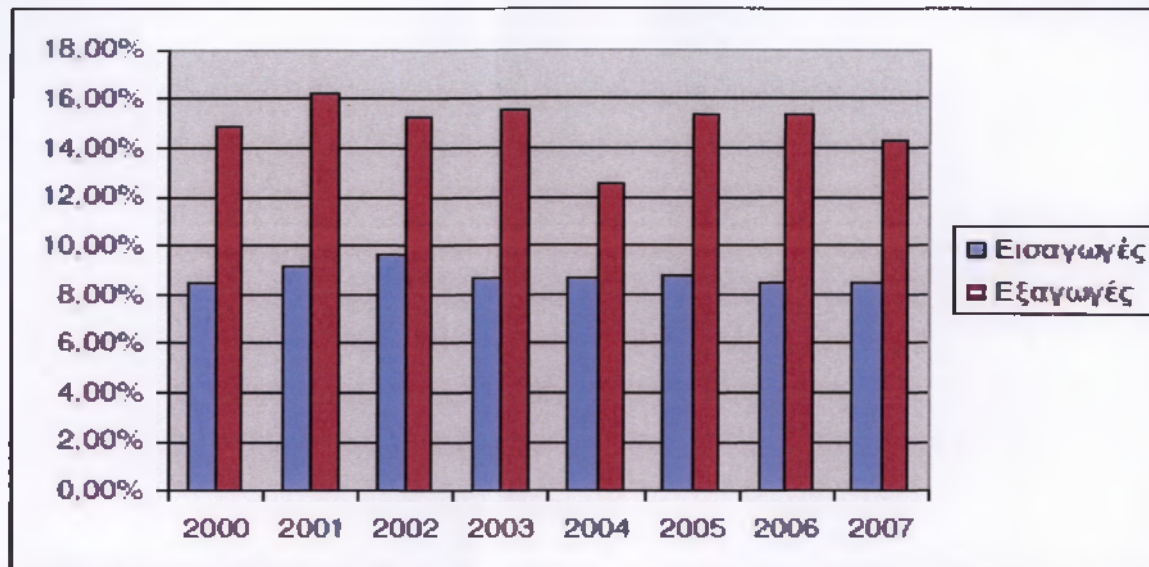
Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

ποτών στις συνολικές εξαγωγές προϊόντων και την ταυτόχρονη όμοια τάση της συμμετοχής των εισαγωγών, η οποία φτάνει στο 8,5%.

Η πορεία του δείκτη Balassa (Διάγραμμα 5.3) επιβεβαιώνει τις παραπάνω τάσεις. Υπενθυμίζεται ότι ο δείκτης αυτός απεικονίζει την εξέλιξη του εμπορικού ισοζυγίου κάθε κλάδου ως προς το συνολικό όγκο του εμπορίου αυτού του κλάδου. Για τη βιομηχανία τροφίμων-ποτών, ο δείκτης αυτός, ενώ ακολουθεί μέχρι το 2004 φθίνουσα πορεία και

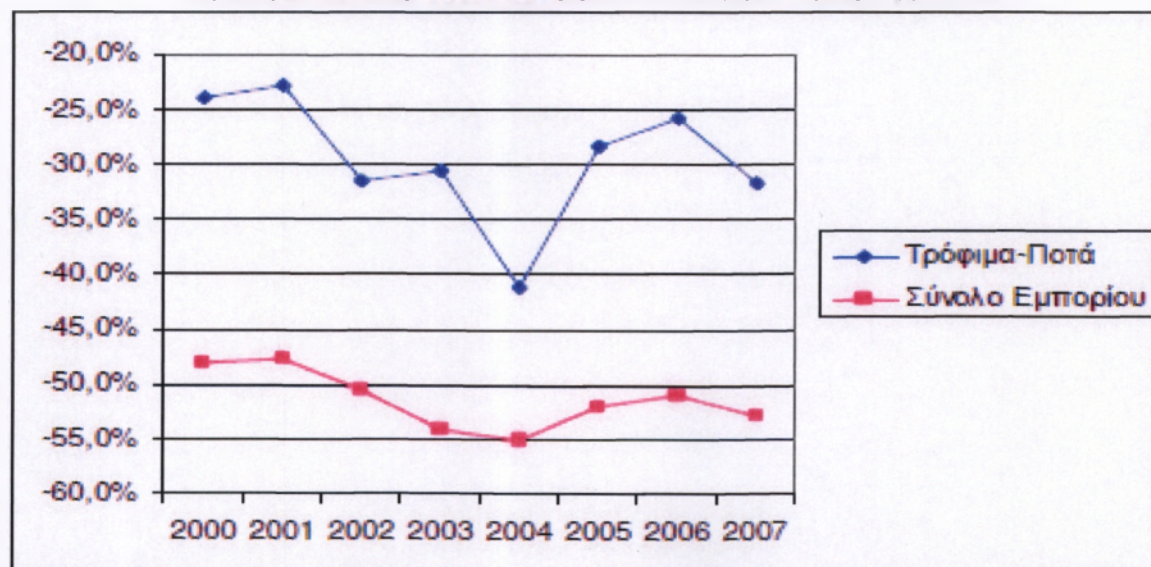
διαμορφώνεται στο -41,2%, λόγω της επιδείνωσης του εμπορικού ελλείματος, μετά το 2005 ανακάμπτει φτάνοντας στο -31,6% το 2007, τη δεύτερη καλύτερη επίδοση μετά το 2000. Είναι άλλωστε χαρακτηριστικό του δείκτη Balassa για το σύνολο του εξωτερικού εμπορίου της χώρας να κινείται σε εμφανώς χαμηλότερα επίπεδα από τον αντίστοιχο δείκτη των τροφίμων-ποτών, γεγονός που υπογραμμίζει τις συγκριτικά καλύτερες επιδόσεις του κλάδου. Εξάλλου, το γεγονός ότι οι δύο δείκτες ακολουθούν παρόμοια πορεία κατά την εξεταζόμενη περίοδο, φανερώνει ότι ο δείκτης Balassa των τροφίμων-ποτών τροφοδοτεί την τάση που διαμορφώνεται στο σύνολο του εμπορίου.

Διάγραμμα 5.2
Συμβολή Βιομηχανίας Τροφίμων-Ποτών στο Σύνολο του Εξωτερικού Εμπορίου
 (Ποσοστιαία συμμετοχή)

Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

Διάγραμμα 5.3
Εξέλιξη Δείκτη Balassa (Εμπορικό Ισοζύγιο / Εμπορική ροή, %)

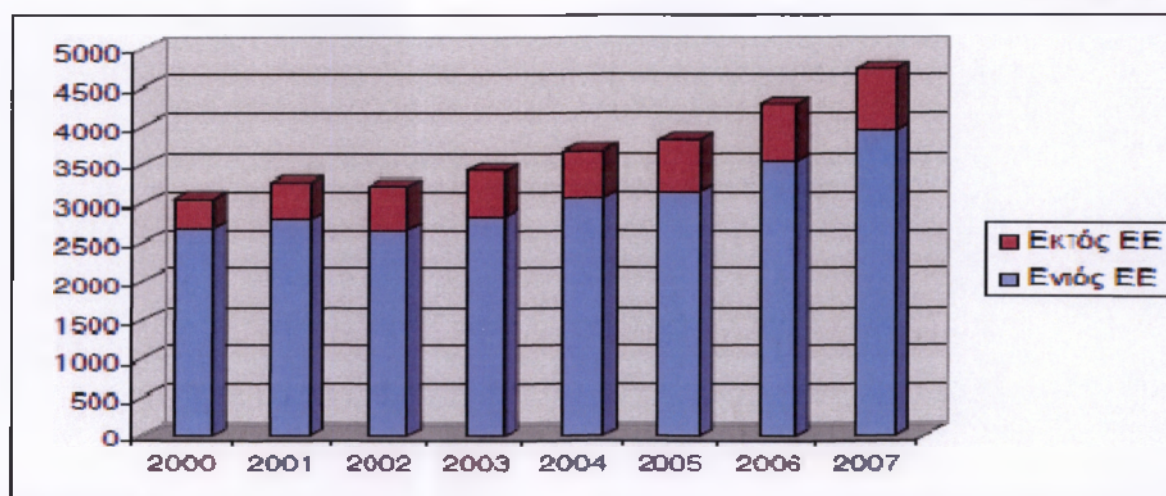
Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

4.3. Η Κατεύθυνση του Εμπορίου

Όπως διαπιστώνεται στα Διαγράμματα 5.4 και 5.5., η ΕΕ-27 συνιστά το βασικό εμπορικό έταίρο της ελληνικής βιομηχανίας τροφίμων-ποτών. καθώς αποτελεί αφενός τον κύριο προμηθευτή εισαγόμενων προϊόντων, αλλά και τον κύριο αποδέκτη των ελληνικών εξαγωγών.

Διάγραμμα 5.4
Προέλευση Εισαγωγών

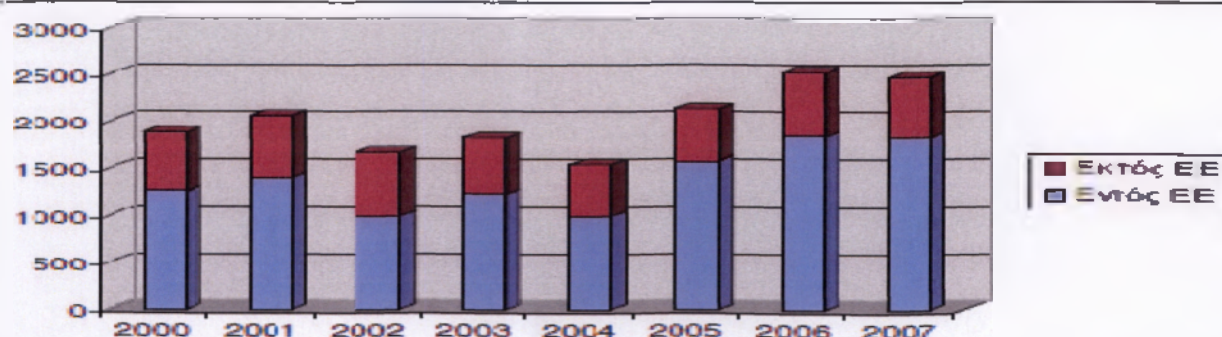
(Σε εκατ. €)

Πηγή: ΙΟΒΕ. Επιχειρησιακά στοιχεία ΕΣΥΕ

Διάγραμμα 5.5
Προορισμός Εξαγωγών

(Σε εκατ. €)

Πηγή: ΙΟΒΕ. Επιχειρησιακά στοιχεία ΕΣΥΕ

Το 2007, οι εισαγωγές τροφίμων και ποτών από χώρες μέλη της ΕΕ αντιστοιχούν σε 87,4% των συνολικών εισαγωγών τροφίμων-ποτών (85,6% την προηγούμενη χρονιά). Αλλά και στις εξαγωγές τα προϊόντα με προορισμό κάποιο κράτος-μέλος της ΕΕ-27 αποτελούν σχεδόν το 67% (68% το 2006) όλων των εξαγωγών του κλάδου, φτάνοντας τα €1,53 δις. σε αξία. Παρόλα αυτά, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι αν και οι εμπορικές συναλλαγές με τις υπόλοιπες χώρες της Ένωσης διαμορφώνουν το εμπορικό ισοζύγιο, αυτό είναι ελλειμματικό καθ'όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου. Στον αντίποδα, το ισοζύγιο με τις χώρες εκτός ΕΕ χώρες είναι κατά κανόνα πλεονασματικό. Αυτό σημαίνει ότι εισάγουμε από την ΕΕ-27 περισσότερα από όσα εξάγουμε σε αυτήν, ενώ αντίθετα στις υπόλοιπες αγορές οι εξαγωγές υπερτερούν των εισαγωγών.

4.4. Εξελίξεις το 2008

Στην συγκεκριμένη χρονική στιγμή τα διαθέσιμα στοιχεία αναφέρονται μέχρι και το γ' τρίμηνο του 2008. Οι εισαγωγές παρουσιάζουν αύξηση κατά 3,2%, ενώ οι εξαγωγές παραμένουν στα επίπεδα του 2007. Σε όρους τριμήνου (Πίνακας 5.10), κατά το τρίτο τρίμηνο του 2008 αποτυπώνεται και στα στοιχεία του εξωτερικού εμπορίου η ευρεία οικονομική κρίση η οποία επηρεάζει όλους τους κλάδους της οικονομίας και κατά συνέπεια και τα τρόφιμα. Οι εισαγωγές παρουσιάζουν κάθετη πτώση, αυξανόμενες μόλις κατά 3,3%, ενώ και οι εξαγωγές συρρικνώνονται οριακά. Κατ'έκταση, το εμπορικό ισοζύγιο του κλάδου διευρύνεται κατά 6,8% (την ίδια περίοδο το 2007 η άνοδός του έφτανε το 11,9%).

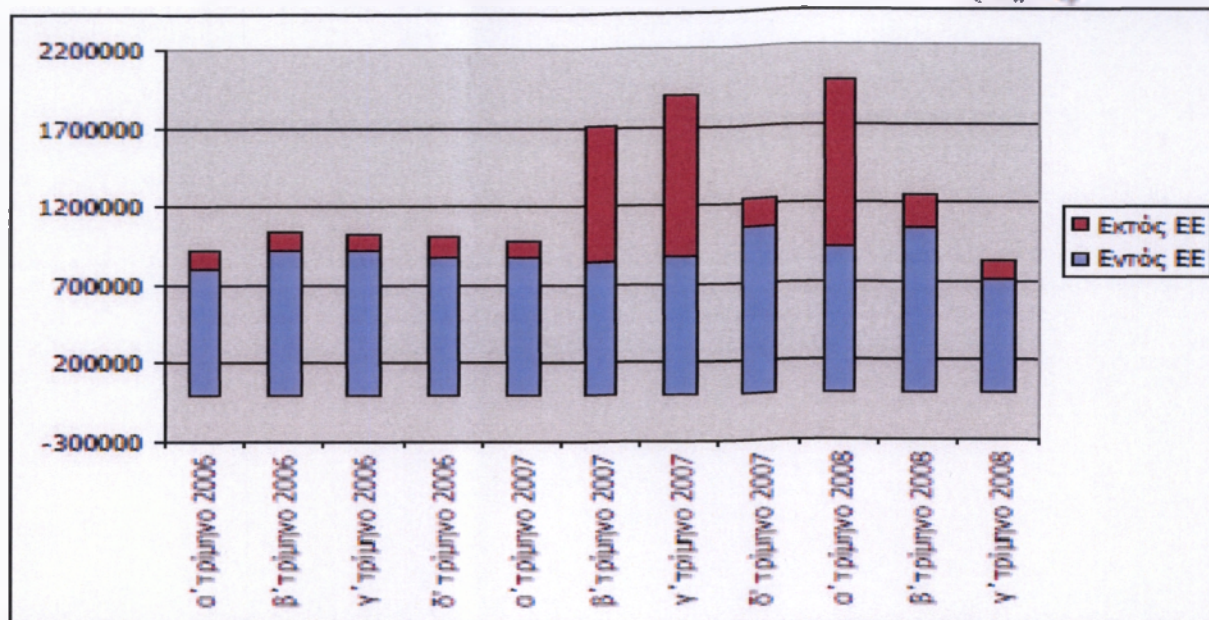
Πίνακας 5.10
Εξέλιξη Εξωτερικού Εμπορίου Βιομηχανίας Τροφίμων-Ποτών

Ετήσιες % μεταβολές	α' τρίμηνο 2007	β' τρίμηνο 2007	γ' τρίμηνο 2007	δ' τρίμηνο 2007	α' τρίμηνο 2008	β' τρίμηνο 2008	γ' τρίμηνο 2008
Εισαγωγικές Δαπάνες	10,2	-8,4	12,5	22,0	48,4	63,5	3,3
Εξαγωγικές Εισπράξεις	-15,5	-1,0	13,4	20,5	40,3	62,5	-1,2
Εμπορικό Ισοζύγιο ¹	57,6	-14,4	11,9	23,4	56,5	64,4	6,8
Δείκτης Κάλυψης Εισαγωγών	-23,3	8,1	0,7	-1,3	5,5	-0,6	-4,3

¹ Το μέτρο αποτιμάται με βάση τον ελλείμματι. Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

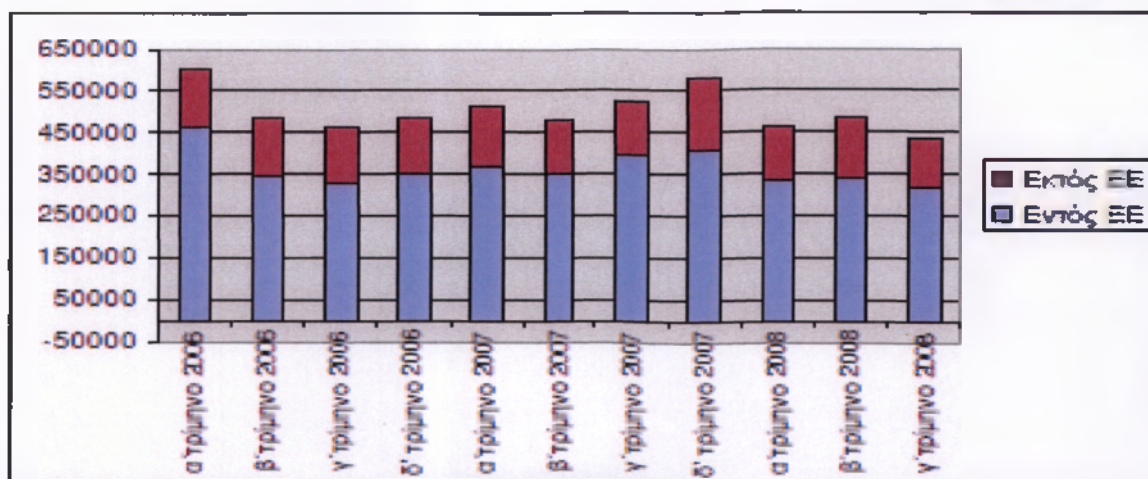
Σε όρους κατεύθυνσης, δεν παρουσιάζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, καθώς συνεχίζει η κυριαρχία των χωρών της ΕΕ-27 ως βασικών εμπορικών εταίρων της χώρας (Διαγράμματα 5.8 και 5.9). Πιο συγκεκριμένα, το τρίτο τρίμηνο του 2008 εντείνονται οι εισαγωγές από ευρωπαϊκές χώρες, με σαφή μείωση του ποσοστού εισαγωγών από κράτη εκτός ΕΕ-27, σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του έτους. Η βαθμιαία μείωση των εισαγωγών αυτών καθ'όλη τη διάρκεια του 2008 φέρνει τη συσχέτιση ευρωπαϊκών και μη-ευρωπαϊκών εισαγωγών στα επίπεδα του 2006. Στην πλευρά των εξαγωγών, παρατηρείται μια σχετική σταθερότητα μεταξύ των δύο αγορών (εντός και εκτός ΕΕ-27 κατά το 2008), ενώ λαμβάνει χώρα μια ελαφριά μείωση των εξαγωγών σε μη ευρωπαϊκές χώρες που φαίνεται να χάνουν σχετικά έδαφος ως αγορές προορισμού.

Διάγραμμα 5.8
Προέλευση Εισαγωγών της Βιομηχανίας Τροφίμων-Ποτών
 (Σε χιλ. €)

Πηγή: ΙΟΒΕ, Επεξεργαστικό υλικό των ΕΣΥΕ

Διάγραμμα 5.9
Προορισμός Εξαγωγών της Βιομηχανίας Τροφίμων-Ποτών
 (Σε χιλ. €)

Πηγή: ΙΟΒΕ, Επεξεργαστικό υλικό των ΕΣΥΕ

Σε κλαδικό επίπεδο, παρά το γεγονός ότι μειώνονται οι εισαγωγές κρέατος, που είναι ποσοτικά οι μεγαλύτερες στον κλάδο το 2008, αλλά και οι εισαγωγές φρούτων και λαχανικών, οι εισαγωγές σε λίπη και έλαια αλλά και λοιπά προϊόντα τροφίμων ενισχύονται σημαντικά (24,1%

και 57% αντίστοιχα) και τις αντισταθμίζουν.Αντίστοιχα στο τμήμα των εξαγωγών,η σχετική σταθερότητα στα περσινά επίπεδα είναι αποτέλεσμα των αντίρροπων τάσεων στα σημαντικά συστατικά στοιχεία του εμπορίου:μείωση στα λίπη και έλαια και στα φρούτα και λαχανικά και αύξηση στα λοιπά βιομηχανικά προϊόντα.

Πίνακας 5.11
Εξέλιξη Εισαγωγικών Δαπανών στις Κατηγορίες Προϊόντων
της Βιομηχανίας Τροφίμων-Ποτών

(Σε εκατ. €)

Κατηγορία	9μηνο 2007	9μηνο 2008	% μεταβολή
(2) Κρέατα και παραπροϊόντα σφαγίων	683,4	661,8	-3,2
(4) Γάλα και προϊόντα γαλακτοκομίας	526,5	523,9	-0,5
(11) Προϊόντα αλευροποιίας, Βύνη, Άμυλα κάθε είδους	36,2	39,7	10,3
(15) Λίπη και λάδια ζωικά ή φυτικά, προϊόντα διάσπασης αυτών	153,5	190,5	24,1
(16) Παρασκευάσματα κρεάτων, ψαριών ή άλλων θαλασσινών	100,2	91,6	-8,6
(17) Ζάχαρα και ζαχαρώδη παρασκευάσματα	152,4	155,3	1,9
(18) Κακάο και παρασκευάσματα αυτού	98,2	95,5	-2,8
(19) Παρασκευάσματα με βάση δημητριακά, αλεύρια, άμυλα ή γάλα. Είδη ζαχαροπλαστικής	203,1	198,4	-2,3
(20) Παρασκευάσματα λαχανικών, καρπών και φρούτων ή άλλων μερών φυτών	183,4	161,7	-11,8
(21) Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής	209,9	206,9	-1,4
(22) Ποτά, αλκοολούχα υγρά και ξύδι	311,3	298,4	-4,2
(23) Υπολείμματα και απορρίμματα των βιομηχανιών ειδών διατροφής. Τροφές παρασκευασμένες για ζώα	251,8	274,4	8,9
- Λοιπά βιομηχανίας τροφίμων-ποτών	197,5	310,0	57,0
ΣΥΝΟΛΟ	3.107,4	3.208,1	3,2%

Πηγή: ΙΟΒΕ, Ειδικό τμήμα υπηρεσιών ΕΣΥΕ

Πίνακας 5.12
Εξέλιξη Εξαγωγικών Εισπράξεων στις Κατηγορίες Προϊόντων της Βιομηχανίας Τροφίμων-
Ποτών (Σε εκατ. €)

Κατηγορία	9μηνο 2007	9μηνο 2008	% μεταβολή
(2) Κρέατα και παραπροϊόντα σφαγίων	19,8	28,6	43,9
(4) Γάλα και προϊόντα γαλακτοκομίας	189,6	187,7	-1,0
(11) Προϊόντα αλευροποιίας, Βύνη, Άμυλα κάθε είδους	8,4	11,0	31,3
(15) Λίπη και λάδια ζωικά ή φυτικά. Προϊόντα της διάσπασης αυτών	275,9	234,4	-15,0
(16) Παρασκευάσματα κρεάτων, ψαριών ή άλλων θαλασσινών	35,3	34,0	-3,9
(17) Ζάχαρα και ζαχαρώδη παρασκευάσματα	20,6	25,3	22,5
(18) Κακάο και παρασκευάσματα αυτού	7,2	25,2	251,2
(19) Παρασκευάσματα με βάση δημητριακά, αλεύρια, άμυλα ή γάλα. Είδη ζαχαροπλαστικής	101,1	100,9	-0,3
(20) Παρασκευάσματα λαχανικών, καρπών και φρούτων ή άλλων μερών φυτών	492,8	459,9	-6,7
(21) Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής	73,2	74,1	1,3
(22) Ποτά, αλκοολούχα υγρά και ξύδι	113,5	115,5	1,8
(23) Υπολείμματα και απορρίμματα των βιομηχανιών ειδών διατροφής. Τροφές παρασκευασμένες για ζώα	23,9	40,1	68,1
- Λοιπά βιομηχανίας τροφίμων-ποτών	112,7	136,7	21,3
ΣΥΝΟΛΟ	1.474,1	1.473,4	-0,5%

Πηγή: ΙΟΒΕ, Ειδικό τμήμα υπηρεσιών ΕΣΥΕ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΕΝΔΟΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ

5.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΚΛΑΔΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Οι κλαδικές μελέτες αναλύουν σε βάθος τη δομή και εξετάζουν τις εξελίξεις και τις προοπτικές σε διάφορους κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα προσδιορίζουν το μέγεθος της αγοράς, την εγχώρια παραγωγή, τις εισαγωγές και εξαγωγές καθώς και τα μερίδια των κυριότερων εταιριών.

Επίσης αποτυπώνουν τα χαρακτηριστικά των καταναλωτών και τους παράγοντες που προσδιορίζουν τη ζήτηση, παρουσιάζοντας τις κυριότερες επιχειρήσεις και αναλύοντας τη δομή του κλάδου, τα οικονομικά δεδομένα των κυριότερων επιχειρήσεων, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και τις προοπτικές εξέλιξης αυτών.

5.2. Η ΕΡΕΥΝΑ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΗΘΗΚΕ

Ως έρευνα, θα μπορούσαμε να ορίσουμε τη συστηματική συγκέντρωση, καταγραφή και ανάλυση όλων ή κατά το δυνατόν περισσότερων στοιχείων που αναφέρονται σε ένα συγκεκριμένο θέμα. Στην αρχή κάποιας έρευνας δημιουργούνται κάποια ερωτήματα που λειτουργούν σαν βασικοί παράγοντες στα στάδια της, και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ο ερευνητής καταφέρνει την επίτευξη του τελικού του στόχου.

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα εργασία είχε ως βάση τα παρακάτω συγκεκριμένα στάδια:

1. Προσδιορίστηκε και διατυπώθηκε το θέμα το οποίο είχε ως στόχο την ενδοκλαδική σύγκριση ομοειδών επιχειρήσεων. Η ανάλυση αυτή αφορά την καταγραφή, διερεύνηση και συγκριτική ανάλυση βασικών οικονομικών και μη στοιχείων, επιλεγμένων επιχειρήσεων του κλάδου τροφίμων.
2. Προσδιορίστηκαν οι πηγές των πληροφοριών και η κατηγορία της έρευνας.
3. Όσον αφορά τον σχεδιασμό των μεθόδων της έρευνας και τον προσδιορισμό των πληροφοριών βοήθησαν κυρίως ηλεκτρονικές πηγές, ανάγνωση άρθρων από εφημερίδες καθώς και τα οικονομικά στοιχεία των επιλεγμένων επιχειρήσεων.

5.3. ΕΝΔΟΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται μια ενδοκλαδική μελέτη και σύγκριση, μεταξύ ομοειδών επιχειρήσεων. Η ανάλυση αυτή αφορά την καταγραφή, διερεύνηση και συγκριτική ανάλυση βασικών οικονομικών και μη στοιχείων, επιλεγμένων επιχειρήσεων του υποκλάδου τροφίμων. Η σύγκριση αυτή αφορά 19 επιχειρήσεις. Από αυτές οι 8 είναι μικρές, οι 6 είναι μικρομεσαίες και οι 5 μεσαιές και μεγάλες.

Οι 19 εταιρείες στις οποίες θα γίνει η ανάλυση συγκεκριμένων μεγεθών παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

1	ΓΑΛΑΝΟΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ Α.Ε.
2	ΓΙΟΒΑΝΗΣ Α.Β.Ε.
3	ΓΕΩΡΓΟΥΔΗΣ Α.Ε.
4	ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Α.Β.Γ.Ε.Ε.
5	ΓΕΩΜΠΡΕΣ Α.Β.Ε.Ε.
6	ΓΕΡΟΔΗΜΟΣ Ο. Α.Β.&Ε.Ε.
7	ΓΕΡΕΝΤΕ Α. ΑΦΟΙ Α.Ε.
8	ΓΑΝΙΩΤΗΣ Κ.&Ι. Α.Ε.Β.Ε.
9	ΓΑΤΙΔΗΣ Α.Β.Ε.Ε.
10	ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Α.Ε.

11	ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ Α. Α.Ε.
12	ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ Α.Ε.
13	ΓΙΩΤΗΣ Α.Ε.
14	ΓΑΙΑ ΤΡΟΦΙΜΑ Α.Β. ΚΑΙ Ε.Ε.
15	ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ Δ.&Κ. Α.Β.Ε.Ε.
16	ΓΙΑΝΝΕΤΑΣ Μ. Α.Ε.
17	ΓΙΑΝΝΗΣ Α.Ε.Β.Ε.
18	ΓΙΟΥΡΙΜΑΚ Α.Ε.
19	ΓΙΩΤΗΣ Α.Ε.&Β.Ε.

Η σύγκριση των επιχειρήσεων αυτών θα γίνει πάνω στα μεγέθη:

- i. Της απασχόλησης
- ii. Των υποχρεώσεων
- iii. Των παγίων
- iv. Των καθαρών κερδών
- v. Των μικτών κερδών
- vi. Του κύκλου εργασιών(πωλήσεις) και τέλος
- vii. Του συνόλου ενεργητικού

Η μελέτη θα αφορά την ποσοστιαία μεταβολή που έχουν σημειώσει τα παραπάνω μεγέθη την 5ετία 2000 – 2004. Η ποσοστιαία αυτή μεταβολή θα εξεταστεί αρχικώς συνολικά, τι έχει συμβεί δηλαδή και στις 19 επιχειρήσεις σαν σύνολο. Κατόπιν, θα εξεταστεί η ποσοστιαία μεταβολή που έχει συμβεί σε κάθε ομάδα επιχειρήσεων ξεχωριστά.

Στο τέλος, θα γίνει η σύγκριση της ποσοστιαίας μεταβολής των παραπάνω μεγεθών μεταξύ των ομάδων των επιχειρήσεων.

5.4. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ – ΚΛΑΔΟΥ (ΣΕ ΡΥΘΜΟΥΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ)

Καθώς έχουμε χωρίσει τις επιχειρήσεις στις παραπάνω προαναφερθείσες κατηγορίες, καλό θα ήταν να έχουμε μια εικόνα για το πώς κινούνται οι μεταβολές τους σε σχέση με τις μεταβολές που ακολουθεί και ο κλάδος την ίδια χρονική στιγμή(2000-2004). Συγκρίνοντας λοιπόν τις μεταβολές αυτές, παρατηρούμε τα εξής:

- Όσο αφορά την κατηγορία των **μικρών επιχειρήσεων(έως 30 απασχολούμενοι)** παρατηρούμε πως 6 στις 8 παρουσιάζουν αύξηση των στοιχείων τους μεγαλύτερη από αυτή του κλάδου στο σύνολό του. Πιο αναλυτικά λοιπόν, παρατηρούμε πως α)οι **υποχρεώσεις** στην εταιρεία Γαλανός, Γιοβάνης, Γεωργούδης, Γεωργιάδης και Γεωμπρές παρουσιάζουν αύξηση 48%, 227%, 38%, 34% και 65% αντίστοιχα έναντι του κλάδου που η αύξησή του αντιστοιχεί σε 20%. β)τα **πάγια** στις ίδιες εταιρίες με τις υποχρεώσεις με εξαίρεση την εταιρία Γεωργιάδης παρουσιάζουν αύξηση 27%, 23%, 74% και 173% έναντι του κλάδου που αυξάνεται μόλις 23%. γ) το **σύνολο ενεργητικού** ομοίως στις ίδιες εταιρίες με τα πάγια παρουσιάζει αύξηση 32%, 34%, 45% και 69% έναντι του κλάδου που αυξάνεται 24%. δ)όσο αφορά τον **κύκλο εργασιών** μόλις 2 εταιρίες από τις 8 της κατηγορίας ξεπερνούν τον κλάδο(20%) οι οποίες είναι η Γαλανός με αύξηση 82%-αρκετά μεγαλύτερη από του κλάδου και η εταιρία Γερεντές με ποσοστό 76%, ομοίως πολύ μεγαλύτερο σε σχέση με το ποσοστό του κλάδου. ε)τα **μικτά κέρδη** της κατηγορίας μας όπως και των υπόλοιπων κατηγοριών δεν ξεπερνούν σε καμία χρονιά την αύξηση του κλάδου-ούτε καν την προσεγγίζουν-, καθώς ο κλάδος παρουσιάζει αύξηση 1119%. στ)τέλος, **τα καθαρά κέρδη** στις εταιρίες Γαλανός και Γιοβάνης αυξήθηκαν κατά 55% και 49% αντίστοιχα σε σχέση με τον κλάδο που η αύξησή του ήταν 39%.

- Όσο αφορά την κατηγορία των **μικρών&μεσαίων επιχειρήσεων(31-70 απασχολούμενοι)** παρατηρούμε πως 5 στις 6 παρουσιάζουν αύξηση των στοιχείων τους μεγαλύτερη από αυτή του κλάδου στο σύνολό του. Πιο αναλυτικά λοιπόν, παρατηρούμε πως

α)οι **υποχρεώσεις** στις εταιρείες Γαιά Τρόφιμα,Γεννάδιος,Γιαννέτας και Γιάννης παρουσιάζουν αύξηση 138%, 129%, 41% και 199% αντίστοιχα-αρκετά μεγάλη απόκλιση έναντι του κλάδου που η αύξησή του αντιστοιχεί σε 20%. β)τα **πάγια** στις ίδιες εταιρίες με τις υποχρεώσεις με εξαίρεση την εταιρία Γιαννέτας παρουσιάζουν αύξηση 233%, 104% και 175%,επίσης αρκετά μεγάλη απόκλιση έναντι του κλάδου που αυξάνεται μόλις 23%. γ) το **σύνολο ενεργητικού** ομοίως στις ίδιες εταιρίες με τα πάγια παρουσιάζει αύξηση 127%, 97% και 151%-το μέγεθος της απόκλισης έναντι του κλάδου συνεχίζει και σε αυτή την κατηγορία να είναι κατά πολύ μεγαλύτερο καθώς ο κλάδος αυξάνεται μόλις 24%. δ)όσο αφορά τον **κύκλο εργασιών** μόλις 4 εταιρείες από τις 6 της κατηγορίας ξεπερνούν τον κλάδο(20%) οι οποίες είναι η Γαιά Τρόφιμα με αύξηση 95%-αρκετά μεγαλύτερη από του κλάδου, η εταιρεία Γιαννέτας με ποσοστό 56%,ομοίως πολύ μεγαλύτερο σε σχέση με το ποσοστό του κλάδου, η εταιρεία Γιάννης με ποσοστό 70% και η εταιρεία Γιούριμακ με αύξηση 39%. ε) τα **μικτά κέρδη** της κατηγορίας μας όπως και των υπόλοιπων κατηγοριών δεν ξεπερνούν σε καμία χρονιά την αύξηση του κλάδου-ούτε καν την προσεγγίζουν-,καθώς ο κλάδος παρουσιάζει αύξηση 1119%. στ)τέλος, τα **καθαρά κέρδη** στις εταιρείες Γιαννέτας και Γιούριμακ αυξήθηκαν κατά 485% και 382% αντίστοιχα-το μεγαλύτερο σε διαφορά ποσοστό σε σχέση με τις υπόλοιπες μεταβλητές- σε σχέση με τον κλάδο που η αύξησή του ήταν μόνο 39%. Τέλος,

- Όσο αφορά την κατηγορία των **μεσαίων&μεγάλων επιχειρήσεων(71-400 απασχολούμενοι)** παρατηρούμε πως 4 στις 5 παρουσιάζουν αύξηση των στοιχείων τους μεγαλύτερη από αυτή του κλάδου στο σύνολό του.Πιο αναλυτικά λοιπόν,παρατηρούμε πως α)οι **υποχρεώσεις** στις εταιρείες Γατίδης, Γενική Τροφίμων, Γεωργιάδου και Γιώτης παρουσιάζουν αύξηση 42%, 100%, 684% και 26% αντίστοιχα-αρκετά μεγάλη απόκλιση στη Γενική Τροφίμων και στη Γεωργιάδου έναντι του κλάδου που η αύξησή του αντιστοιχεί σε 20%. β)τα **πάγια** στις ίδιες εταιρίες με τις υποχρεώσεις με εξαίρεση την εταιρία Γιώτης, παρουσιάζουν αύξηση της τάξης του 98%, 24% και 2.134%%, επίσης αρκετά μεγάλη απόκλιση στις 2 από τις 3 εταιρείες έναντι του κλάδου που αυξάνεται μόλις 23%. γ) το **σύνολο ενεργητικού** ομοίως στις ίδιες εταιρίες με τις υποχρεώσεις παρουσιάζει αύξηση 69%, 32%, 385% και 33% ενώ ο κλάδος αυξάνεται μόλις 24%. δ)όσο αφορά τον **κύκλο εργασιών** μόλις 4 εταιρείες από τις 6 της κατηγορίας ξεπερνούν τον κλάδο(20%) οι οποίες είναι η Γατίδης με αύξηση 66%-αρκετά μεγαλύτερη από του κλάδου, η εταιρεία Γενική Τροφίμων με ποσοστό

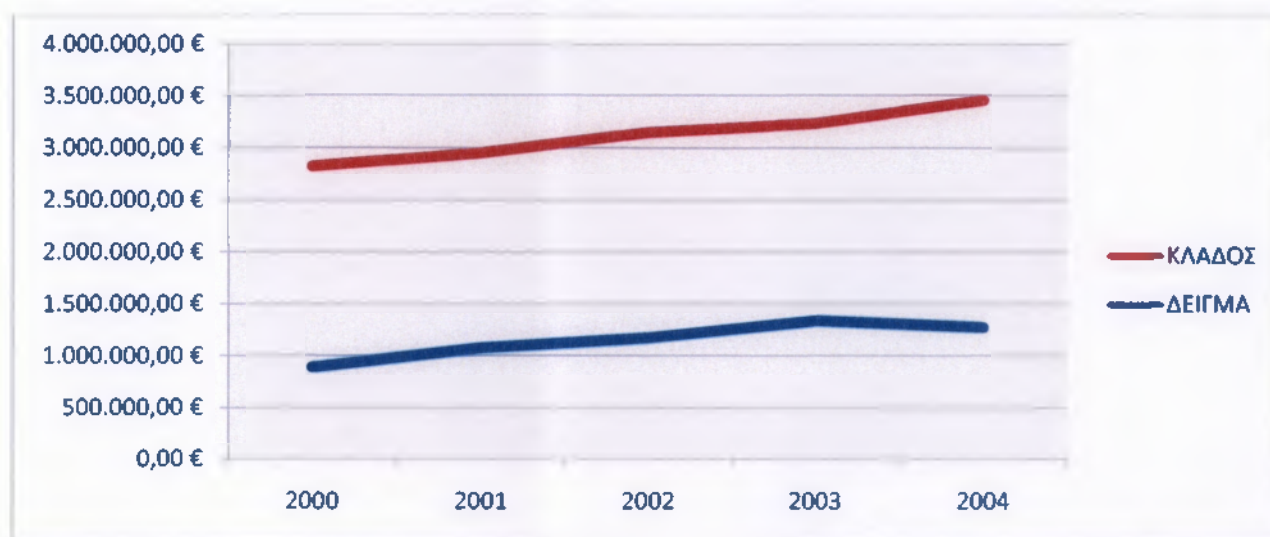
61%,ομοίως πολύ μεγαλύτερο σε σχέση με το ποσοστό του κλάδου, η εταιρεία Γεωργιάδου με ποσοστό 90% και η εταιρεία Γιώτης με την μικρότερη αύξηση του 33%. ε) τα **μικτά κέρδη** της κατηγορίας μας όπως και των υπόλοιπων κατηγοριών δεν ξεπερνούν σε καμία χρονιά την αύξηση του κλάδου-ούτε καν την προσεγγίζουν-,καθώς ο κλάδος παρουσιάζει αύξηση 1119%. στ)τέλος, **τα καθαρά κέρδη** στις εταιρείες Γατίδης και Γιώτης αυξήθηκαν κατά 83% και 99% αντίστοιχα, σε σχέση με τον κλάδο που η αύξησή του ήταν μόνο 39%.

- Παρατηρούμε λοιπόν συνολικά ότι οι εταιρείες που έχουμε επιλέξει για την ανάλυση μας(19 εταιρείες) σε σχέση με τις εταιρείες του κλάδου έχουν σημειώσει αύξηση μεγαλύτερη, στις υποχρεώσεις οι 13 από τις 19, στα πάγια οι 10 από τις 19, στο σύνολο του ενεργητικού οι 11 από τις 19, στον κύκλο εργασιών οι 10 επίσης από τις 19 και στα καθαρά κέρδη σημειώνεται μόνο στις 6 από τις 19.Οι μεγαλύτερες αποκλίσεις σημειώνονται στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και συμπεραίνουμε ότι επί το πλείστον οι 19 εταιρείες του δείγματός μας σημειώνουν ικανοποιητικές αυξήσεις στο σύνολο της πενταετίας 2000-2004 σε σχέση με τις εταιρείες ολόκληρου του κλάδου τροφίμων.

5.4.1. Η Μεταβολή των υποχρεώσεων στις μικρές επιχειρήσεις την περίοδο 2000-2004

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η μεταβολή που είχαν οι υποχρεώσεις για τα έτη 2000-2004 μεταξύ των 8 μικρών επιχειρήσεων του δείγματος μας και του κλάδου τροφίμων στο σύνολό του.

Διάγραμμα 5.1

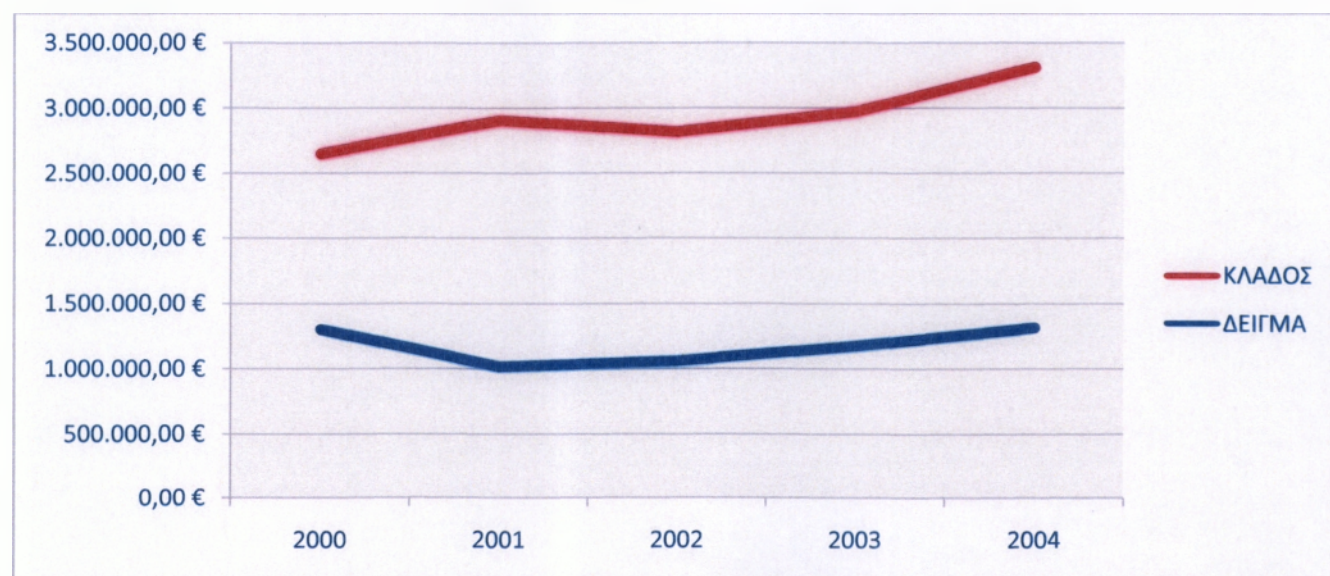
Όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα, οι υποχρεώσεις του κλάδου ήταν το 2000 €2.823.253,00 και το 2004 έφτασαν τα €3.452.110,00 σημειώνοντας μεταβολή 22%. Σε ότι αφορά τις μικρές επιχειρήσεις το 2000 ήταν €887.805,00 και το 2004 €1.267.078,00 σημειώνοντας αύξηση 43%. Από την αύξηση αυτή των υποχρεώσεων συμπεραίνουμε ότι συνέβη για να χρηματοδοτήσουν το κυκλοφορούν ενεργητικό τους (απαιτήσεις, αποθέματα) μέσω δανείων καθώς θα υπάρχει δυσκολία στην αποπληρωμή προμηθευτών και λοιπών υποχρεώσεων και όχι για επενδύσεις του πάγιου ενεργητικού όπως θα δούμε αμέσως

παρακάτω σε αντίθεση με τα πάγια του κλάδου που αυξάνονται 25% σε σχέση με το δείγμα που αυξάνεται μόνο 1% ,δηλαδή καθόλου.

5.4.2. Η Μεταβολή των παγίων και του συνόλου ενεργητικού στις μικρές επιχειρήσεις την περίοδο 2000-2004

Στα παρακάτω διαγράμματα εμφανίζεται η μεταβολή που είχαν τα πάγια και το σύνολο ενεργητικού για τα έτη 2000-2004 μεταξύ των 8 μικρών επιχειρήσεων του δείγματος μας και του κλάδου τροφίμων στο σύνολό του.

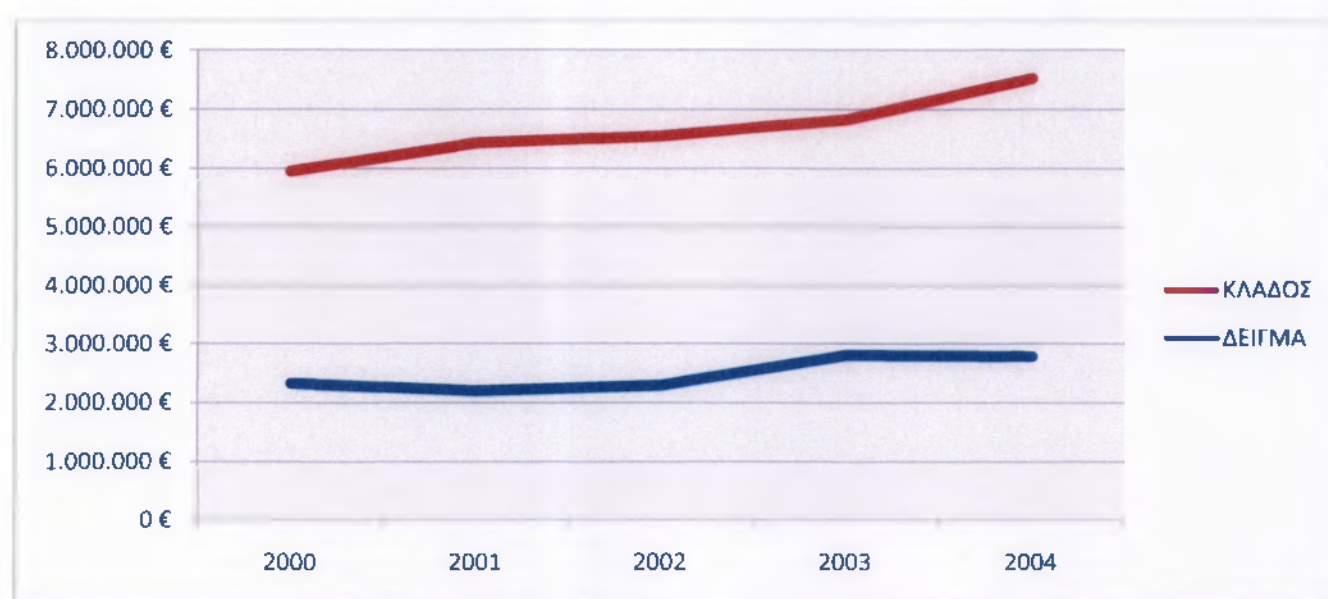
Διάγραμμα 5.2(Πάγια)

Όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα, τα πάγια του κλάδου ήταν το 2000 €2.647.950,00 και το 2004 έφτασαν τα €3.313.220,00 σημειώνοντας μεταβολή 25%. Σε ότι

αφορά τις μικρές επιχειρήσεις το 2000 τα πάγια ήταν €1.301.165,00 και το 2004 €1.312.186,00 σημειώνοντας αύξηση 1%. Η μη επένδυση των επιχειρήσεων σε πάγια των μικρών επιχειρήσεων είναι εντελώς αντίθετη με τη λειτουργία των επιχειρήσεων του κλάδου που ενώ αυξάνουν τις υποχρεώσεις τους και το σύνολο του ενεργητικού τους όπως θα δούμε παρακάτω, αυξάνουν και τα πάγια τους.

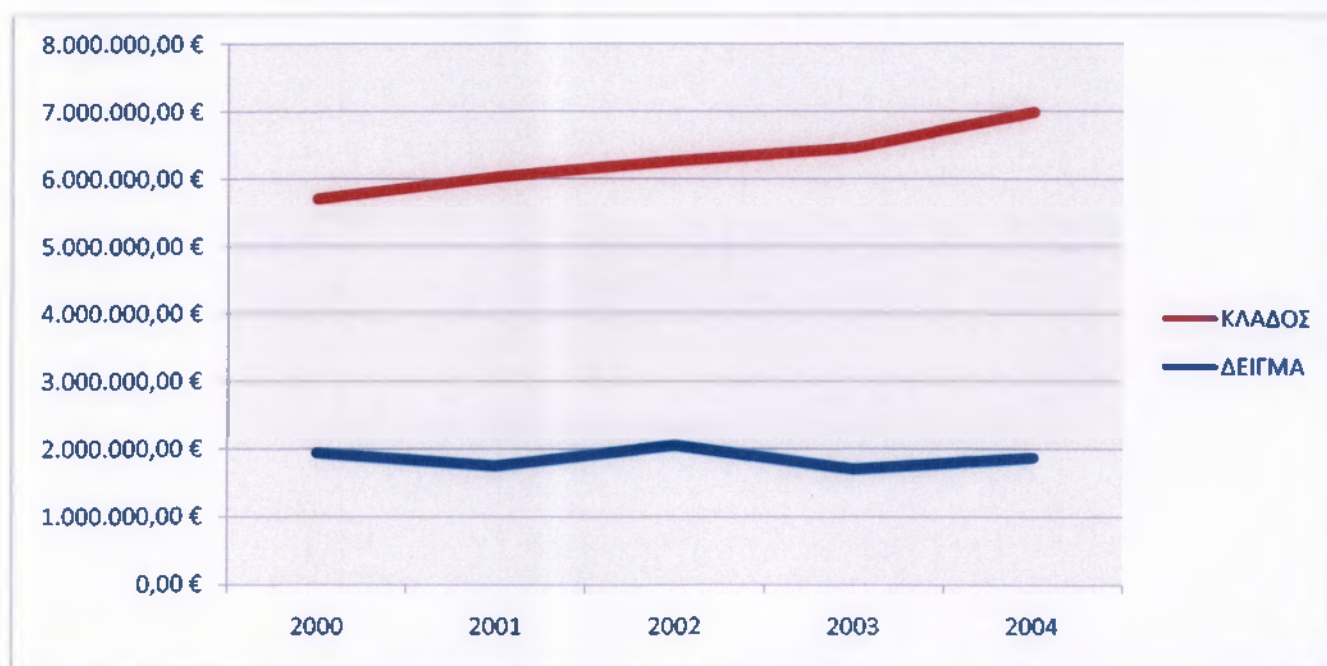
Διάγραμμα 5.3(Σύνολο Ενεργητικού)

Στο σύνολο του ενεργητικού ο κλάδος το 2000 ήταν της τάξης των €5.952.014,00 και το 2004 €7.518.911,00 σημειώνοντας αύξηση 26%. Αντίθετα οι 8 μικρές επιχειρήσεις το 2000 είχαν σύνολο ενεργητικού €2.320.740,00 και το 2004 €2.780.800,00 σημειώνοντας αύξηση μεγαλύτερη του κλάδου της τάξης του 20%. Η αύξηση του συνόλου του ενεργητικού δεν συμβαίνει λόγω αύξησης των παγίων όπως προείπαμε αλλά λόγω αύξησης του κυκλοφορούν ενεργητικού δηλαδή των αποθεμάτων και των απαιτήσεων. Ενώ η αύξηση του συνόλου του ενεργητικού στον κλάδο(26%) οφείλεται περισσότερο στην αύξηση των παγίων(25%).

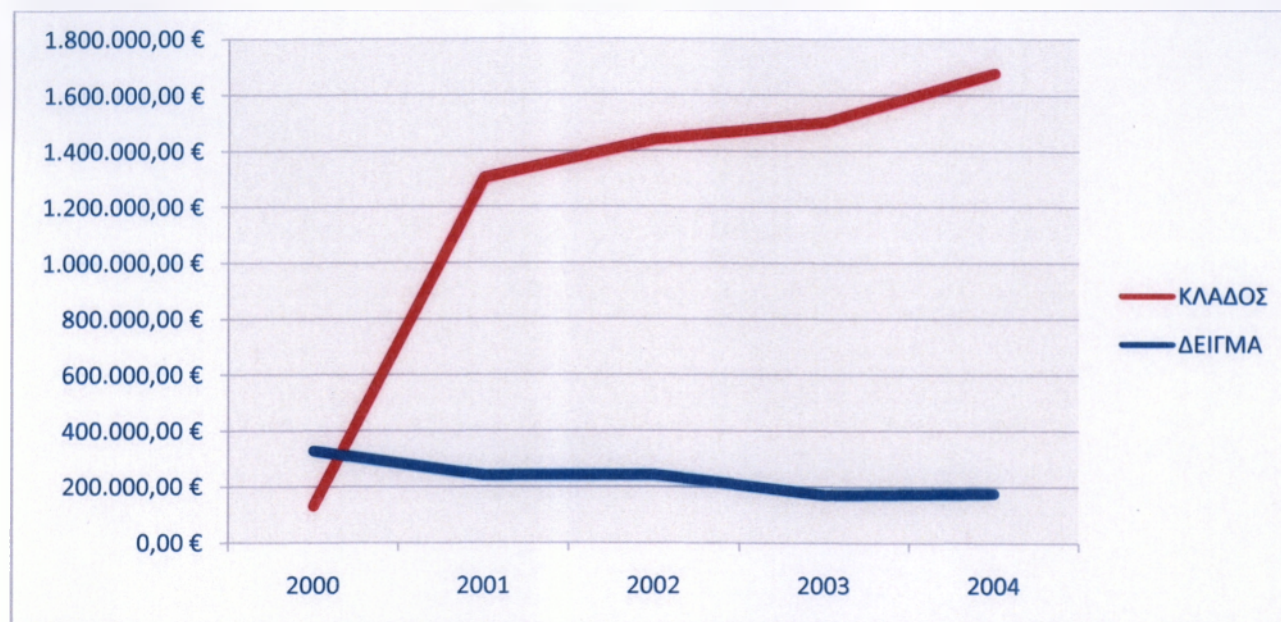
5.4.3. Η Μεταβολή των στοιχείων των αποτελεσμάτων χρήσης(κύκλος εργασιών-μικτά και καθαρά κέρδη) στις μικρές επιχειρήσεις την περίοδο 2000-2004

Διάγραμμα 5.4(Κύκλος Εργασιών)

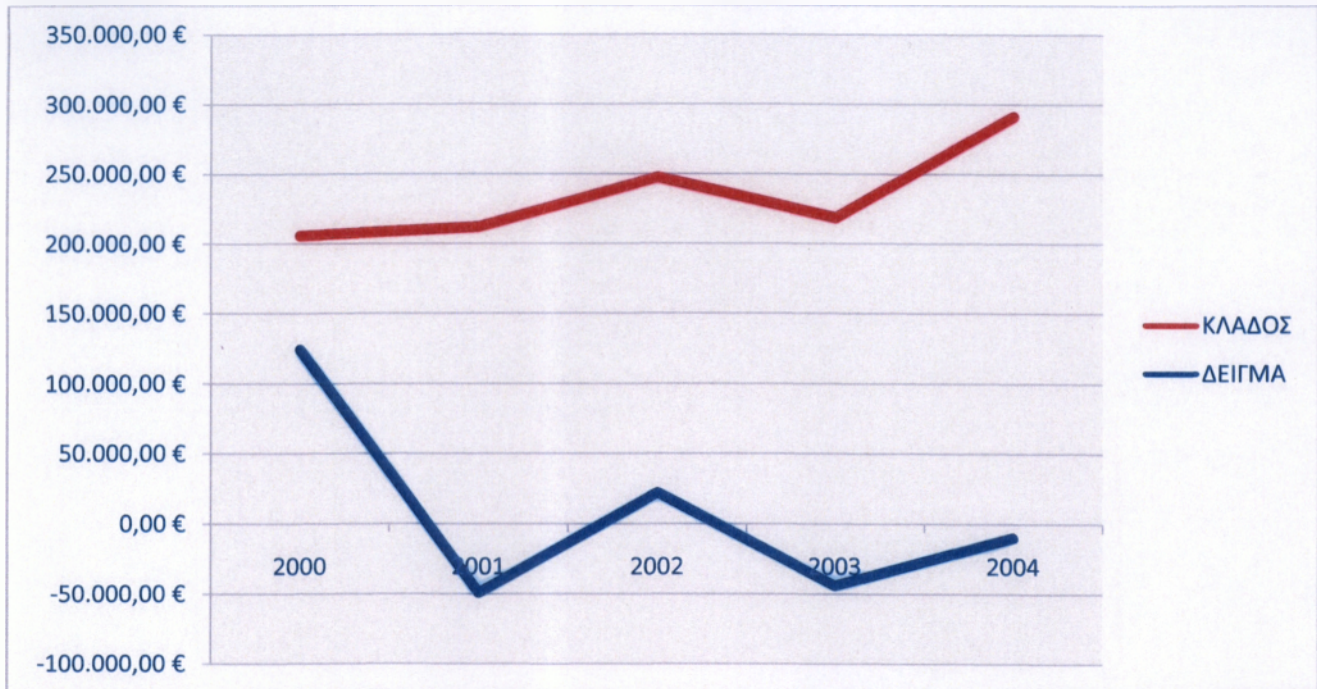
Όπως φαίνεται στο παραπάνω διάγραμμα, οι πωλήσεις το 2000 όσο αφορά τον κλάδο ήταν €5.700.000,00 και το 2004 ήταν €6.980.714,00 σημειώνοντας αύξηση 22%. Στις 8 μικρές εταιρείες του δείγματός μας οι πωλήσεις ήταν πολύ χαμηλότερες και για τα 5 έτη σημειώνοντας μείωση 4% καθώς το 2000 ήταν €1.939.000,00 και το 2004 ήταν €1.864.900,00.

Διάγραμμα 5.5 (Μικτά Κέρδη)

Για να μιλήσουμε όμως πιο συγκεκριμένα και πιο ξεκάθαρα για την κερδοφορία των εταιρειών, θα πρέπει να ελένξουμε τα καθαρά και τα μικτά κέρδη. Τα μικτά κέρδη για τον κλάδο το 2000 ήταν €130.000,00 και το 2004 αυξήθηκαν και έφτασαν το €1.677.770,00. Υπήρξε δηλαδή μία αύξηση της τάξης του 1191%. Αντίθετα εντελώς όμως κινήθηκαν οι μικρές εταιρείες οι οποίες το 2000 είχαν μικτά κέρδη €326.900,00 και το 2004 €176.663, μείωση που άγγιξε το 46%. Όπως θα δούμε και από τα διαγράμματα 6.5 και 6.6, παρατηρούμε ότι το Κόστος Πωληθέντων αυξάνεται στο δείγμα μας (μικτά κέρδη -46%) σε αντίθεση με τον κλάδο που οι πωλήσεις αυξάνονται 22% και τα μικτά κέρδη 1191%.

Διάγραμμα 5.6 (Καθαρά Κέρδη)

Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των καθαρών κερδών του κλάδου κατά 42% και μείωση του δείγματος κατά 108%,καθώς ο κλάδος το 2000 είχε καθαρά κέρδη €205.690,00 και το 2004 σημείωσε μια μικρή άνοδο και έφτασε τις €291.085,σε αντίθεση με το δείγμα που το 2000 τα καθαρά κέρδη ήταν €124.288 και το 2004 σημείωσαν πτώση 108% πέφτοντας στις -€9.789,00 σημειώνοντας ζημιά.

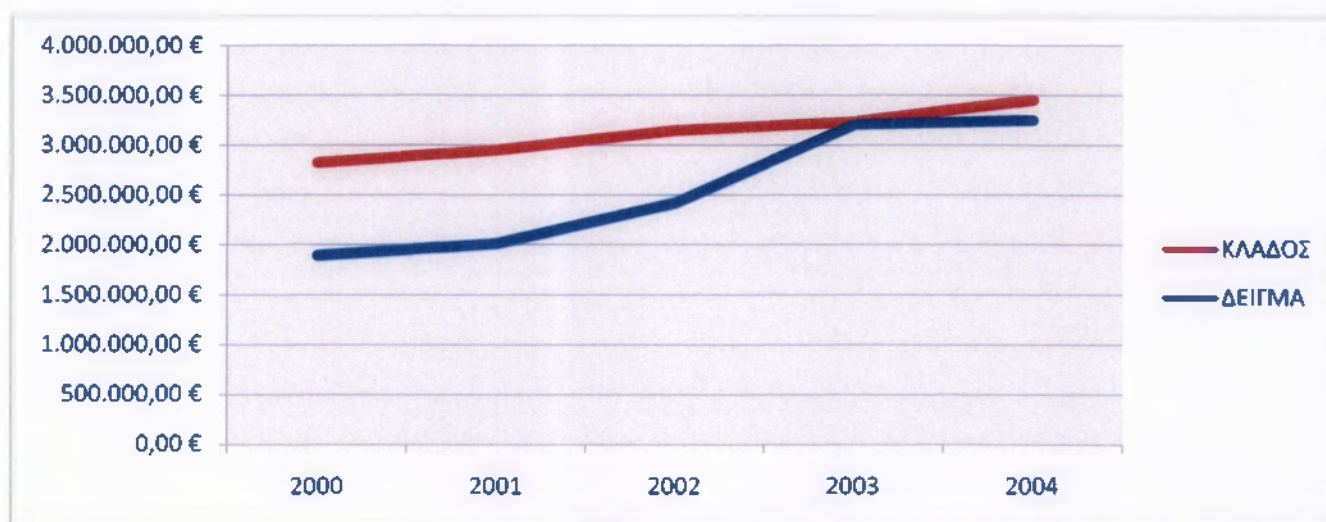
5.4.4. Συμπέρασμα για την εξέλιξη των μικρών επιχειρήσεων την περίοδο 2000-2004

Οι υποχρεώσεις αυξάνονται 43% όχι λόγω επενδύσεων των επιχειρήσεων αλλά για να ανταπεξέλθουν στην αύξηση του κόστους παραγωγής(λόγω μικτών κερδών και πωλήσεων),άρα αυξάνονται ώστε να χρηματοδοτήσουν την αύξηση του κυκλοφορούν ενεργητικού(απαιτήσεις,αποθέματα) και όχι του πάγιου ενεργητικού που συνιστά επένδυση.Αυτό οφείλεται στο ότι το κόστος πωληθέντων έχει αυξηθεί και τα καθαρά κέρδη έχουν μειωθεί 108%,με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν κέρδη για να χρηματοδοτηθούν οι μικρές επιχειρήσεις.Αντίθετα ο κλάδος βλέπουμε ότι έχει αυξήσει τις υποχρεώσεις του κατά 22% και τα πάγια του 25%,άρα γίνονται επενδύσεις.Παράλληλα η σημαντική αύξηση των κερδών(42%) υποστηρίζει την συνολική αύξηση του συνόλου του ενεργητικού.Σε απόλυτους αριθμούς,τα πάγια αυξήθηκαν €628.000,00 ενώ το ενεργητικό €1.566.000,00.Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι οι μικρές επιχειρήσεις έχουν χειρότερη πορεία από αυτή του κλάδου.

5.4.5. Η Μεταβολή των υποχρεώσεων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις την περίοδο 2000-2004

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η μεταβολή που είχαν οι υποχρεώσεις για τα έτη 2000-2004 μεταξύ των 6 μικρομεσαίων επιχειρήσεων του δείγματος μας και του κλάδου τροφίμων στο σύνολό του.

Διάγραμμα 5.7

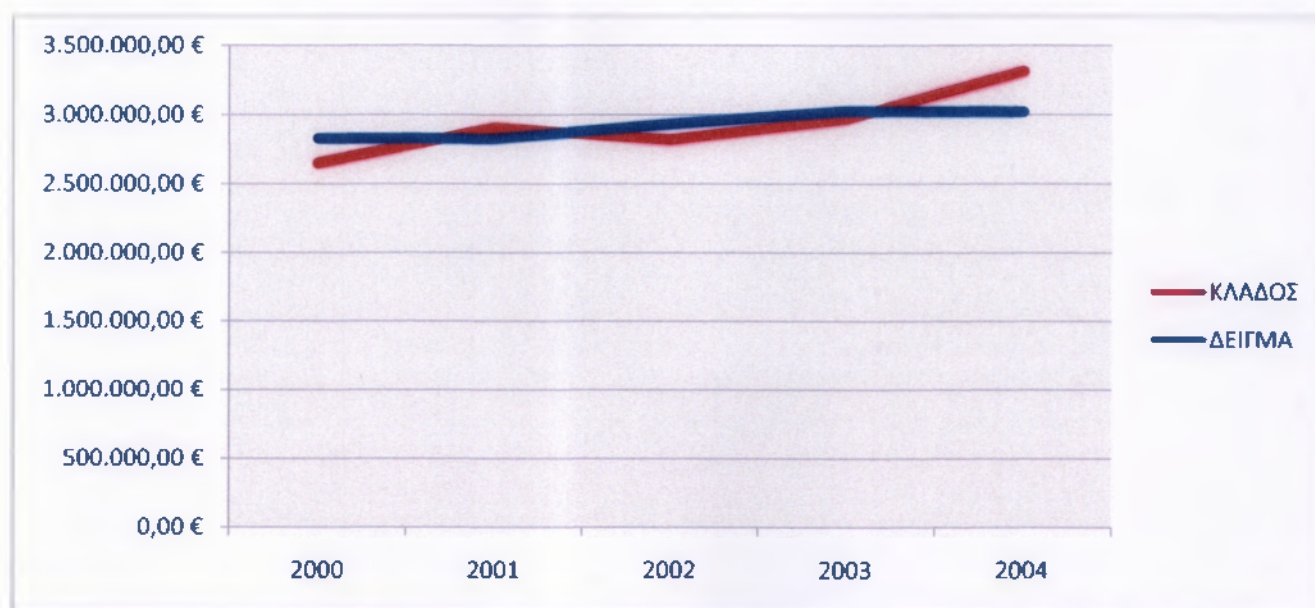
Όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα, οι υποχρεώσεις του κλάδου ήταν το 2000 €2.823.253,00 και το 2004 έφτασαν τα €3.452.110,00 σημειώνοντας μεταβολή 22%. Σε ότι αφορά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι υποχρεώσεις το 2000 ήταν €1.889.000,00 και το 2004 €3.248.248,00 σημειώνοντας αύξηση 72%, μεγαλύτερη από τον κλάδο αλλά και μεγαλύτερη από τις μικρές επιχειρήσεις. Από την αύξηση αυτή των υποχρεώσεων συμπεραίνουμε ότι συνέβη για να χρηματοδοτήσουν το κυκλοφορούν ενεργητικό τους (απαιτήσεις, αποθέματα) μέσω δανείων καθώς θα υπάρχει δυσκολία στην αποπληρωμή προμηθευτών και λοιπών υποχρεώσεων και όχι για επενδύσεις του πάγιου ενεργητικού όπως θα δούμε αμέσως

παρακάτω σε αντίθεση με τα πάγια του κλάδου που αυξάνονται 25% σε σχέση με το δείγμα που αυξάνεται μόνο 7% ,δηλαδή καθόλου. Η εξέλιξη συμμεπρασμετικά των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ακολουθεί την ίδια πορεία σχεδόν με τις μικρές επιχειρήσεις όσο αφορά τις υποχρεώσεις, τα πάγια και το σύνολο του ενεργητικού όπως θα δούμε παρακάτω.

5.4.6. Η Μεταβολή των παγίων και του συνόλου ενεργητικού στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις την περίοδο 2000-2004

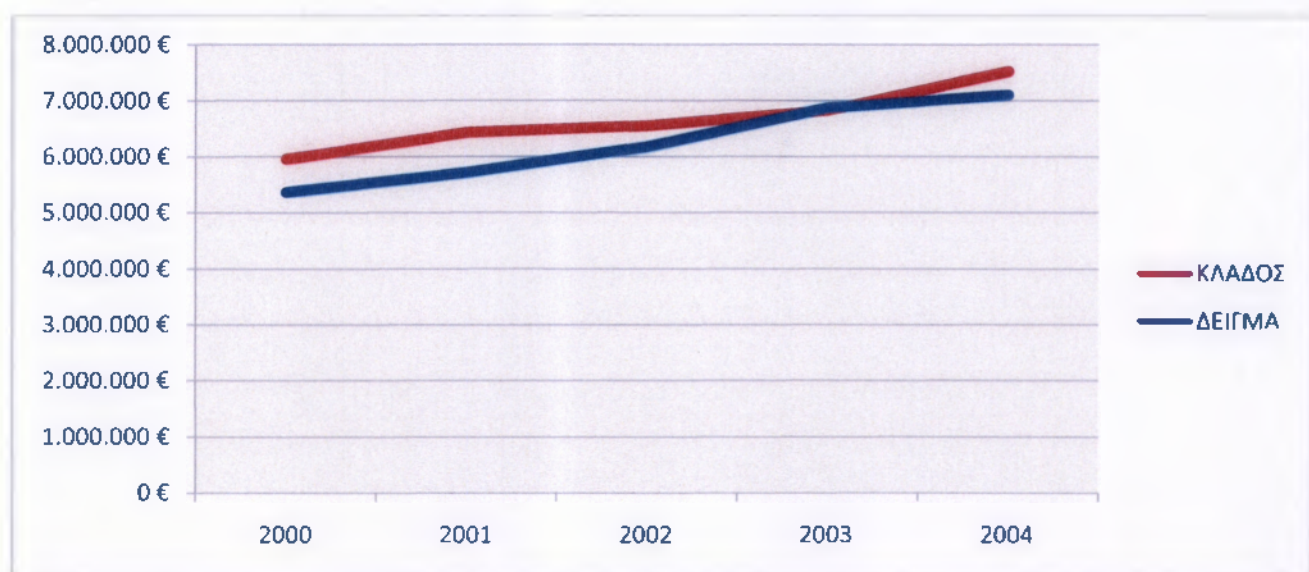
Στα παρακάτω διαγράμματα εμφανίζεται η μεταβολή που είχαν τα πάγια και το σύνολο ενεργητικού για τα έτη 2000-2004 μεταξύ των 6 μικρομεσαίων επιχειρήσεων του δείγματος μας και του κλάδου τροφίμων στο σύνολό του.

Διάγραμμα 5.8 (Πάγια)

Όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα, τα πάγια του κλάδου ήταν το 2000 €2.647.950,00 και το 2004 έφτασαν τα €3.313.220,00 σημειώνοντας μεταβολή 25%. Σε ό,τι αφορά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις το 2000 τα πάγια ήταν €2.827.712,00 και το 2004 €3.020.398,00 σημειώνοντας αύξηση 7%, η οποία είναι κατά πολύ μικρότερη από την μεταβολή του κλάδου αλλά σχεδόν στα ίδια επίπεδα με τις μικρές επιχειρήσεις. Η μη επένδυση των επιχειρήσεων σε πάγια των μικρών επιχειρήσεων είναι εντελώς αντίθετη με τη λειτουργία των επιχειρήσεων του κλάδου που ενώ αυξάνουν τις υποχρεώσεις τους και το σύνολο του ενεργητικού τους όπως θα δούμε παρακάτω, αυξάνουν και τα πάγια τους.

Διάγραμμα 5.9 (Σύνολο Ενεργητικού)

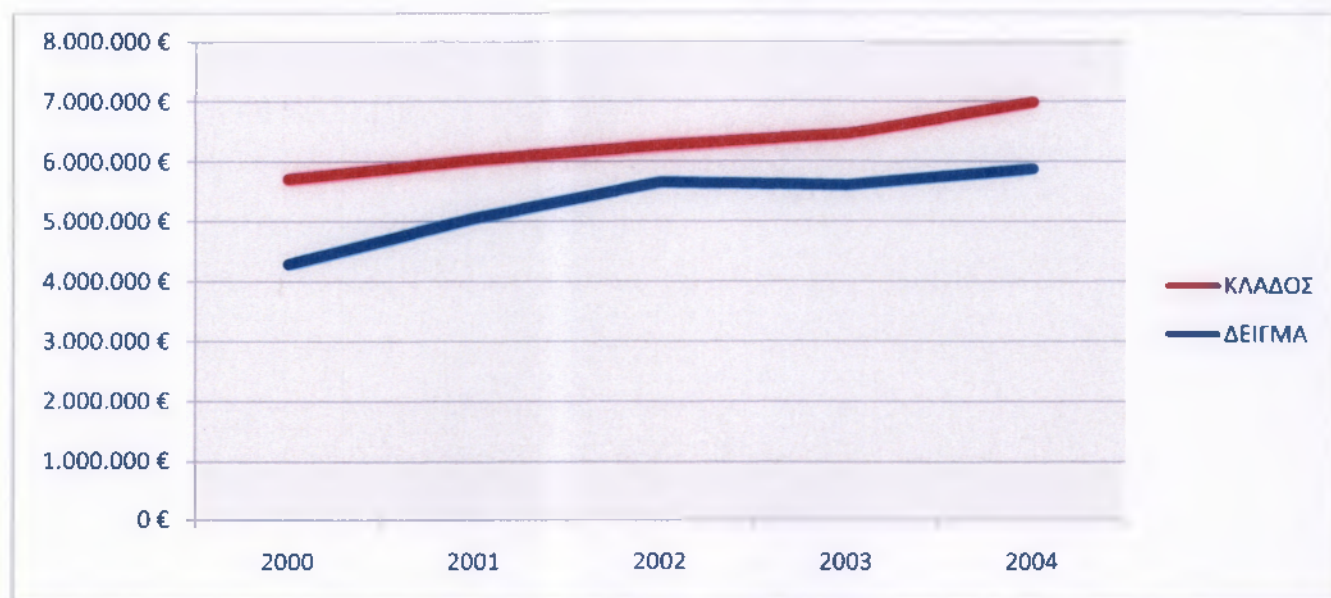

Στο σύνολο του ενεργητικού ο κλάδος το 2000 ήταν της τάξης των €5.952.014,00 και το 2004 €7.518.911,00 σημειώνοντας αύξηση 26%. Αντίθετα οι 6 μικρομεσαίες επιχειρήσεις το 2000 είχαν σύνολο ενεργητικού €5.362.116,00 και το 2004 €7.097.842,00 σημειώνοντας αύξηση μεγαλύτερη του κλάδου της τάξης του 32%, μεταβολή μεγαλύτερη σε σχέση με τις μικρές επιχειρήσεις. Η αύξηση του συνόλου του ενεργητικού δεν συμβαίνει λόγω αύξησης των παγίων όπως προείπαμε αλλά λόγω αύξησης του κυκλοφορούν ενεργητικού, δηλαδή των αποθεμάτων

και των απαιτήσεων,σε μεγαλύτερο όμως βαθμό λόγω και της μεγαλύτερης μεταβολής που υπέστησαν οι υποχρεώσεις σε σχέση με τις μικρές επιχειρήσεις.Ενώ η αύξηση του συνόλου του ενεργητικού στον κλάδο(26%) οφείλεται περισσότερο στην αύξηση των παγίων(25%).

5.4.7. Η Μεταβολή των στοιχείων των αποτελεσμάτων χρήσης(πωλήσεις-μικτά και καθαρά κέρδη) στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις την περίοδο 2000-2004

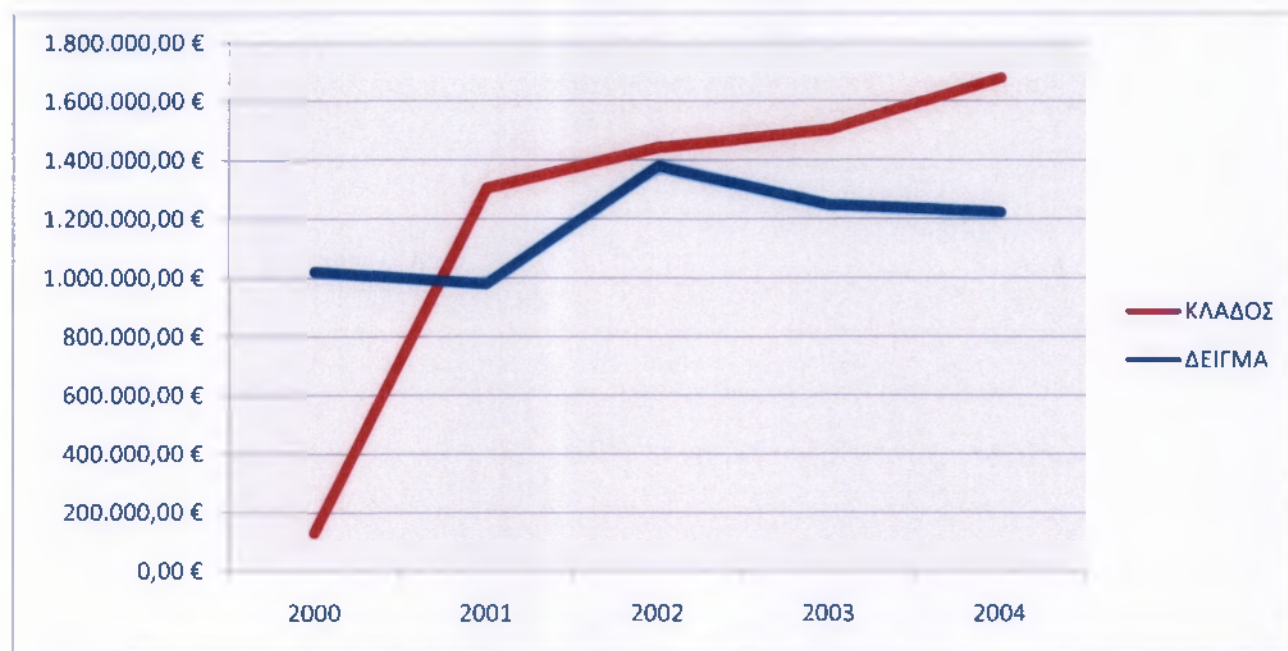
Διάγραμμα 5.10(Κύκλος Εργασιών)

Όπως φαίνεται στο παραπάνω διάγραμμα, οι πωλήσεις το 2000 όσο αφορά τον κλάδο ήταν €5.700.000,00 και το 2004 ήταν €6.980.714,00 σημειώνοντας αύξηση 22%. Στις 6 μικρομεσαίες εταιρείες του δείγματός μας οι πωλήσεις ήταν μεν χαμηλότερες και για τα 5 έτη αλλά

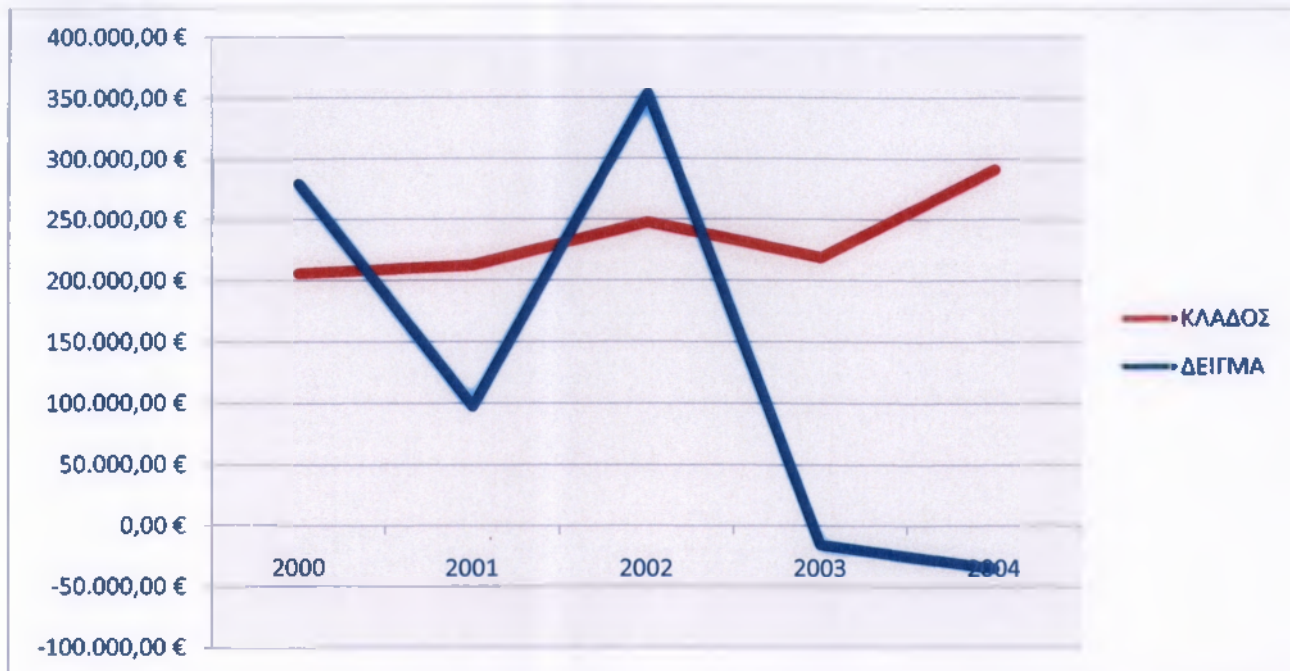
σημειώνοντας στο σύνολο της 5ετίας μεταβολή μεγαλύτερη από τις επιχειρήσεις του κλάδου της τάξης του 37% καθώς το 2000 ήταν €4.281.097,00 και το 2004 πήγαν €5.872.871,00.

Διάγραμμα 5.11 (Μικτά Κέρδη)

Για να μιλήσουμε όμως πιο συγκεκριμένα και πιο ξεκάθαρα για την κερδοφορία των εταιρειών, θα πρέπει να ελέγξουμε τα καθαρά και τα μικτά κέρδη. Τα μικτά κέρδη για τον κλάδο το 2000 ήταν €130.000,00 και το 2004 αυξήθηκαν και έφτασαν το €1.677.770,00. Υπήρξε δηλαδή μία αύξηση της τάξης του 1191%. Αυξητικά όμως κινήθηκαν και οι μικρομεσαίες εταιρείες οι οποίες το 2000 είχαν μικτά κέρδη €1.019.341,00 και το 2004 €1.222.987,00, αύξηση που άγγιξε το 20%. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είχαν τελείως αντίθετη εξέλιξη όσο αφορά την πορεία των μικτών κερδών τους. Όπως θα δούμε και από τα διαγράμματα 5.11 και 5.12, παρατηρούμε ότι το Κόστος Πωληθέντων αυξάνεται να μεν στο δείγμα μας (μικτά κέρδη 20%), σε αντίθεση με τον κλάδο που οι πωλήσεις αυξάνονται 22% και τα μικτά κέρδη 1191%, αλλά το ύψος των καθαρών κερδών το επηρεάζουν σε σημαντικό και τα έκτακτα έξοδα που τυχόν υπάρχουν.

Διάγραμμα 5.12 (Καθαρά Κέρδη)

Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των καθαρών κερδών του κλάδου κατά 42% και μείωση του δείγματος κατά 112%, μεγαλύτερη μείωση από τις μικρές επιχειρήσεις, καθώς ο κλάδος το 2000 είχε καθαρά κέρδη €205.690,00 και το 2004 σημείωσε μια μικρή άνοδο και έφτασε τις €291.085, σε αντίθεση με το δείγμα που το 2000 τα καθαρά κέρδη ήταν €279.945 και το 2004 σημείωσαν πτώση 112% πέφτοντας στις -€34.913,00 σημειώνοντας ζημιά για τις εταιρείες.

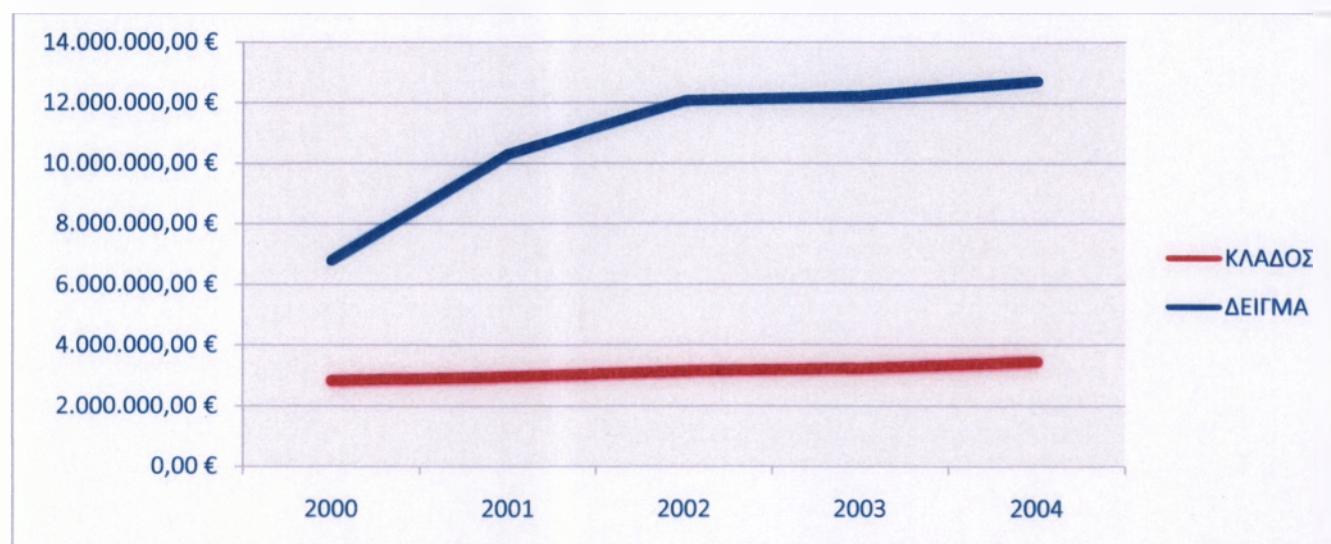
5.4.8. Συμπέρασμα για την εξέλιξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων την περίοδο 2000-2004

Οι υποχρεώσεις αυξάνονται 72% όχι λόγω επενδύσεων των επιχειρήσεων αλλά για να ανταπεξέλθουν στην αύξηση του κόστους παραγωγής(λόγω μικτών κερδών και πωλήσεων),άρα αυξάνονται ώστε να χρηματοδοτήσουν την αύξηση του κυκλοφορούν ενεργητικού(απαιτήσεις,αποθέματα) και όχι του πάγιου ενεργητικού που συνιστά επένδυση.Αυτό οφείλεται στο ότι το κόστος πωληθέντων έχει αυξηθεί και τα καθαρά κέρδη έχουν μειωθεί 112%,με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν κέρδη για να χρηματοδοτηθούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις,αντιθέτως υπάρχει και ζημιά.Αντίθετα ο κλάδος βλέπουμε ότι έχει αυξήσει τις υποχρεώσεις του κατά 22% και τα πάγια του 25%,άρα γίνονται επενδύσεις.Παράλληλα η σημαντική αύξηση των κερδών (42%) υποστηρίζει την συνολική αύξηση του συνόλου του ενεργητικού.Σε απόλυτους αριθμούς,τα πάγια αυξήθηκαν €628.000,00 ενώ το ενεργητικό €1.566.000,00.Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν χειρότερη πορεία από αυτή του κλάδου,αλλά όχι τόσο κακή όσο οι μικρές καθώς η ζημιά των μικρομεσαίων σε απόλυτους αριθμούς ήταν €144.499,00 ενώ στις μικρές ήταν της τάξης των €244.432,00.

5.4.9. Η Μεταβολή των υποχρεώσεων στις μεσαίες-μεγάλες επιχειρήσεις την περίοδο 2000-2004

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται η μεταβολή που είχαν οι υποχρεώσεις για τα έτη 2000-2004 μεταξύ των 5 μεσαίων-μεγάλων επιχειρήσεων του δείγματος μας και του κλάδου τροφίμων στο σύνολό του.

Διάγραμμα 5.13

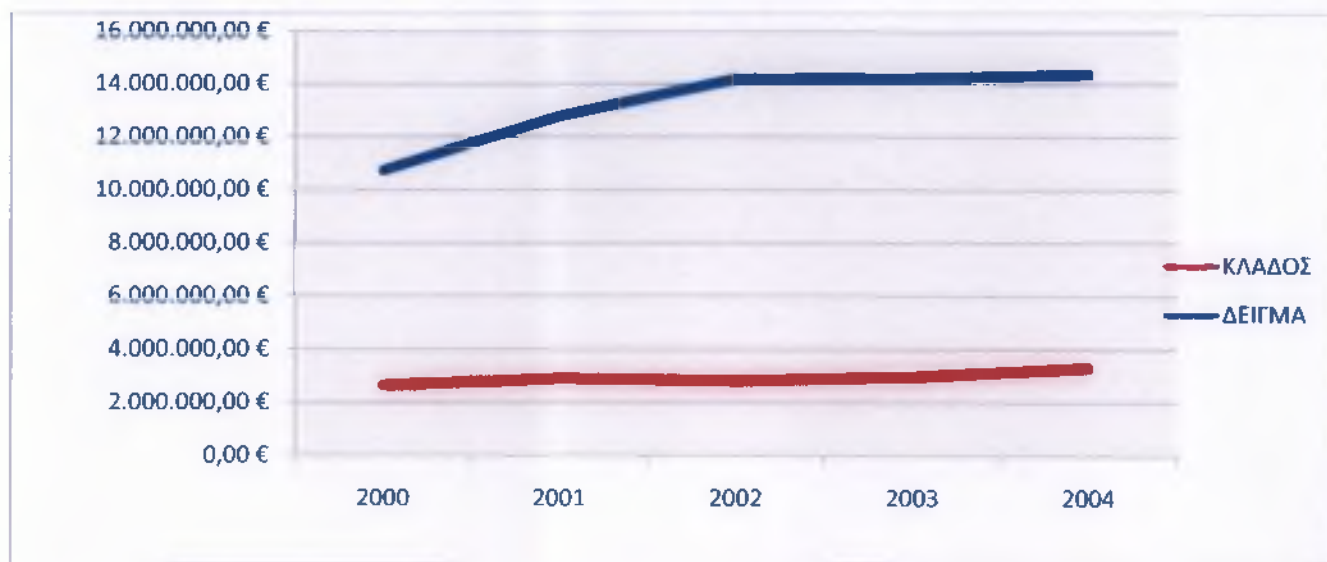
Όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα, οι υποχρεώσεις του κλάδου ήταν το 2000 €2.823.253,00 και το 2004 έφτασαν τα €3.452.110,00 σημειώνοντας μεταβολή 22%. Σε ότι αφορά τις μεσαίες-μεγάλες επιχειρήσεις, οι υποχρεώσεις το 2000 ήταν €6.773.358,00 και το 2004 €12.702.527,00 σημειώνοντας αύξηση 88%, μεγαλύτερη από τον κλάδο αλλά και μεγαλύτερη από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Και σε απόλυτες τιμές όμως οι επιχειρήσεις του δείγματος μας είχαν κατά πολύ μεγαλύτερα νούμερα. Από την αύξηση αυτή των υποχρεώσεων συμπεραίνουμε ότι συνέβη για να χρηματοδοτήσουν περισσότερο το

κυκλοφορούν ενεργητικό τους(απαιτήσεις,αποθέματα) μέσω δανείων καθώς θα υπάρχει δυσκολία στην αποπληρωμή προμηθευτών και λοιπών υποχρεώσεων και αρκετά όμως πολύ για επενδύσεις του πάγιου ενεργητικού όπως θα δούμε αμέσως παρακάτω σε αντίθεση με τα πάγια του κλάδου που αυξάνονται 25% σε σχέση με το δείγμα που αυξάνεται 34%.Η εξέλιξη συμπερασματικά των μεσαίων-μεγάλων επιχειρήσεων ακολουθεί την ίδια πορεία σχεδόν με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο αφορά τις υποχρεώσεις και το σύνολο του ενεργητικού όπως θα δούμε παρακάτω.Αντιθέτως με τα πάγια που ακολουθούν διαφορετική πορεία από τις άλλες δύο κατηγορίες.

5.4.10. Η Μεταβολή των παγίων και του συνόλου ενεργητικού στις μεσαίες-μεγάλες επιχειρήσεις την περίοδο 2000-2004

Στα παρακάτω διαγράμματα εμφανίζεται η μεταβολή που είχαν τα πάγια και το σύνολο ενεργητικού για τα έτη 2000-2004 μεταξύ των 5 μεσαίων-μεγάλων επιχειρήσεων του δείγματος μας και του κλάδου τροφίμων στο σύνολό του.

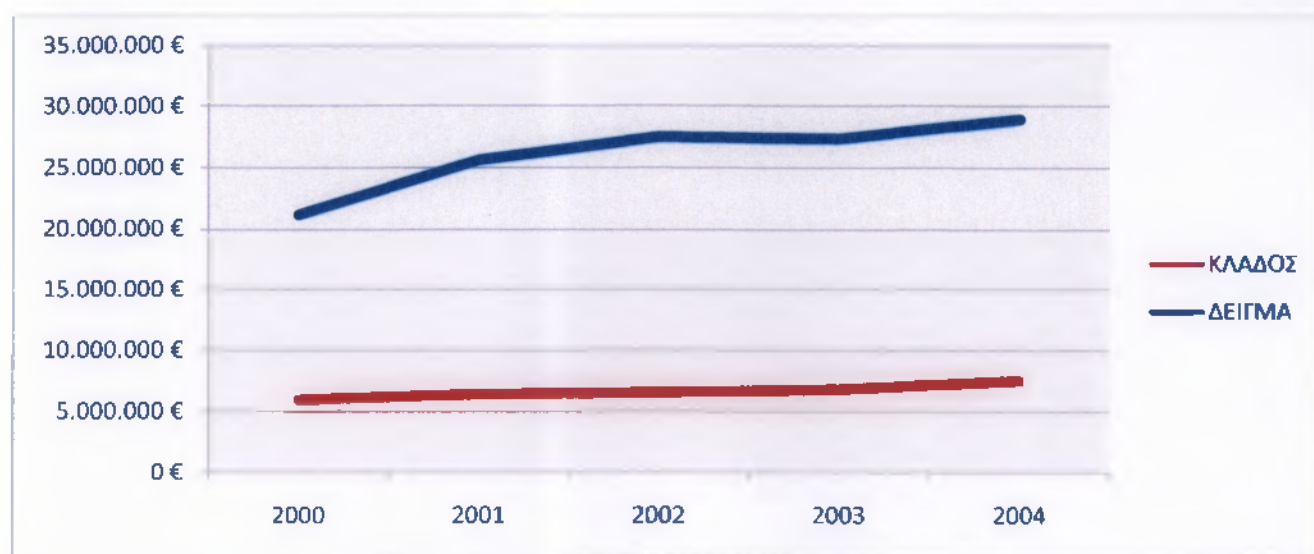
Διάγραμμα 5.14 (Πάγια)

Όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα, τα πάγια του κλάδου ήταν το 2000 €2.647.950,00 και το 2004 έφτασαν τα €3.313.220,00 σημειώνοντας μεταβολή 25%. Σε ότι αφορά τις μεσαίες-μεγάλες επιχειρήσεις το 2000 τα πάγια ήταν €10.736.895,00 και το 2004 €14.379.700,00 σημειώνοντας αύξηση 34%, η οποία είναι μεγαλύτερη από την μεταβολή του κλάδου αλλά και από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ακόμα όμως παρατηρούμε ότι και σε απόλυτες τιμές οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν σημειώσει πολύ μεγαλύτερα νούμερα από τις επιχειρήσεις του κλάδου. Η επένδυση των επιχειρήσεων σε πάγια για επέκταση και αύξηση

των μηχανημάτων μας δείχνει ότι οι επιχειρήσεις έχουν την οικονομική δυνατότητα για την αγορά νέων τεχνολογιών με απότερο σκοπό την χρησιμοποίησή τους τις επόμενες χρονιές ώστε να επιτύχουν καλύτερα αποτελέσματα.

Διάγραμμα 5.15(Σύνολο Ενεργητικού)

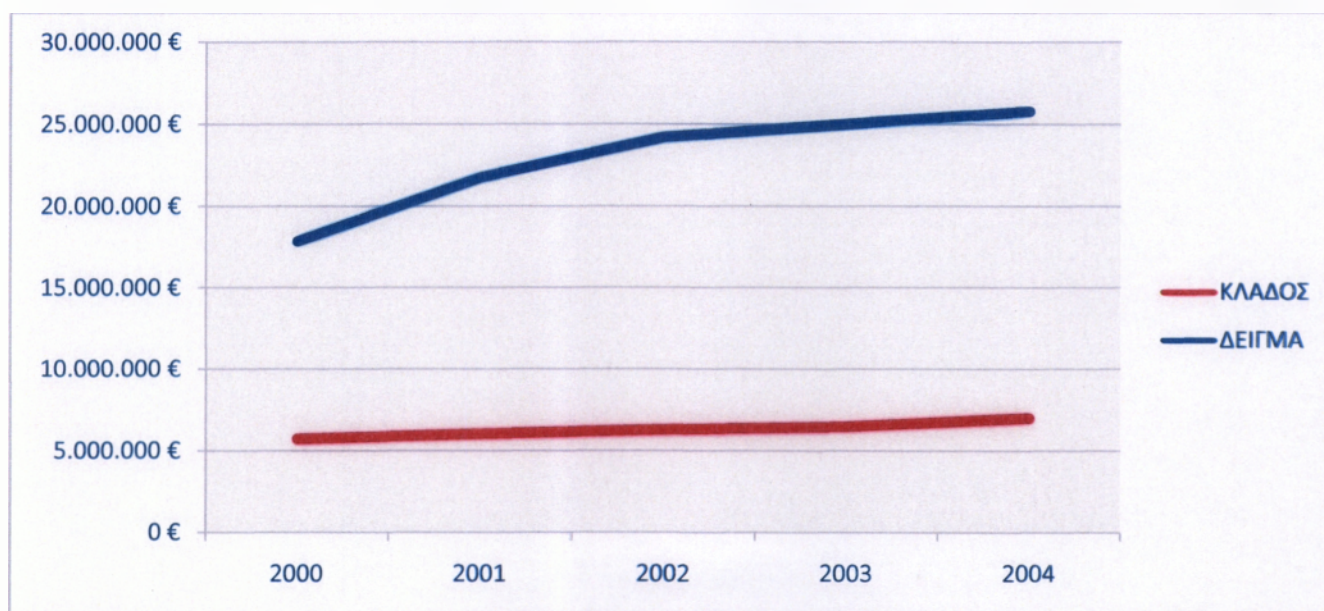

Στο σύνολο του ενεργητικού ο κλάδος το 2000 ήταν της τάξης των €5.952.014,00 και το 2004 €7.518.911,00 σημειώνοντας αύξηση 26%. Αντίθετα οι 5 μεσαίες-μεγάλες επιχειρήσεις το 2000 είχαν σύνολο ενεργητικού €21.186.468,00 και το 2004 €28.896.670,00 σημειώνοντας αύξηση μεγαλύτερη του κλάδου της τάξης του 36%, μεταβολή μεγαλύτερη σε σχέση με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τόσο σε ποσοστό όσο και σε απόλυτα νούμερα, καθώς οι μεσαίες-μεγάλες επιχειρήσεις σημειώνουν κατά πολύ μεγαλύτερα ποσά από αυτά του κλάδου-υπάρχει μια διαφορά σχεδόν €15.234.450 όσο αφορά το 2000 και €21.377.760 όσο αφορά το 2004. Η αύξηση του συνόλου του ενεργητικού συμβαίνει περισσότερο και κατά κύριο λόγο, λόγω αύξησης των παγίων όπως προείπαμε και σε λιγότερο ποσοστό λόγω αύξησης του κυκλοφορούν ενεργητικού, δηλαδή των αποθεμάτων και των απαιτήσεων. Σε αντίθεση με τον

κλάδο όμως που το σύνολο του ενεργητικού αυξάνεται λόγω του κυκλοφορούν ενεργητικού και όχι λόγω αύξησης των παγίων καθώς παρατηρήσαμε ότι δεν γίνονται επενδύσεις.

5.4.11. Η Μεταβολή των στοιχείων των αποτελεσμάτων χρήσης(πωλήσεις-μικτά και καθαρά κέρδη) στις μεσαίες-μεγάλες επιχειρήσεις την περίοδο 2000-2004

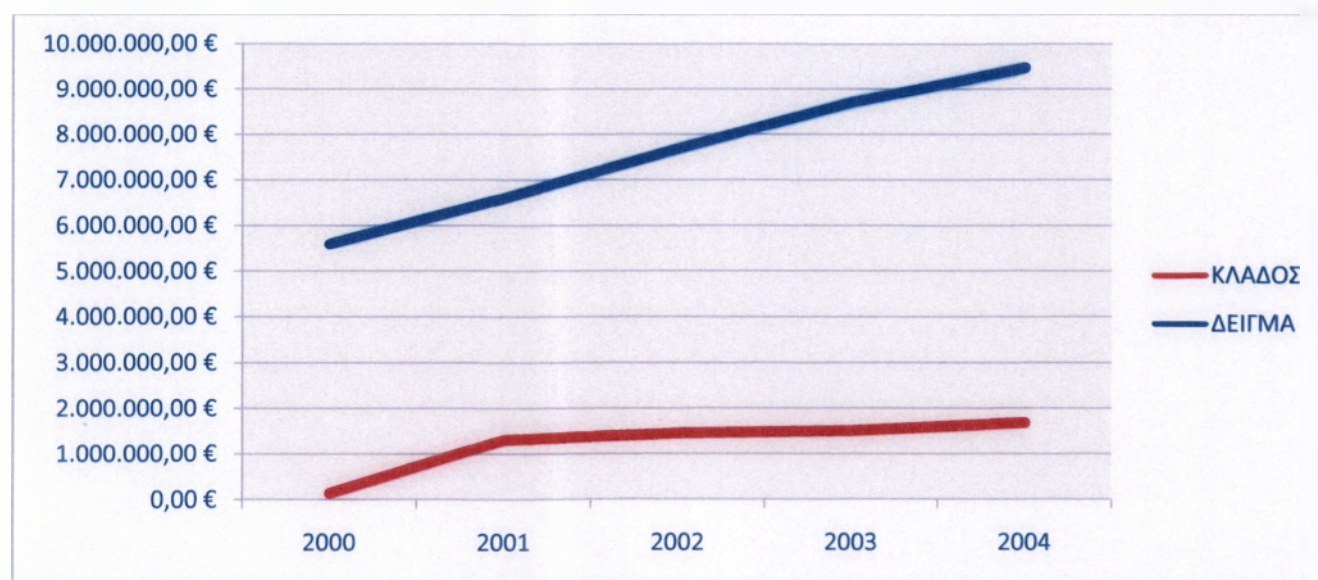
Διάγραμμα 5.16(Κύκλος Εργασιών)

Όπως φαίνεται στο παραπάνω διάγραμμα, οι πωλήσεις το 2000 όσο αφορά τον κλάδο τροφίμων ήταν €5.699.770,00 και το 2004 ήταν €6.980.714,00 σημειώνοντας αύξηση 22%. Στις 5 μεσαίες-μεγάλες εταιρείες του δείγματός μας, οι πωλήσεις ήταν σε απόλυτα νούμερα κατά

πολύ μεγαλύτερες στο σύνολό τους και για τα 5 έτη σημειώνοντας έτσι και μεγαλύτερη μεταβολή από τον κλάδο της τάξης του 44%, καθώς το 2000 ήταν €17.824.396,00 και το 2004 ανέβηκαν στα €25.755.580,00

Διάγραμμα 5.17(Μικτά Κέρδη)

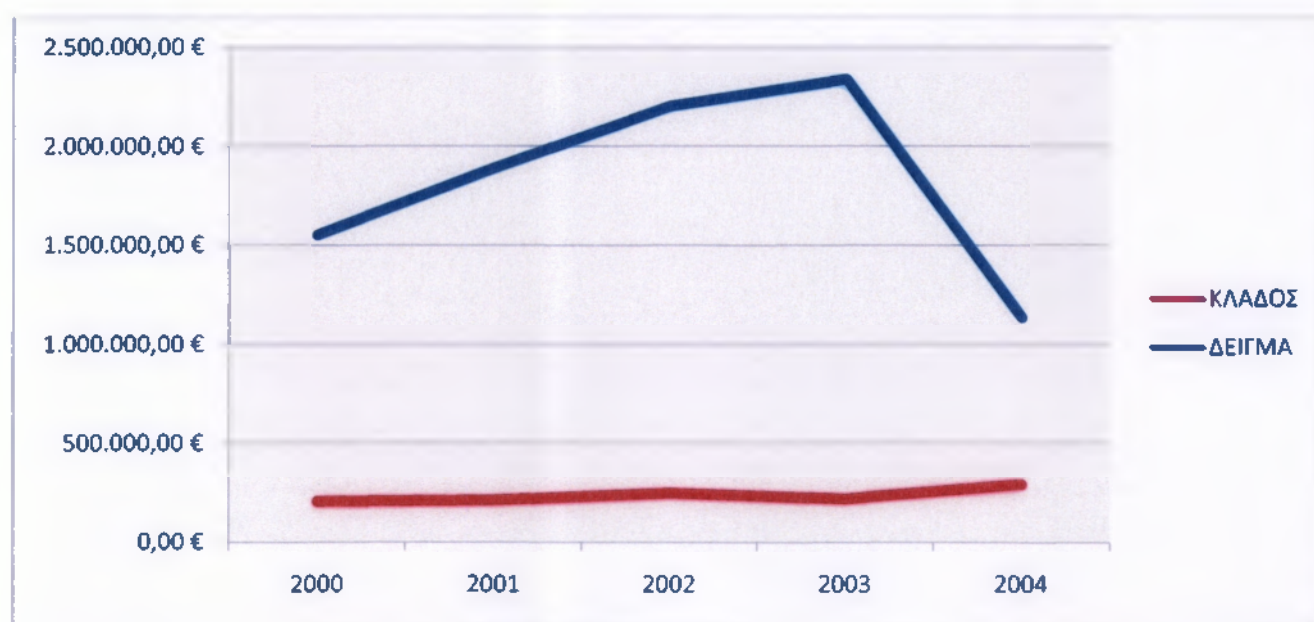

Για να μιλήσουμε όμως πιο συγκεκριμένα και ξεκάθαρα για την κερδοφορία των εταιρειών, θα πρέπει να ελένξουμε τόσο τα μικτά κέρδη όσο και τα καθαρά κέρδη.

Τα μικτά κέρδη για τον κλάδο ήταν το 2000 €129.966,00 και το 2004 αυξήθηκαν και έφτασαν €1.677.769,00.Υπήρξα δηλαδή μια αύξηση της τάξης του 1191%.Αυξητικά όμως και με πολύ μεγαλύτερα νούμερα κινήθηκαν και τα μικτά κέρδη των 5 εταιρειών του δείγματος μας καθώς είχαν το 2000 μικτά κέρδη €5.586.413,00 και το 2004 σημείωσαν περαιτέρω άνοδο και έφτασαν τα €9.471.705,00 , αύξηση που άγγιξε το 70%.

Παρότι όμως ο κύκλος εργασιών αυξήθηκε περισσότερο από τις εταιρείες του κλάδου, δεν συνέβη το ίδιο και στα Μικτά Κέρδη, διότι ο κλάδος είχε τεράστια αύξηση των Μικτών, ενώ οι εταιρείες του δείγματός μας απλά ικανοποιητική. Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι οι μεσαίες-μεγάλες επιχειρήσεις, συμπίεσαν και μείωσαν το Κόστος Πωληθέντων, καθώς αυξήθηκε 44% και τα Μικτά Κέρδη 70%.

Διάγραμμα 5.18(Καθαρά Κέρδη)

Στο διάγραμμα 5.18 παρατηρούμε ότι τα νούμερα είναι μεγαλύτερα μεν από τον κλάδο, δηλαδή ο κλάδος το 2000 είχε Καθαρά Κέρδη €205.687,00 και το 2004 αυξήθηκαν στις €291.085,00. Οι εταιρείες του δείγματος κινήθηκαν σε μεγαλύτερα μεν νούμερα αλλά κινήθηκαν αρνητικά σημειώνοντας το 2000 €1.551.221,00 και το 2004 €1.135.271,00 μείωση σχεδόν 27%(κατά πολύ μικρότερη από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις).

5.4.12. Συμπέρασμα για την εξέλιξη των μεσαίων-μεγάλων επιχειρήσεων την περίοδο 2000-2004

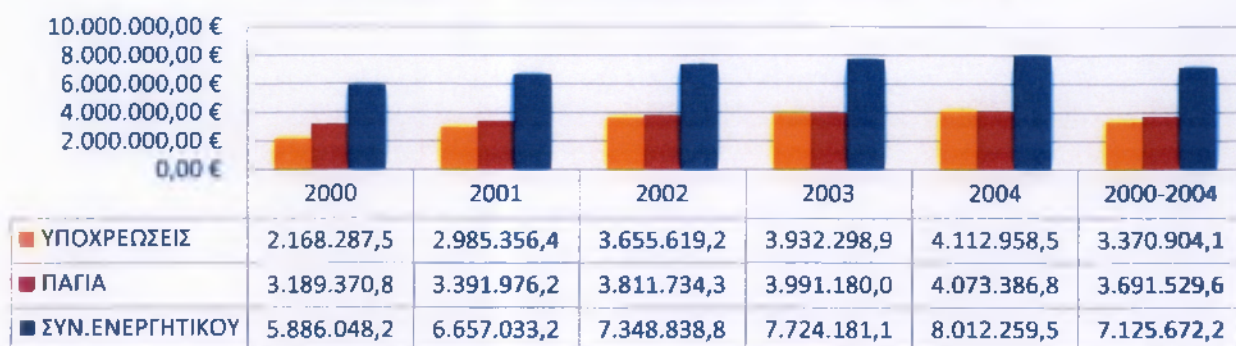
Οι Υποχρεώσεις στις εταιρείες αυτές κινούνται στα ίδια επίπεδα με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, σημειώνοντας αυξήσεις μεγαλύτερες του κλάδου, αλλά ενισχύοντας την ρευστότητα τους ώστε να επενδύσουν σε πάγιο εξοπλισμό για καλύτερα αποτελέσματα στις επόμενες χρονιές και όχι τόσο για να ενισχύσουν τις απαιτήσεις και τα αποθέματά τους (Κυκλοφορούν ενεργητικό) όπως οι μικρομεσαίες.

Βελτιώνουν επίσης το δείκτη μικτά κέρδη/ κύκλο εργασιών από το 2000 που ήταν 31%, το 2004 φτάνει το 37%. Παρόλη την αύξηση των Μικτών Κερδών όμως στις επιχειρήσεις του κλάδου, ο δείκτης δεν έφτασε το 37% αλλά την αντίστοιχη χρονιά (2004) ήταν μόλις στο 22%. Παρατηρούμε επίσης ότι οι μεσαίες-μεγάλες επιχειρήσεις ήταν οι μόνες (σε σχέση με τις μικρομεσαίες) που δεν είχαν ζημιά στο τέλος της εξεταζόμενης περιόδου.

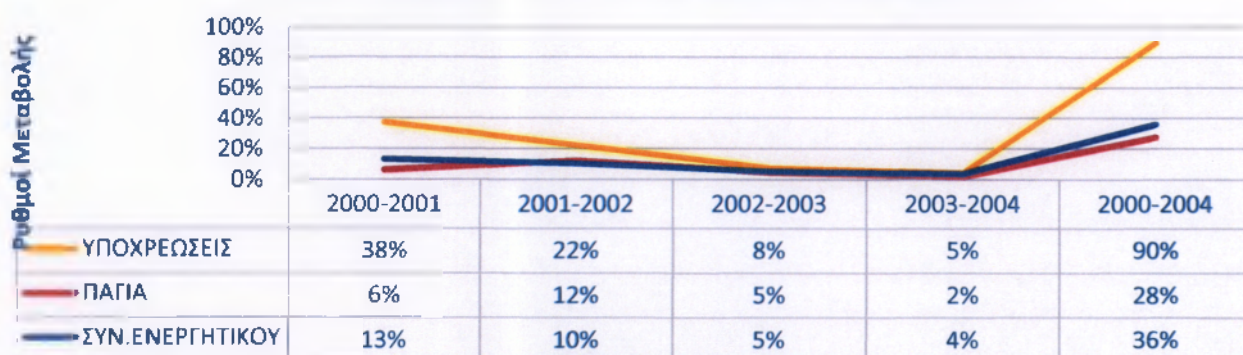
Γενικά πάντως, η εξέλιξη των στοιχείων των Αποτελεσμάτων Χρήσης για τον κλάδο, έχει σαν αποτέλεσμα αύξηση του Κύκλου εργασιών, αντιθέτως με τις εταιρείες του δείγματός μας που είχαν μείωση των Καθαρώ Κερδών, κάτι που όμως δεν μπορεί να εξηγηθεί εκτενέστερα βάσει των δεδομένων που έχουμε, και συνεπώς υποθέτουμε πως κάτι έκτακτο συνέβη στις εταιρείες αυτές εκείνη την πενταετία 2000-2004.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

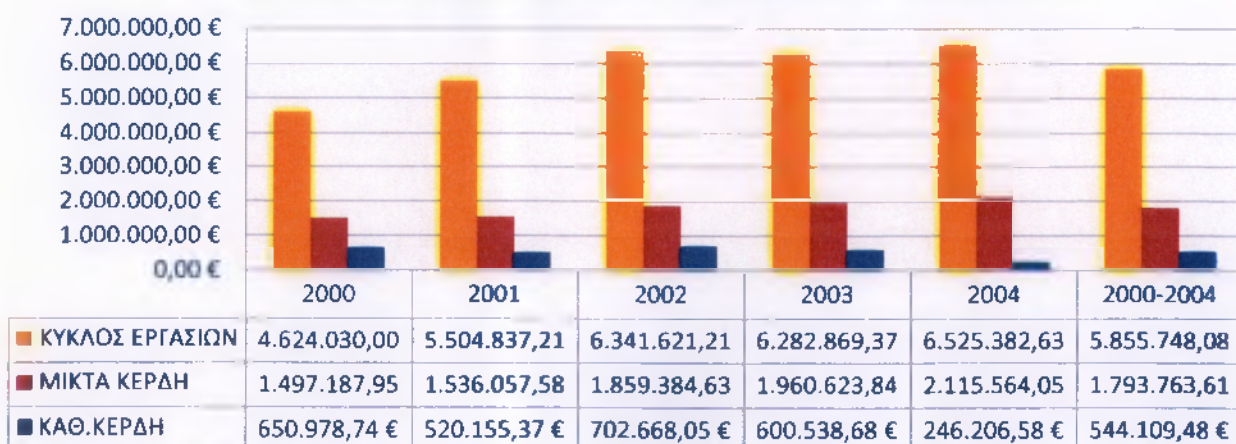
Μ.Ο Στοιχείων Ισολογισμού Δείγματος

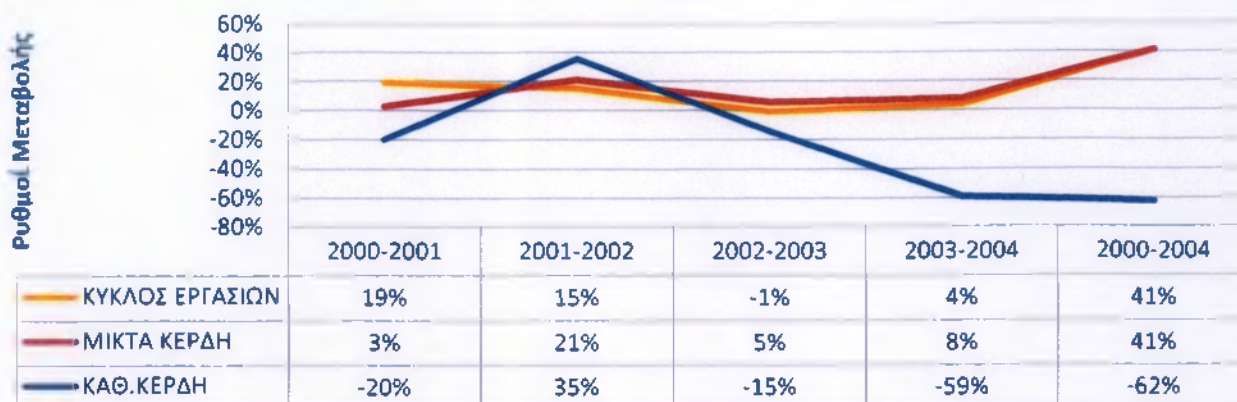
Μ.Ο. Στοιχείων Ισολογισμού Δείγματος

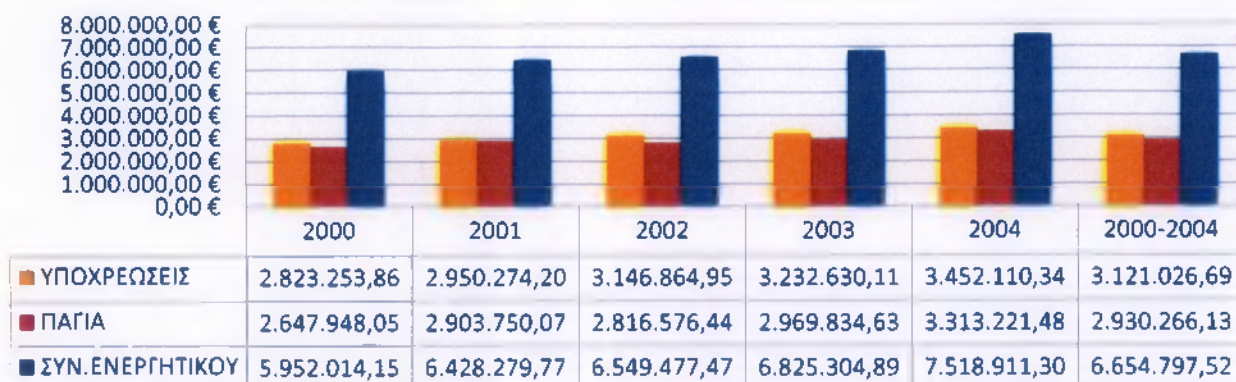
Μ.Ο Στοιχείων Κατάστασης Χρήσεως Δείγματος

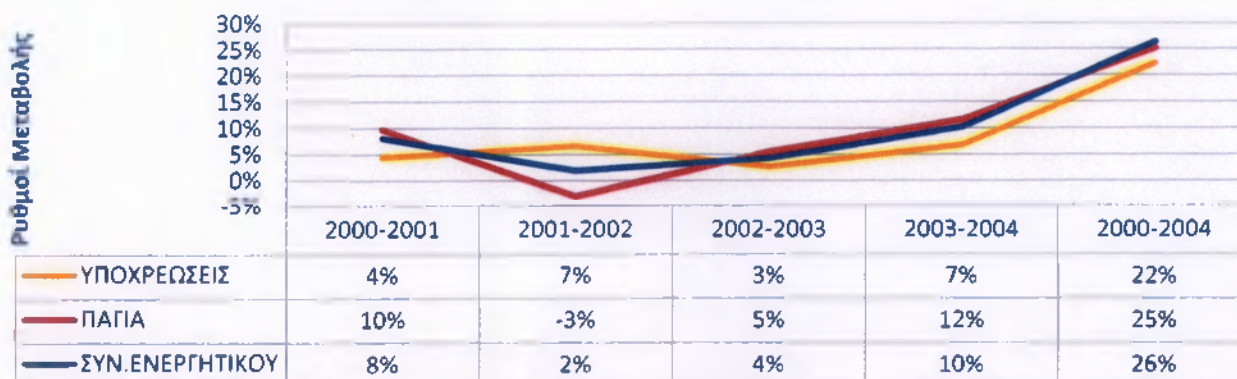
Μ.Ο. Στοιχείων Κατάστασης Χρήσεως Δείγματος

Μ.Ο Στοιχείων Ισολογισμού Κλάδου

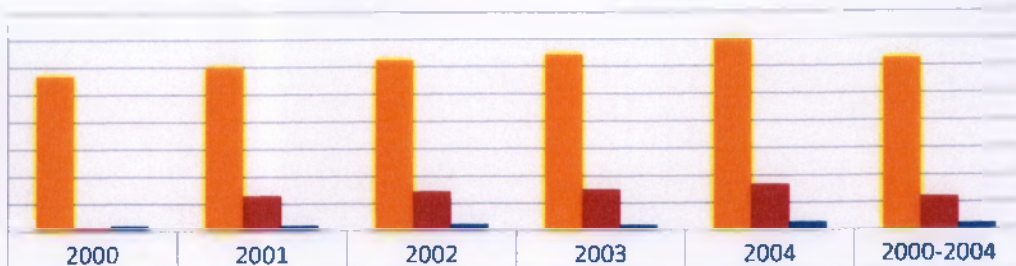

Μ.Ο. Στοιχείων Ισολογισμού Κλάδου

Μ.Ο Στοιχείων Κατάστασης Χρήσεως Κλάδου

8.000.000,00 €
7.000.000,00 €
6.000.000,00 €
5.000.000,00 €
4.000.000,00 €
3.000.000,00 €
2.000.000,00 €
1.000.000,00 €
0,00 €

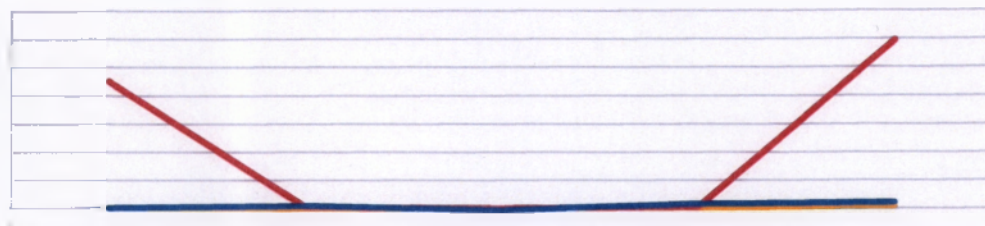

	2000	2001	2002	2003	2004	2000-2004
■ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	5.699.769,57	6.022.061,29	6.262.410,75	6.455.106,93	6.980.714,90	6.284.012,69
■ ΜΙΚΤΑ ΚΕΡΔΗ	129.966,56 €	1.303.181,47	1.441.706,56	1.503.238,14	1.677.769,79	1.211.172,50
■ ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ	205.687,09 €	212.140,39 €	247.568,56 €	218.485,63 €	291.085,25 €	234.993,39 €

Μ.Ο. Στοιχείων Κατάστασης Χρήσεως Κλάδου

Ρυθμοί Μεταβολής

1400%
1200%
1000%
800%
600%
400%
200%
0%
-200%

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2000-2004
— ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	6%	4%	3%	8%	22%
— ΜΙΚΤΑ ΚΕΡΔΗ	903%	11%	4%	12%	1191%
— ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ	3%	17%	-12%	33%	42%

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΠΟΣΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

ΡΥΘΜΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ

	2000	2001	2002	2003	2004	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2000-2004
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	41.197.464,00 €	56.721.772,00 €	69.456.766,00 €	74.713.680,00 €	78.146.212,00 €	38%	22%	8%	5%	90%
ΠΑΓΙΑ	60.598.046,00 €	64.447.549,00 €	72.422.952,00 €	75.832.421,00 €	77.394.350,00 €	6%	12%	5%	2%	28%
ΣΥΝ. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	111.834.917,00 €	126.483.632,00 €	139.627.938,00 €	146.759.441,00 €	152.232.932,00 €	13%	10%	5%	4%	36%
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	87.856.570,00 €	104.591.907,00 €	120.490.803,00 €	119.374.518,00 €	123.982.270,00 €	19%	15%	-1%	4%	41%
ΜΙΚΤΑ ΚΕΡΔΗ	28.446.571,00 €	29.185.094,00 €	35.328.308,00 €	37.251.853,00 €	40.195.717,00 €	3%	21%	5%	8%	41%
ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ	12.268.595,00 €	9.882.952,00 €	13.350.693,00 €	11.410.235,00 €	4.677.925,00 €	-20%	35%	-15%	-59%	-62%
ΑΡΙΘ.ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	19	19	19	19	19					

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

	2000	2001	2002	2003	2004	2000-2004
	2.168.287,58 €	2.985.356,42 €	3.655.619,26 €	3.932.298,95 €	4.112.958,53 €	3.370.904,15 €
	3.189.370,84 €	3.391.976,26 €	3.811.734,32 €	3.991.180,05 €	4.073.386,84 €	3.691.529,66 €
	5.886.048,26 €	6.657.033,26 €	7.348.838,84 €	7.724.181,11 €	8.012.259,58 €	7.125.672,21 €
	4.624.030,00 €	5.504.837,21 €	6.341.621,21 €	6.282.869,37 €	6.525.382,63 €	5.855.748,08 €
	1.497.187,95 €	1.536.057,58 €	1.859.384,63 €	1.960.623,84 €	2.115.564,05 €	1.793.763,61 €
	650.978,74 €	520.155,37 €	702.668,05 €	600.538,68 €	246.206,58 €	544.109,48 €

ΡΥΘΜΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ Μ.Ο. ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2000-2004
	38%	22%	8%	5%	90%
	6%	12%	5%	2%	28%
	13%	10%	5%	4%	36%
	19%	15%	-1%	4%	41%
	3%	21%	5%	8%	41%
	-20%	35%	-15%	-59%	-62%

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΠΟΣΑ ΚΛΑΔΟΥ**ΡΥΘΜΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ**

	2000	2001	2002	2003	2004	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2000-2004
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	3.466.955.743,00 €	3.708.494.665,00 €	4.015.399.680,00 €	4.212.117.037,00 €	4.156.340.850,00 €	7%	8%	5%	-1%	20%
ΠΑΠΑ	3.251.680.204,00 €	3.650.013.841,00 €	3.593.951.535,00 €	3.869.694.521,00 €	3.989.118.665,00 €	12%	-2%	8%	3%	23%
ΣΥΝ. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	7.309.073.371 €	8.080.347.670,00 €	8.357.133.256,00 €	8.893.372.272,00 €	9.052.769.206,00 €	11%	3%	6%	2%	24%
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	6.999.317.035,00 €	7.569.731.045,00 €	7.990.836.123,00 €	8.411.004.331,00 €	8.404.780.735,00 €	8%	6%	5%	0%	20%
ΜΙΚΤΑ ΚΕΡΔΗ	159.598.933,00 €	1.638.099.112,00 €	1.839.617.573,00 €	1.958.719.292,00 €	2.020.034.833,00 €	926%	12%	6%	3%	1166%
ΚΑΘ. ΚΕΡΔΗ	252.583.741,00 €	266.660.472,00 €	315.897.486,00 €	284.686.779,00 €	350.466.645,00 €	6%	18%	-10%	23%	39%
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	1.228	1.257	1.276	1.303	1.204					

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ**ΡΥΘΜΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ Μ.Ο. ΚΛΑΔΟΥ**

	2000	2001	2002	2003	2004	2000-2004	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2000-2004
	2.823.253,86 €	2.950.274,20 €	3.146.864,95 €	3.232.630,11 €	3.452.110,34 €	3.121.026,69 €	4%	7%	3%	7%	22%
	2.647.948,05 €	2.903.750,07 €	2.816.576,44 €	2.969.834,63 €	3.313.221,48 €	2.930.266,13 €	10%	-3%	5%	12%	25%
	5.952.014,15 €	6.428.279,77 €	6.549.477,47 €	6.825.304,89 €	7.518.911,30 €	6.654.797,52 €	8%	2%	4%	10%	26%
	5.699.769,57 €	6.022.061,29 €	6.262.410,75 €	6.455.106,93 €	6.980.714,90 €	6.284.012,69 €	6%	4%	3%	8%	22%
	129.966,56 €	1.303.181,47 €	1.441.706,56 €	1.503.238,14 €	1.677.769,79 €	1.211.172,50 €	903%	11%	4%	12%	1191%
	205.687,09 €	212.140,39 €	247.568,56 €	218.485,63 €	291.085,25 €	234.993,39 €	3%	17%	-12%	33%	42%

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών(ΙΟΒΕ)-Τμήμα Έρευνας,ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2008-2009**
2. **ICAP (2006), «Ελληνικός χρηματοοικονομικός Οδηγός**
3. ***www.kathimerini.gr***
4. ***www.iobe.gr***
5. ***www.icap.gr***
6. ***www.grandthorton.gr***